

Price ₹20/- (₹25/- Outside Goa)

डिसेंबर २०१२

इफ्फीचो गोंयकारांक बऱ्या पैकी लाव जावं येता.
जाय तो ते दिकेन वावर करपाची गरज

Casino Pride

Captain of Ports Jetty Panaji

24 HOURS
LIVE GAMING

Casino Pride

Captain of Ports Jetty Panaji

Casino Pride, built upon the vessel MV the Pride of Goa and berthed on the River Mandovi is one of Goa's latest and most luxurious offshore casinos. As far as its décor goes, Casino Pride is breathtakingly impressive. It occupies three spacious floors covering over 30,000 sq. ft. and has a Weather Deck that is almost 10,000 sq. ft. in area. Its pillared gold ceiling fills the hall on each floor with cheerful illumination: no glare, no shadows. Just perfect to spin the wheel, shuffle the pack or roll the dice as you sip your favorite beverage.

Casino Paradise

Neo Majestic
Porvorim

website: www.neomajestic.com

Casino **HOT**line:
0832 - 671 0101 / 11

Casino Palms

La Calypso Hotels
www.lacalypso.in

Baga

ROULETTE | MINI BACCARAT
BLACKJACK | MINI FLUSH
TAI SAI | FLUSH | 3 CARD POKER

PAPLU (27 CARD) RUMMY
STUD POKER | CASINO WAR
TEXAS HOLD'EM POKER
PONTOON | SLOT MACHINES

Casino Pearl

Bogmallo Beach Resort,
Bogmallo

Casino **HOT**line:
0832 - 671 0101 / 11

Follow us on:
www.casinopridegoa.com
facebook.com/casinopride
[twitter @ casinopridegoa](https://twitter.com/casinopridegoa)

वर्स : ११ अंक १२

डिसेंबर २०१२

मोल २० रुपया

मुखेल संपादक

दिलीप बोरकार

मुद्रक आनी प्रकाशक
दिलीप बोरकार

छापणावळ
इम्प्रेसन्स, बेळगांव.

व्यवस्थापक
कामिनी किणी

अक्षर जुळवणी आनी मांडावळ
श्वेता नाईक

वर्गणीचे दर
वर्सुकी ३५० रु. / तीन वर्सा १००० रु.

खंयच्याय म्हयन्या सावन
वर्गणीदार जांव येता. वर्गणीचो चेक
'बिम्ब' ह्या नांवान धाडचो

संपादकीय पत्रवेव्हाराचो पत्तो

'धर्म-लक्ष्मी', सांत लॉरेन्स,
आगशी - गोंय ४०३ २०४

दूरध्वनी : (०८३२) २४३८३५५

E-mail : bimbkonkani@yahoo.co.in

ह्या अंकांत उक्तायल्ले विचार
त्या त्या बरोवप्याचे आसात.
संपादक मंडळ ताचेकडेन
सहमत आसतच अशें ना.

इप्फीचो गोंयकारांक बऱ्या पैकी लाव
जावं येता. जाय तो ते दिकेन
वावर करपाची गरज – दिलीप बोरकार

कोंकणी मासिक
बिम्ब
११वें
वर्स

५४ मनसंपेदना

- ◆ आर. रामनाथ
- ◆ सुषमा उदय तिळवे
- ◆ शुभा बरड
- ◆ अशोक शिलकार
- ◆ रमेश साजू घाडी

३६ भुमयांचें आंगण

- ◆ उषा ज. कामत
- ◆ अलका सिनाय असोळडेकार
- ◆ भिकाजी घाणेकार
- ◆ डॉ. संगिता बर्वे
- ◆ शुभा बरड
- ◆ शिवा भेंडे
- ◆ गंधा घासे

रेखाचित्रां

गिरिश नंदा बोरकार

मंगळुगंत पावल्यार मुजरत भेट दियात

S. L. SHET
JEWELLERS & DIAMOND HOUSE

K. S. Rao Road, Mangalore. Ph. : 0824 - 2440242, 2440085, 2440271
E - mail . slshet@sify.com

HINDU PHARMACY
Caring Your Faith..Since 1911

हिन्दु फार्मासी

पणजी
फोन : २२२३११७३

When on holiday, let safety lead the way

Welcome to Goa, where beautiful beaches, delicious cuisine and a friendly ambience promise the perfect mix of rest and recreation. Goa is an extremely safe place to travel around. However, we advise due precautions to be taken while you travel as you would do in any tourist spot in the world. Remember, safety is never on vacation.

TIPS FOR VISITORS

Drugs: Use, possession and trade of drugs is totally illegal in Goa. Drug offence is non-bailable and penalties for smuggling, possession and use are severe.

Drinking & Driving: A foreign national must possess an international driver's license. Traffic circulation is on the left. Don't drink and drive or use mobile phones while driving. Wear a helmet while riding a two-wheeler. Follow police traffic rules and keep valid documents in your possession while driving.

Cleanliness & Hygiene: Use the nearest dustbin to dispose waste. Don't litter. Use mosquito repellents to protect yourself from mosquitoes. Public pay toilets are available at most places of tourist interest.

Smoking and Gutkha: Smoking is prohibited in public places. Chewing and spitting of Gutkha is banned.

Beach Safety: Read the signboards and follow the instructions before entering the water. Be careful when wading at the beach, undertow rip tide currents can be strong. Consult the lifeguards for safe areas to swim. Nudity on beaches and public places is strictly prohibited.

General Safety: Contact nearest Govt. of India/State Govt. Tourist Office/Counter Tourist Police/ Tourist Assistance Booth for any tourist assistance. In Emergency contact 108 for medical/fire/police. Police 100. Fire 101.

DEPARTMENT OF TOURISM

Patto, Panaji, Goa - 403001, India.
Tel. No. 91-832-2438750/52. Fax: 91- 832-2438756.
E-mail: goatourism@dataone.in
<http://www.goatourism.gov.in>

GOA TOURISM DEVELOPMENT CORPORATION LTD.

Trionora Apartments, Dr. Alvares Costa Road, Panaji - Goa.
Ph. 0832-2226515 /2224132. Fax: 0832-2430133
Email: reservations@goa-tourism.com
Website: www.goa-tourism.com

आमकां मुक्ती दिसाची प्रेरणा आनी ख्रिस्त जल्मदिसाची सोसणीकाय लाभूं!

बिम्ब डिसेंबर २०१२च्या ह्या अंका सावन बिम्ब मासिक इकरा वर्सा पुराय करता. फाटलीं इकरा वर्सां आमी एक दर्जेदार मासिक वाचकांक दिवपा पासत प्रयत्न करीत आयल्यात आनी तातूंत आमकां शंबर प्रतीशत नासलें तरी थोडें तरी यश आयलां. आमी कोंकणी मनीस अल्पसंतुष्टी. कोंकणीच्या नांवान थोडें जरी कितें पदरांत उडयलें जाल्यार आमी संतुष्ट जातात आनी दितल्याच्या नांवान गवळणी आनी तुस्तगितां गायतात. आयजवेर कोंकणीक जें जें कितें दिलां तें भीक म्हणूच दिलां. तें हक्काचें दिल्लें जाल्यार आमकां बिम्ब सारक्या सातत्यान येवपी आमचे आवय भाशेंतल्या एका मासिकाक इकरा वर्सां हुपून लेगीत शीणचें पडपा नाशिल्लें. कोंकणी ही राजभास, कोंकणी आठवे वळेरेंतली भास, कोंकणी ही गोंयकारांची आवयभास, हे भाशेची उदरगत जावपाक जाय आनी ते पासत सरकार बांदील आसा अशें सदरेर आयिल्लें दरेक सरकार म्हणत आयलां. पूण जे कोण निश्टेन कोंकणीचो वावर करीत आयल्यात, करतात तांकां मात सहकार्याचो आदार सरकाराकडल्यान मेळना.

कोंकणी ही आठवे वळेरेंत पाविल्ली आनी गोंय राज्याची अधिकृत भास म्हूण मान मेळयिल्ली एक गोड आनी गिरेस्त भास. हेर राज्यांतलीं सरकारां आपले राज्यभाशे पासत विंगविंगड येवजण्यो राबयता. महाराष्ट्र सरकार 'किशोर' नांवाचें एक भुरग्यांचें मासिक चलयता. भुरग्यांक आपले भाशेची गोडी लागली जाल्यार भाशेक मरण ना म्हणपाचें आमच्या शेजारच्या राज्याक होलमलां. पूण आमचें सरकार असल्या मासिकाची मागणी करूनय बाडगना. जे कोण असलीं मासिकां चलोवंक धडपडटात तांकां एक जायरात दितना पासून काटूकपणा करता. जायरात मागूंक वचप्यांक जो मान मेळूंक जाय तो मेळटा अशें दिसना. तेच पासत जावं कोंकणी वो जावं मराठी, देशी भाशांतलीं नेमाळीं बंद पडटात. तरी लेगीत बिम्ब मासिकान फाटलीं इकरा वर्सां तग मारली. १२ व्या वर्साय आमच्या नशिबांत तेच उतळताप येवचे न्हय अशें आमी मागुया!

१२ वर्सां म्हळ्यार एक तप. फाटलीं इकरा वर्सां आमी कितें जोडलें आनी कितें मोडलें हाचो हिशेब घेवन बसपांत अर्थ ना. पूण ह्या इकरा वर्सांत आमी नवे वाचक घडयले, नव्या लेखकांक प्रोत्साहन दिलें, पाऊणशें वयर पुस्तकां उजवाडाक हाडलीं आनी तीं वाचकां मेरेन पावयलीं. हें इतलेंय करतना खूब तकालस घेवची पडली. केन्ना केन्नाय अपमानित जावचें पडलें आनी मनस्तापूय घडले. पूण ताच्यो कुरवो खंयच कोणाक दिसपाच्यो नांत. दिसतलें तें बिम्ब मासिकाचो वावर आनी पुस्तक रूपान आयिल्लें साहित्य.

ह्या वावराक खांद मारतना जें कितें भोगलां तें आमचें धन म्हूण आमचेकडेन दवरलां आनी जें कितें निर्माण करूंक पावले तें गोंय राज्याचें धन म्हूण लोकांक भेटयलां.

डिसेंबर म्हयनो हो वर्साच्या निमण्या अंकाचो म्हयनो आनी पुरस्कार भेटोवपाचोय म्हयनो. फाटल्या वर्सा सावन आमी गोंयच्या नामनेच्या साहित्यिकांचे यादीक पांच पुरस्कार भेटोवपाक आरंभ केला. अंदूचें हें दुसरें वर्स. पोरू जेन्ना पुरस्कार जाहीर केले तेन्ना पुरस्कारांची रक्कम पळोवन आमची जशी तुस्त जाली तशी टिकाय जाली. पयशे चड जाल्यात काय म्हूण विचारलेंय कुचित्रीपणान कांय लोकांनी.

हांगा पयशांचो प्रस्न ना. बिम्ब मासिक चलोवपा खातीर आमी हाचे ताचे कडेन हात फाफुडटात. छपायेचो खर्च भागयता म्हणसर नाका शेवट जाता. एक नवो कंप्युटर घेतलो म्हळ्यार जमना. तरी लेगीत आमी पुरस्कार दिवपाचो निर्णय घेतलो. ते खातीर ५० हजार रुपयांची तजवीज करपाची थारायली. आमच्या बऱ्या नशिबान जांचेकडेन आमी जायरातीखातीर आतां मेरेन हात मुखार केला ताणीं केन्नाच आमकां रित्या हातांनीं पर्थून धाडूंक ना. घसघशीत आर्थिक फाटबळ दिवन आमकां प्रोत्साहीत केल्यात. तांच्याच तेंक्याक लागून आमी पुरस्कार भेटोवपाच्या निर्णया मेरेन पावल्यात आनी तो निर्णय मूर्तरूपांत हाडला.

जांच्या नांवान आमी पुरस्कार भेटयतात ते आमचे म्हालगडे. ताणीं आपलें पुराय जिवीत गोंय, गोंयकार आनी गोंयची भास हाचे पासत झिजयलां. तांची याद करून तांचो वावर मुखार व्हरप आनी येवपी पिळगेक ते पासत तयार करप ही आमची लागणूक. तेच पासत हे स्मृती पुरस्काराची येवजण आसा. फक्त स्मृतीचिन्न आनी मानपत्र दिवन आमच्यानी हो सुवाळो सोबोवन व्हरूं येतालो. पूण आमच्या गोंयांत दानत आशिल्ले खूब दुडवांकार आसात. ते आमकां जायरात रुपान, देणगी रुपान दरवर्सा आपल्या नफ्यांतलो कुसकूटभर जायना वांटो दितात. तांतलोच थोडो आमी पर्थून समाजा मेरेन पावयतात. आमी फक्त माध्यम. कर्तो करवतो म्हणटात ते तेच. तांच्याच नाड्यार आमी वर्सांत एकदां पुरस्कार सुवाळ्याच्या निमतान बिम्ब परिवाराच्या सगळ्या वांगड्यांक एकठांय करतात आनी एक आनंदोत्सव मनयतात. गोंय मुक्ती दीस आनी येसू ख्रिस्ताचो जल्मदीस हाचे मजगतीं जावपी हो सुवाळो आमकां क्रातीची प्रेरणा दिवं आनी येसू ख्रिस्ताची सोसणीकाय दिवं इतलेंच मागपाखातीर आसता.

तितलेंच आमकां लाभूं अशी आमी प्रार्थना करुया आनी नव्या वर्साक येवकार दिवया!

Signature

अदुयो दिवाळी अंक अप्रतीम! फुडलो दिवाळी अंक प्रवासवर्णन विशेशांक का

‘हॅलो, दिलीप हांव शीला’
 ‘सांग गो बाय, कितें खबर?’
 ‘बिम्ब दिवाळी अंक मेळ्ळो म्हण सांगूंक फोन केल्लो.’
 ‘वाचलो मगो?’
 ‘वाचलो खंयचो! आजूच चाळूंक घेतला. येदो व्हडलो अंक इतले बेगीन वाचून जाता? तुका हांवें फोन कित्याक लागून केल्लो जाणा!’
 ‘हय.’
 ‘हय कितें? अंक बरोड जाला. मुखचित्र म्हाका खूऽऽब आवडलें. चित्रकाराक म्हजीं परबीं सांग.’
 ‘चित्रकार न्हय. फोटोग्राफ तो! एके सात वर्सां पिरायेचे चलयेन काडिल्लो फोटो तो!’
 ‘आरे हय मरे, हें पळय वाचतां हांव इंद्रायणी...’
 ‘हय इंद्रायणी विजय भांडारे.’
 ‘आतांचीं भुरगीं म्हण सामकी हुशार रे बाबा! म्हाका अजून कंप्युटर, मोबायल हाताळूंक धडपडचें पडटा. ताका परबीं सांग म्हजीं. आनी तुकाय परबीं.’
 ‘कित्याक?’
 ‘इतलो बरोड दर्जेदार अंक काडिल्ले बदल.’
 ‘तुमी बरयतात म्हण अंक काडप जाता.’
 ‘तुवें म्हजें प्रवास वर्णन छापलां. पूण म्हाका विचारतात तें अर्दकुटें शें कशें सोंपयलां काय म्हण! तुवें शेवटाक चलता... बी म्हणून घालूंक ना मरे?’
 ‘आगो घाल्लें. पूण तें रंगीत पान न्हय? तें तयार करपी वेगळो आर्टिस्ट. कटपेस्ट करता म्हणसर कितें तरी वताच. नशीब तुजें नांव छापून अयलां तें. हा.. हा... हा...’
 ‘हांसता कितें? संपादक मरे तूं? असलीं बेजबाबदारपणा उपकारनांत.’
 ‘आगो धांवपळ जाता आनी विसरून वतां.’
 ‘तशें जावंक फावना. तुज्या बिम्बाची खूब तोखणाय जाता... म्हणटकच तुवें आतां सारको रावंक जाय. घाळपण उपकारना.’
 ‘ओ. के! मतींत धरतां.’
 ‘सारकें धर. आनी हे खेप अंकांत सगळीं प्रवास वर्णनाच मरे! प्रवासवर्णन विशेशांक दिसता. दर वर्सा दिवाळी अंक आतां प्रवासवर्णन विशेशांक म्हणूच काड.’
 ‘म्हजेंय तें लक्षांत आयलां. तसो विचारूय तकलेंत घोळटालो.’
 ‘मागीर आतांच जाहीर करून उडय. लागूंदी लोकांक भोंवपाक. तुवें दत्तराज शेटये ह्या भुरग्याचेंय छापलें तें बरें केलें. भुरग्यांकूय गोडी लागूंक जाय. भोंवपाची आनी बरोवपाची.’
 ‘तो हर्षालो चलो मगो! आमकां फुडाराक एक लेखक मेळूं येता.’
 ‘भुरग्यांक अशी तुवें संद दिवंक जाय. बरें दिसता.’
 ‘तूं उरिल्लो वांटो केन्ना दिता?’

‘बरोवंक वेळूच मेळ्ळो ना. पंदरा-वीस दीस गोंयांत गेले. आतां बसूंक जाय बरोवंक.’
 ‘आतां डिसेंबराचो अंक तयार जावपाकडेन पावलो. जानेवारी सावन खिस्ती खिस्तीनी छापूया. रोखडेंच पुस्तकूय काडुया.’
 ‘बरें तर दवरतां. अंक वाचून जातकच फोन करतां. जयमालाचोय फोन आयिल्लो दिवाळी अंक बरोड जाला म्हण सांगपाक.’
 ‘म्हाकाय केल्लो ताणें. नोव्हेंबराचो इप्फी स्पेशल बिम्बूय बरोड जाला जाणा मगो? हे खेप अर्द इंग्लीश आसा. देश विदेशांत दोन तीन हजार प्रतिनिधींकडेन पावला आसतलो.’
 ‘म्हाका धाडला मरे? धाडुना जाल्यार धाड. दवरतां. कामिनीकूय परबीं दी.’
 (शीला कोळंबकाराचो २७ नोव्हेंबराचो फोन)

दिवाळी अंक अप्रतीम!

बिम्ब म्हयनाळ्याचो दिवाळी अंक मेळ्ळो. अंक खूबच सुंदर. अप्रतीम. मुखपृष्ठावेलें आकाश दिव्याचें चित्र पळोवन जिणेंतले काळखी दीस आतां सोंपून हाचेफुडें जण एकल्याचे जिणेंत झगझगीत उजवाड येवंचो आसा अशें सुचयता. सात वर्सांचे चलयेन हें चित्र पितारलां हें कळून अजाप जालें. हे चलयेक परबीं आनी तिच्या फुडाराखातीरय परबीं!

एका तेंपार दिवाळी अंकाच्या मुखपृष्ठार सुंदर अस्तुरेचें देखणें चित्र आसतालें. चित्रकार दलाल आनी मुळगांवकाराचीं सुंदर चित्रां आसतालीं. आतां जमानो बदल्ला आनी रसीक वाचप्यांची आवडय बदल्ल्या.

कथा, कादंबरी, प्रवास वर्णनां, ललित, कविता, भुरग्यालें आंगण अशा वेगवेगळ्या सदरांनीं सजयिल्लो हो अंक म्हळ्यार रसीक वाचप्यांक दिवाळेची मेजवानीच म्हणचेली!

अनुक्रमणेचेर नदर मारली तेन्ना ललित विभागांत म्हजें नांव दिसलें आनी खूब अजाप जालें. हालीं तेंपार बिम्बाक कसलेंच लिखाण धाडिल्ल्याची म्हाका कांयच याद जायना. चार पांच वर्सां आदीं हो लेख बरयल्लो. पूण तो कोणाकच धाडिल्लो म्हाका आयज मातय याद जायना. तुमचेकडेन तो लेख कसो आनी केन्ना पावलो जातलो हें म्हाका कोडें पडलां. हालीं तेंपार म्हाका यादीय उरनांत खंयो.

अंक वाचपाचो प्रवास बाय हर्षा शेट ‘भांगराळ्या वाळवंटांत’ ह्या प्रवास वर्णनान आनी म्हज्या वाचपाच्या प्रवासाची सुरवात बेजाली. हर्षान ताच्या लेखांतल्यान प्रवासांत घडिल्ल्या सगळ्या बारीक घटनांचें लेगीत वर्णन अशे तरेन की लेख वाचप्यांचीं उत्कंठा वाडत वता. हर्षाचें वाचतनां तिणें वर्णन केल्ले एक एक प्रसंग व मुखार येतात आनी दुबयचें एकंदर चित्र दोळ्यां येता.

अंक वाचनाचो म्हजो प्रवास चालू आसा. प त्या प्रमाणे हांव तो वाचीत आसां. शीला, माया ब्रॅन्डा हांचीं प्रवासवर्णनां वाचपाचीं आसात. आ ‘ललितांतलें प्रवासवर्णनय आसा. एकंदरीत अ दिवाळी अंक प्रवासवर्णनांनीं सजिल्लो आसा.

अंक वाचपाचो प्रवास चालू आसा. अजून वाचचेलें आसा. वाचून जातगीर परती चीट बर आतां इतल्यारच थांबयतां. हात वळ्ळे. देव बरें

बरें मागून,
तुमचो,

— नागेश नायक व
मडगांव —
मो. : ९७६५६२०

टीप : भलायकी बरी नाशिल्ल्यान वळटात, दुखतात आनी अक्षरय व तिकडें वता. वाचतल्याक त्रास पड पूण उपाय ना. राग धरचो न्हय.

शीर्शिका

दिलीप बोरकार

इफ्फीची गोंयकारांक बऱ्या पैकी
लाव जावं येता.

जाय तो ते दिकेन वावर करपाची गरज

उत्कृष्ट अभिनेत्रीचो पुरस्कार स्वीकारतना
'वीथ यू, विदाऊट यू' ह्या तमीळ सिनेमांतली
अभिनेत्री अंजली पाटील

गोंयचो ९वो आनी देशांतलो ४३वो भारतीय आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव उलगलो. २० नोव्हेंबराक हिन्दी चित्रपट सृष्टींतले नामनेचे कलाकार अक्षय कुमार हांचे हस्तुकी ह्या महोत्सवाचें उक्तावण जालें आनी समारोपाक तेलगू सुपरस्टार नंदमुरी बालकृष्णन हाणें मुखेल सोयरे म्हूण हाजेरी लायली. २००४ वर्सा तेन्नाच्या मनोहर पर्रिकाराच्या सरकारान हो इफ्फी गोंयांत हाडलो. उप्रांत प्रतापसिंग रावजी राणे आनी दिगंबर कामत हांच्या सरकारान तो मुखार व्हेलो. आनी आतां पर्थून तो मनोहर पर्रिकाराच्या हातांत आयला. ११ दिसांच्या ह्या महोत्सवांत कितें कितें घडलें, कितें कितें बरें आसलें आनी कितें कितें पाड आसलें हाचेर आपआपले परीन जायते जाणांनी पेनां झरयलीं, तोंडां फाफुडलीं आनी आपलीं मतां कितलीं पेजाद म्हणपाचें सिध्द करपा पासत सगळे तरेची धडपड केली. इफ्फीचे तयारेक आरंभ जायत सावन इफ्फीचो पड्डो पड्ड मेरेन हें सगळें मंथन चलतालें. ह्या मंथनांतल्यान अमृत आयलें तशें हलाहलूय आयलें. जांकां इफ्फी हो आपलो दिसतालो ताणीं ह्या महोत्सवाकडेन सकारात्मक नदरेन पळोवन महोत्सवाची बऱ्यांतली बरी बाजू खंयची दाखोवं येता ताचेर भर दिलो आनी जांकां फकत ह्या महोत्सवात कुतां काडपाचीं आशिल्लीं ताणीं नकारात्मक नदर दवरून

४३व्या भारतीय आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवाचें उक्तावण करतना अक्षय कुमार वांगडा मुखेलमंत्री मनोहर पर्रिकार आनी हेर मानेस्त

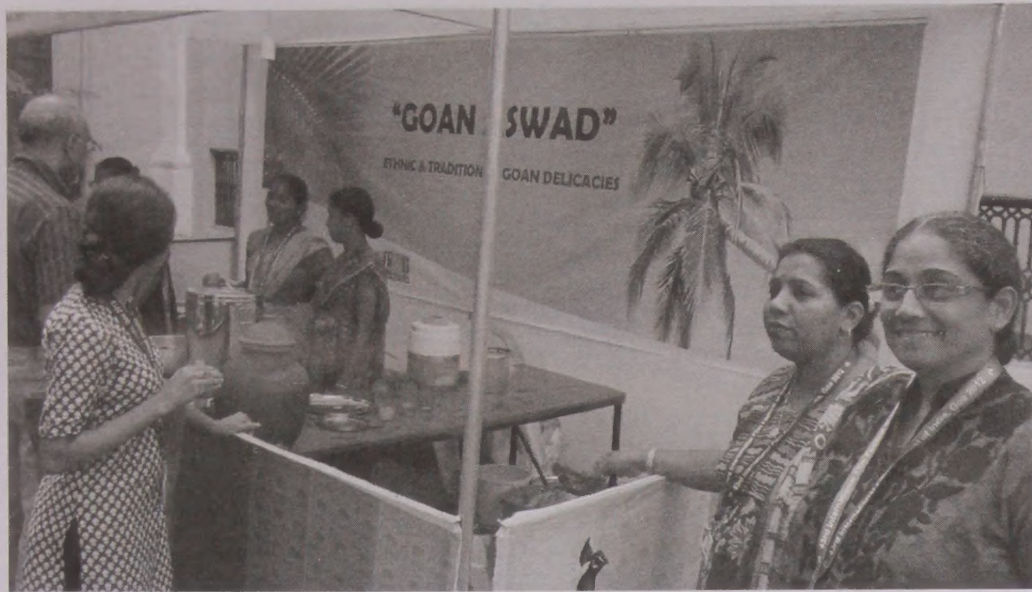
पाड तितलें दाखोवपाची धडपड केली. पूण जे कोण प्रतिनिधी म्हूण इफ्फीक आयले आनी महोत्सवाचो अणभव घेतलो ताणीं खंयचेच तरेचो तकलेंत किंतू बाळगिनासतना इफ्फीचो खऱ्या अर्थान आस्वाद घेतलो. चित्रपट खंयच्या दर्जाचे? तातूंत कितें उणाव आशिल्लो? आयोजनांत कितें त्रुटी आशिल्ल्यो? जेवणाची वेवस्ता कितें आशिल्ली हाचेर कसली म्हळ्यार कसलीच कुरकूर महोत्सवा खातीर आयिल्ल्या प्रतिनिधीनी केल्ली दिसलीना. हे खेपेचो गोंयचो आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव खऱ्या अर्थान मॅच्युअर जाल्ल्याचो दिसून आयलो. मॅकानेज पॅलेसचीं दोन थेटरां, कला अकादमीचें एक आनी आयनॉक्साचीं चार मेळून वट्ट सात थेटरांनी चित्रपट दाखयले. वेगवेगळ्या भासांतले, वेगवेगळ्या विशयांवेले हे चित्रपट म्हळ्यार चित्रपट रसिकां खातीर एक पर्वणीच आशिल्ली. एकान एक थेटर पुरायेन गच्च भरिल्लें आसतालें. सकाळचो साडे आठवरांचो खेळ आसूं वो रातचो १० वरांचो, प्रतिनिधींचीं लांबचीं लांब रांक दिश्टी पडटाली. हे खेप एक खूब बरो बदल आयोजनांत जाल्लो. फाटले वर्सा जो कोण तिकेट आदीं काडटा ताकाच थेटरांत वचूंक मेळटालें. ते पासत तिकेट बूक करूंक प्रतिनिधींची गर्दी पडटाली. मागीर थेटरांत भितर सरपाक रांक लागताली. जे कोण तिकेट बूक करताले ते तिकेट बूक करून सिनेमा पळोवंक वचना जाल्यार थेटरांतल्यो खूबश्यो बसका खाली उरताल्यो. जांकां तिकेटी मेळूंक ना तांकां थेटरांतलीं कदलां खालीं आसुनय चित्रपट पळोवंक मेळनाशिल्लो. पूण हे खेप चित्रपट सुरू जावंचे आदीं पंदरा मिनटां पयलीं तिकेटीवाल्यांक थेटरांत भितर सरपाची सक्ती केल्ली. जांचेकडेन तिकेटी नांत तांकां रांकेत उबे दवरताले. चित्रपट सुरू जावपाक पंदरा मिनटां आसात म्हणल्यार तांकां भितर सोडटाले. जंय सुवात आसा थंय ताणीं बसपाचें! उप्रांत तिकेट काडिल्ल्याक आनी थेटरांत येवंक उशीर जाल्ल्याक

बसपाक मेळटलेंच हाचें खरेपण नाशिल्लें. आपले खुर्चेखातीर तो झगडूंकय शकनाशिल्लो. हे खेपेची ही एक खूब बरी येवजण म्हणची पडटली!

चित्रपट पळोवंक थेटरांत गर्दी, भायर आयनॉक्सा मुखार 'ओपन फोरम'क गर्दी, प्रेस कन्फरसाक गर्दी, मॅरियोटांतल्या फिल्म बाजाराक गर्दी, इफ्फी परिसरांत गोंयच्या खाणा जेवणांच्या स्टॉलांचेर गर्दी आनी सुवात मेळटा थंय बसून वो उबे रावून पळयल्ल्या चित्रपटांवेली चोंब्या चोंब्यानी केल्ली चर्चा. इफ्फीक जे तरेचें वातावरण अपेक्षीत आशिल्लें तेच तरेचें वातावरण ४३व्या चित्रपट महोत्सवाक नदरेक भरतालें. चित्रपटाचे

उत्कृष्ट अभिनेतो पुरस्कार 'रोज' चित्रपटांतल्या मार्सिन दारिसोसी हांकां प्राप्त जालो. तांचे वतीन मुख्यमंत्र्यांकडल्यान तांच्या प्रतिनिधीन तो स्वीकारलो.

इफ्फींतल्या खास गोंयच्या जेवणाच्या स्टॉलांची म्हायती दितना अरुणा वाघ वांगडा कामिनी किणी.

जाणकार, समिक्षक हाणीं लेगीत अंदूच्या महोत्सवांत कुतां काडिल्लीं दिसलीं नांत. म्हणटकच गोंयांत आतां चित्रपट महोत्सवान मूळ धरलां. ४३वो चित्रपट उलगलो खरो! तरी तो यशस्वी जाल्ले पासत शिगमो सरलो तरी कवीत्व उरता तसली गत म्हजीय जाल्या. तेच पासत फुडाराक म्हळ्यार फुडल्या वर्सा येवपी ४४व्या चित्रपट महोत्सवाचें आयोजन हाच्याय परस बरें कशें जातलें आनी ताचो लाव गोंयांक कसो जातलो हाचो विचार आतां सावन सुरू जावंक जाय.

इफ्फी गोंयांतूच आतां कायमचो उरतलो काय तो हेर कडेन वतलो? हो हुसको, दुबाव आनी कांय असंतुश्टांची इत्सापूर्ती विचार (wishful thinking) आतां सासणाचो ना जाला आनी इफ्फी ह्या मुखारूय गोंयांतूच उरतलो हाची खात्री जाल्या. इफ्फी गोंयांत उपकारना, गोंयकारांकडे चित्रपट संस्कृताय ना, तांकां तो पेलचोना अशें मत बंगालचे तशेच दक्षीण भारतांतले कांय फिल्म निर्माते उक्तायताले आनी इफ्फी आपल्या ताब्यांत घेवंक पळयताले. पूण हे इफ्फीक हाजेरी लायिल्ले नामनेचे फिल्म निर्माते आनी दिग्दर्शक उडूर गोपालकृष्ण हाणीं इफ्फी गोंयांतूच उरपाची गरज आसा म्हणपाचें मत उक्तायलां. म्हणटकच आतां आमी गोंयकारांनी हो इफ्फी खास गोंयचो कसो जातलो आनी गोंयचें खाशेलेपणाचो छाप दवरून तो आंतरराष्ट्रीय कसो जातलो हाचेर आतां लक्ष केंद्रीत करूंक जाय.

इफ्फींत गोंयकारपण दिसूंक जाय

गोंयकारपण म्हळ्यार कितें? गोंयकारपण म्हळ्यार कॅसिनो न्हय, गोंयकारपण म्हळ्यार बार्ना आनी वेळेर भोंवपी अर्दनग्न विदेशी ललना न्हय. गोंयकारपण म्हळ्यार जो कोण सोयरो गोंयांत येता त्या सोयऱ्याक तो कोण हें पाचारी नासतना तोंडभर हांसो खेळयत

येवकार दिता तें! गोंयकारपण म्हळ्यार आपूण उपाशी रावून दनपारच्या कडार उपाशीं पोटार दारांत आयिल्ल्याक पोटभर जेवयता तो! अडचल्ल्याक पावता तो आनी आपले भितल्ली धुसफूस कुशीक दवरून सोयऱ्यांक येवकार दिवंक हातांत हात घालून उबे रावतात तें खरें गोंयकारपण.

पूण दुर्दैवान आमचे मदले कांय गोंयकार ज्यो ज्यो बऱ्यो गजाली घडोवन हाडपा खातीर जो कोण पावलां मारता ताका विरोध करून नखलामी करपांतूच धन्यताय मानतात. तेच पासत ह्या वाट चुकिल्ल्यांक चित्रपट महोत्सव आनी ताचो गोंयकारांक लाब कितें हें कळचे पासत फुडलो इफ्फी येवचे आदीं एक कार्यशाळा घेवपाची गरज आसा. गोंयचो छाप आशिल्लो इफ्फी म्हळ्यार कितें हाची तांकां कल्पना येवंक पावतली आनी तांची नखलामी बंद जातली.

गोंयचो इफ्फी म्हळ्यार कितें?

भारतीय अंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव हो दिल्ली घडोवन हाडलो कितें, बंगालाक घडोवन हाडलो कितें आनी गोंयांत आयोजित केलो कितें तो भारतीयूच उरता. पूण तो ज्या राज्यांत घडोवन हाडटात त्या राज्याचे संस्कृतायेचो एक पूट तरी त्या आयोजनाचेर चडल्या बगर कसो रावत? बंगालाक जर चित्रपट महोत्सव जाल्लो जाल्यार देश-विदेशांतले प्रतिनिधी बंगालाक पावतकच 'रोसगुल्ला' खाल्लेबगर कशे रावत? प्रतिनिधींनी दोळ्यांचेर झापडां चडोवन फक्त चित्रपटां संबंदीतूच गजाली पळोवंच्यो अशें कोण म्हणत व्हय?

इफ्फींत शिरवळ्यांचें प्रात्यक्षीक करून दाखोवपी एक वावुरपी. हांगा थंयचे थंयच गरम गरम शिरवळ्यांची रूच प्रतिनिधींनीं घेतली.

गोंयांत जरी इफ्फीचें केंद्र आसलें तरी इफ्फीच्या आयोजनांत ताचो कांयच फरक पडपाचो ना. हे आदीं हेरकडेन जशें महोत्सवाचें आयोजन जायत आयलां तशेंच तें गोंयांतूय जाता. तो एक थारिल्लो सांचो आसता. मळिल्ले वाटेवेल्यान आपसूक चलप जाता. नवी वाट जर कोणें तयार करपाचो प्रयत्न केलो जाल्यार घुस्पूंक जाता. हांगा तशी परिस्थिती ना. तरीपूण ह्या महोत्सवाचो गोंयकार आपले पासत लाव करून घेवंक शकतात. महोत्सवाच्या आयोजनाक कसलेच फाटे फुटनासतना जर गोंयच्या लोकांचो फायदो जाता, लुकसाण जायना जाल्यार मागीर गरजेभायर बोंब शी कित्याक?

गोंयच्या पारंपारीक जेवणाची वळख

फाटलीं आठ वर्सां गोंयांत इफ्फी जाता. महोत्सवाक येवपी प्रतिनिधी उपाशी पोटार काय महोत्सवांत वांटो घेवंक शकनांत. तांचे खातीर जेवण जायच. फाटल्या आठूय इफ्फींत जगार जें कितें मेळटा ताचे स्टॉल्स इफ्फींत आशिल्ले. गोंयचें खाशेलें अशें कसलेंच खाण जेवण मेळनाशिल्लें. गोंयांत येवपी प्रतिनिधींक गोंयच्या जेवणाची रूच घेवपाची आसत जाल्यार तांकां इफ्फी आवारा भायर वचचें पडटालें. हॉटेलांनी गोंयचें जेवण म्हूण उत्तर भारतांतले लोक कितें शिजोवन वाडटात हें आमी पळयलांच. तांचो 'गोवन फिश करी' हो प्रकार गोंयकारांक लेगीत अजापांत उडयता. अशे वेळार इफ्फीच्या आवारांत पारंपारीक जेवणाची वेवस्ता आशिल्ले स्टॉल घालून आयोजकांनी एक खूब बरो पायंडो घाला. इफ्फीच्या आयोजनाक खंयच बाधा येना आसतना देश-विदेशांतल्या लोकांक गोंयच्या जेवणाची रूच घेवंक मेळ्ळी. तें दितल्यांक चार पयशे मेळ्ळे. आतां हें आयोजन तशें खास जालें ना ही गजाल वेगळी. अरूणा वाघ हांच्या मनांत आशिल्ली संकल्पना स्टॉल चलोवपी बायलांच्या लक्षांत आयलिना. तांची मती वेव्हाराक लागून भ्रश्ट जावंक पावली. चड कमाई करपाचेर भार घाल्ल्यान जेवणांत तडजोड आयली. हें टाळपा खातीर मनरिजवण संस्थेन

अरूणा वाघ जॉर्जियाची अभिनेत्री निनो किजानिश्वाली हिका गोंयच्या खाण संस्कृतायेची म्हायती दिता.

ह्या स्टॉलवाल्यांक अनुदान दिवन जेवणाचो दर्जो राखूंक जाय आशि पूण कांय नज, एक बरी प्रथा इफ्फीच्या नांवान सुरू जाल्या आनी ता अरूणा वाघाक दिवंक जाय.

हांगा एक दुर्दैवाची गजाल नमूद करूंकच जाय. विष्णू वाघ हे मनरि संस्थेचे उपाध्यक्ष. विरोधा खातीर विरोध करपी विष्णू वाघाची म्हूण अरूणा वाघाकडेन पळोवन, 'आपल्या सोयऱ्यांक हो व्याप म्हूण अशें जाहीरपणान उलोवंक लागले. अरूणा वाघ हांकां हांव केंद्र सरक एक ग्रेड दर्जाच्यो अधिकारी म्हूण पळयतां. इफ्फी यशस्वी जावंक धडपडटा हाची खरें म्हळ्यार तोखणाय जावंक जाय आशिल्ली. पूण आपले पध्दतीन नाचता आनी पळोवपी ताच्या पायांकडेन पळयतात त गत ही! असल्या खपनखायऱ्यांक लागून ही बरी घडणूक सरकारा करूंक फावना तर प्रोत्साहन दिवंक जाय. जांचेकडेन काम करपाची क आनी तांक आसा तांचेकडेन कोण कोणाचो कोण लागता हाची उस् करचे परस आपले पध्दतीन गोंय राज्याच्या ह्या म्हत्वाच्या इव्हेंटाक एकल्यान हात बोट लावपाक जाय.

दांत्यार बसून ओवयो गावपाचो हो प्रकार इफ्फी वाठारांतलो एक अप्रूप प्रकार आशिल्लो

इफ्फीची सांगड पर्यटनाकडेन घालची

गोंय हें संवसारांतलें एक म्हत्वाचें पर्यटन थळ नामनेक पाविल्लें आसा. गोंय आनी गोंयकार अ शांत आनी सोयऱ्यांची सरबराय करूंक सदांच म्हणपाची फाम संवसारभर जाल्ली आसा. तेच व हालींसराक वेगवेगळ्या प्रस्नांक लागून आनी हेर र पर्यटकांक आपलेकडेन ओडपाचे सर्तीत देंवत कारणान पर्यटकांनी गोंयांकडेन फाट करपाक अ केला. तरी लेगीत चडश्या विदेशी पर्यटकांचें प्रा गोंयांक आसता. इफ्फी दर वर्सा नोव्हेंबर म्हयन अखेरेक आनी डिसेंबराच्या आरंबाक आसता. हो पर्यटना खातीर योग्य असो काळ आसता. इफ्फी

उत्कृष्ट चित्रपटांचो पुस्तका 'द वेट' ह्या कोरियन चित्रपटाचे दिग्दर्शक
दुर्गाव के सुतान्स हांकां भेटयतना गोंयचे राज्यपाल,

जायरात करपाची गरज नासली आनी इफ्फी हो प्रकार जायरातबाजी करून प्रतिनिधीक हाडपाचो न्हय तर जे कोण खरेंच ह्या मळाकडेन संबधीत आसात ताणींच आपूण जावन येवपाचें आसलें तरी, इफ्फीखातीर येवपी प्रतिनिधी पासत आनी हेर सोयऱ्यां पासत वेगळी तजवीज आनी मांडणी करप गोंय सरकाराक शक्य आसा.

अंदू वर्सा इफ्फीक सुमार १२ हजार प्रतिनिधीनी नांव नोंदणी केल्ली. हातुंतले पांच हजार पासून प्रतिनिधी आयिल्ले अशें धरून चल्ल्यार पांच हजार लोक म्हळ्यार तसो बरोच व्हडलो आंकडो. ह्या प्रतिनिधींखातीर इफ्फीक जोडून जर एखाद्री कार्यावळ दवरून ताची जायरात केली जाल्यार इफ्फीच्या निमतान आयिल्ल्यांक गोंयचीय वळख जावंक पावतली आनी ह्या पर्यटनाचो लाव बऱ्याच गोंयकारांक जोडपाचे नदरेन जावंक पावतलो.

उत्सवी स्वरूप इफ्फीक जायच

आठ वर्सां आदीं जेन्ना इफ्फी पयलेच खेप गोंयांत आयलो तेन्ना परिकाराचें सरकार सदारें आशिल्लें. त्या काळांत इफ्फी म्हळ्यार कितें हाची विशेश कल्पना गोंयचे सर्वसामान्य जनतेक नाशिल्ली. त्या वेळार इफ्फी सारखो संवसारीक नामनेचो इव्हेंट फक्त चित्रपट मळाकडेन संबंदीत आशिल्ल्यां पुरतो मर्यादीत दवरिनासतना तो सर्वसामान्याक आपलो दिसचो म्हूण ताका उत्सवी स्वरूप दिल्लें. पणजे शार आनी गोंयचे आनीक कांय वाठार इफ्फीमय जाल्ले. हाका लागून कांय

नतद्रष्ट्यांनी आरड मारिल्ली. पूण हाका लागून कोणाचें लुकसाण जालें हें मात कोणें अभ्यासूंक ना.

इफ्फी हो एक गंभीर विशय हें जालेंच. पूण ह्याच विशयाक लागून पणजे शार नट्टा, चार लोक त्या निमतान पणजेंत उमेदीन बोवाळटात, चार लोकांची आपल्या वेवसायाक लागून जोड जाता आनी जे सदांच घरांत बसून कुथनेतात, घरांतलो टिव्ही सोडून दुसरें मनरिजवणेचें साधन जांकां ना तांकां ह्या निमतान जर आपल्या कुटूंबा सयत भायर सरूंक मेळटा जाल्यार ताचेर बोवाळ कित्याक तेंच कळना. आठ वर्सां उप्रांत अंदू इफ्फीक पर्थून उत्सवी स्वरूप आयलें. हाका लागून एक उमेदी वातावरण पणजे शारांत आनी कांय गांवांनी दिसूंक लागलें. हे वर्सा विष्णू वाघ हाणीं फुडाकार घेवन गोंयभरच्या २० सुवातांनी तरातरांच्या मन रिजवण कार्यावळींचें आयोजन केलें. हाका लागून कितल्याश्याच कलाकारांची कला रसिकांक पळोवंक मेळ्ळी. कलाकारांक आर्थिक लाब जाल्लो तें जालेंच, त्या भायर ह्या उत्सवाकडे संबंदीत आशिल्ले खूबशे वेवसायीक त्या निमतान दोन पयशे जोडूंक पावले. इफ्फीची सांगड घालून जर हें अशें आयोजन जावं येता जाल्यार दोळे कित्याक फुट्टात कांय जाणांचे तें कळूंक मार्ग ना. आपल्या गांवांक संद मेळूंक ना हे खातीर

खूब जाण आतां चिटमिट्टात. फुडल्या इफ्फी वेळार हे गजालीचेर वेवस्तीत विचार जावपाची गरज आसा.

इफ्फीचेंच एक उदारण दिल्यार ह्या असल्या सुवाळ्यांची गरज बरेतरेन कळूंक पावतली.

रॉबर्टो शोफर हे संवसारांतलें एक पेजाद नांव. एडिथ पियाफ (फ्रान्साची नामनेची गायिका) हांचेर ताणें चित्रपट केला. मलीना ह्या नामनेच्या

तेलूगू अभिनेतो नंदापुरी बालकृष्ण हांच्या हातांत भांगरा मोर स्वीकारतना
'अनहं धोन्हे दा दान' ह्या चित्रपटाचे दिग्दर्शक गुरविंदर सिंग.

प्रादेशीक फिल्मांक महाराष्ट्रांत बरे दीस, हेर राज्यांनीय यत्न करचे

— श्याम बेनेगल

अंदुच्या इफ्फींत मास्टर क्लास विभागांत
जांचो 'अंकूर' हो चित्रपट दाखयलो ते
नामनेचे चित्रपट दिग्दर्शक आनी निर्माते
श्याम बेनेगल हाणीय प्रादेशीक फिल्माची

गरज उक्तायली.
प्रादेशीक
फिल्मांक
प्रोत्साहन
दिवपाखातीर
महाराष्ट्र
सरकारान मराठी
फिल्मां पासत जो

वावर सुरू केला ताची ताणीं तोखणाय
केली आनी हेर राज्यांनीय असोच वावर
करचो अशें आपलें मत उक्तायलें. थळाव्या
निर्मात्यांक माची दितलो जाल्यार तांचीं
फिल्मां थेटरांनी दाखोवपाची सक्ती करची
प्रडटली अशेंय ताणीं सांगलें.

गोंय हें इफ्फी खातीरचें कायम केंद्र
जाल्लें आसा. तेच पासत तो चडांतचड
फुलोवपा खातीर लोकांनी तातूंत वांटो
घेवपाची गरज आसा. इफ्फी सारख्या
जायत्या आंतरराष्ट्रीय फिल्म
महोत्सवातल्यान जागतीक दर्जाचे चित्रपट
एकाच जाग्यार पळोवपाची संद मेळटा,
गोंयांत दर वर्सा इफ्फीचें आयोजन
जाल्ल्यान गोंयकारांक ती एक बरी संद
आसा. ताणीं ताचो पुराय लाव घेवन ह्या
मळार नांव काडपाची गरजूय ताणीं
उक्तायली.

चित्रपटाचें कला दिग्दर्शन केलां. रॉबर्टो हे खेप खास इफ्फी खातीर गोंयांत आयिल्ल
इफ्फीचें तेंच तेंच रूप पळोवन कंटाळ्ळो. दीसभर पिकचरां पळोवप, पिकच
संबंदीतांच्योच जाणवायो आयकप हाका लागून ताका थोडें वेगळें कितें तरी जाय आ
थेटरां भायर भोंवतना ताका खूब लोक मेळ्ळे. रॉबर्टोने सिनेमा पळोवप कमी केलें
लोकांक समजून घेवंक आरंभ केलो. गोंयचें खाण-जेवण समजून घेतलें, गोंयचें
समजून घेतले. इफ्फीच्या वेळार उत्सवी आयोजनाची हेच पासत गरज आसता.
काय हें बोबाट्यांक?

गोंयचें नांव व्हड करून

भारतीय चित्रपट मळार योगदान दिल्ल्या गोंयकारांच्या नांवान तरेकवार चित्रपट पु
दिवपा खातीर गोंय मनरिजवण संस्थेन खासा ट्रस्ट करपाचो निर्णय घेतला ही बाब
म्हत्वाची. गोंयान हे इंडस्ट्रीक खूब व्हडले लोक दिले. पांडुरंग नायक, के. वैकुंठ, भ
दिवकार, दत्ताराम वाडकार, एन्. दत्ता, अँथनी गोन्साल्वीस अशीं कितलींच नांवां
येतात. पूण ज्या गोंयांत दर वर्सा इफ्फीचें आयोजन जाता त्या गोंयांत तांच्या न
उल्लेख लेगीत जायना. तांच्या नांवान आतां हे पुरस्कार दिवपा खातीर विष्णू वाघ
तयारी चलयल्या ती खरेंच तोखणायेची. इफ्फीचो गोंयांक फायदो कितें? हाची जाप
मेळटा. तर हे असले ल्हानसान फायदे आमी कशे हातासूं येतात हाचेर लक्ष घालूंक
आमी विरोध करपा पासत, न्हयकारी विचार करपा पासत जी शक्त वगडायतात
सकारात्मक वावरा खातीर वापरली जाल्यार खूब कितें कितें पदरांत घेवंक येता. ते
चलपी वावराक जाय तो तेंको

प्रादेशिक चित्रपटांक उत्तेजन जाय

आमच्या भारतांत देशभर अप्रतिम अश्या प्रादेशीक चित्रपटांची निर्मणी जाता. व
हजारभर तरी चित्रपट भारतांतल्या वेगवेगळ्या भासांतल्यान तयार जातात. पूण बॉलीवू

सान्नांची रूच देश विदेशांतल्या प्रतिनिधींनी इफ्फींत चाखली.

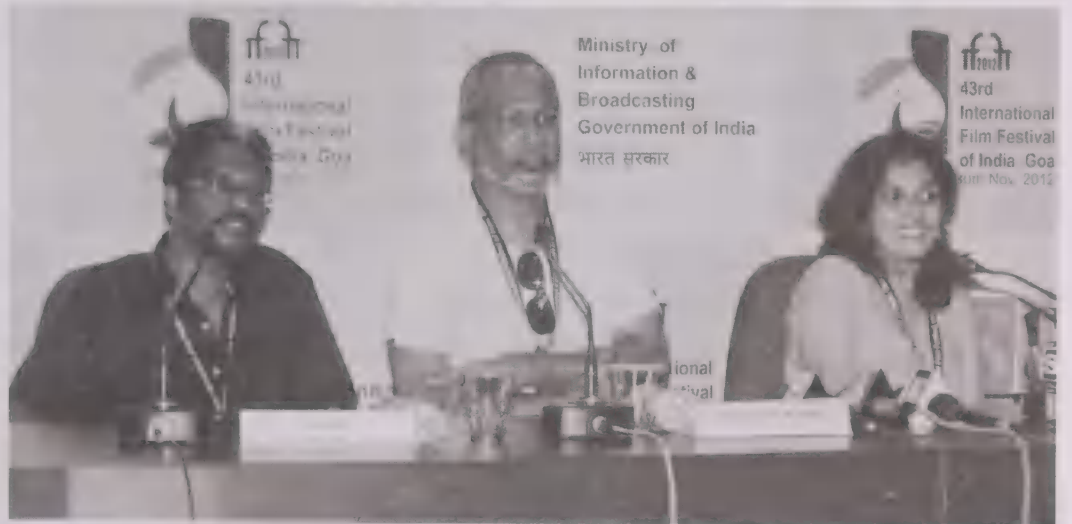
दिगंतचे कलाकार रेड कार्पेटावेल्यान चल्ले.

ग्लॅमराक लागून थळाव्या भासांतल्यान उत्कृष्ट दर्जाचे चित्रपट निर्माण जावन लेगीत तांचे कडेन फावो त्या प्रमाणांत लक्ष गेलां म्हणपाचें दिसना. त्या चित्रपटांक फावो त्या प्रमाणांत प्रोत्साहनूय मेळिल्लें दिसना. ह्या चित्रपटांक उत्तेजन दिवपा पासत आनी मार्केट उपलब्ध करून दिवपा पासत चित्रपट उत्तेजन मंडळाची गरज आसा अशी मागणी प्रादेशीक चित्रपट निर्माण करपी सगळ्या राज्यांतल्या चित्रपट निर्मात्यांची आशिल्ली. पूण ते मागणेकडेन लक्ष दिवप केन्ना कोणाक सुचलेंना. पूण कशें कोण जाणां, हे इफ्फीक 'भारतीय पॅनोरमा'चें उक्तावण केल्या उप्रांत केंद्रीय म्हायती आनी प्रसिध्दी मंत्रालयाचे सचिव उदयकुमार वर्मा हाणीं उत्तेजन मंडळाची स्थापना करपाचो विचार गांभिर्यान चल्ला म्हणपाचें सांगलें. तेच प्रमाण लघुपटांक आर्थिक मजत मेळोवन दिवपाची आनी चडांत चड प्रेक्षकांमुखार पावोवपाची गरज आशिल्ल्यान ते नदरेनूय मंत्रालय पावलां उबारपाचे आसात म्हणपाचें ताणीं सांगलें. हें जर घडत जाल्यार प्रादेशीक चित्रपटांक बरे दीस येवंक शकतात. ह्याच विशयाक तेंको दितना ह्या सुवाळ्याक मुखेल सोयरे म्हूण हाजीर आशिल्ले नामनेचे अभिनेते ओम पुरी हाणीं सरकाराक यथेच्छ शोपलायलें. सरकार चित्रपटसृष्ट आनी चित्रपट निर्मात्यांक मात्तूय मान

दिना. देशभर दर्जेदार अशे प्रादेशीक चित्रपट तयार जातात ते डब्यांत पडून उरतात. ते लोकांमेरेन पावपाची गरज आसा. पूण सरकार ते पासत कसलेच तरेचे यत्न करिना. ह्या चित्रपटांक सरकारी फाटबळाची गरज आसा. निदान ते चित्रपट दुरदर्शनावेल्यान दाखोवपाची वेवस्था जावंक जाय नातर वेगळो चॅनल तरी सुरू करूंक जाय अशें ताणीं सांगलें. केंद्रीय म्हायती आनी प्रसिध्दी मंत्रालयाच्या सचिवा सामकारूच ताणीं केल्ल्या ह्या उलोवण्याक लागून सचिवांक जर तशें उलोवंचें पडलें आनी तें उलोवपा पुरतेंच उल्लें

जाल्यार मात प्रादेशीक चित्रपटांचें स्वरूप फुडाराकूय आसा तशेंच उरतलें.

हिन्दी चित्रपट सृष्टीन सद्या भारतीय चित्रपट सृष्टीचेर मोनेळ घाला. बॉलीवूड म्हळ्यारूच चित्रपट सस्कृताय अशें कितें तरी समिकरण जाल्लें दिसून येता. बॉलीवूडच्या कलाकारां फाटल्यान लोक पिशे कशे धांवतात तें पळयत जाल्यार बॉलीवूडच्या बॉन्सायाक विशाळ रूख मानून प्रादेशीक चित्रपटाची वाढ सारो तेंप नदरेआडूच दवरतले काय कितें अशी एक भिरांतशी दिसता. पूण फाटले धाय दीस देशी विदेशी चित्रपट निर्माते, दिग्दर्शक प्रादेशिकतेचे गूण गायतना दिसताले. विदेशी दिग्दर्शकांनी भारतीय सिनेमा, बॉलिवूडचो ग्लॅमर आनी आटाप हाचो गौरव आपल्या उलोवपांतल्यान केला. पॉल कॉक्स हांचे सारखे ऑस्ट्रेलियन चित्रपट निर्माते बॉलिवूड म्हणल्यारूच भारतीय सिनेमा असो विचार करून बॉलिवूडच्या मोगांतूच पडिल्ले दिसले तरी लेगीत इफ्फींत प्रादेशीकतेन आपली खाशेली छाप कांय सोडली ना. पंजाबी दिग्दर्शक गुरविंदर सिंग हांच्या 'अनहे घोन्हे दा दान' ह्या चित्रपटाक तर अंदूचो सुवर्ण मयुर फावो जालो. बॉलिवूडाच्या झगमगामुखार भारतीय चित्रपटसृष्टीक प्रादेशीक चित्रपट दिसनांत अशें दिसता आसतनाच पंजाबचे मातयेन हो धक्को दिल्लो. इफ्फीच्या समारोपाचे मुखेल सोयरे नंदमुरी बाळकृष्ण हाणीं तर प्रादेशिकतेची गरज आनी

ओपन फोरमांत प्रस्नांक जापो दितना दिगंतचे दिग्दर्शक ज्ञानेश मोघे.

समारोप सुवाळ्यांतलो कलाकारांचो एक अविश्कार

म्हत्व हाचेरूच आपलें उलोवप निंबून दवरिल्लें. एकंदर हे इप्फीक प्रादेशिकतायेचें म्हत्व जगा मुखार आयलें अशेंच म्हणूंक येता. आमचो प्रेक्षक सदांच हिन्दी चित्रपटसृश्टी फाटल्यान म्हळ्यार बॉलिवूड फाटल्यान धांवत रावला. थंयच्या झगमगाटा मुखार, ग्लॅमरा मुखार ताका अस्सल कलात्मक चित्रपट केन्ना नदरेक पडलेनांत. रंगरंगोटी केल्ल्या, मेकपाचे थर तोंडार चडोवपी ललनाच सुंदर मानून बसल्यात. तांकां निर्भेळ सुंदराय म्हळ्यार कितें, निजाची सुंदराय आनी सोबीतकाय कित्यांत आसता हेंच केन्ना खबर नाशिल्लें वो खबर आसुनूय मान्य करून घेवपाचें मोठेपण नाशिल्लें. पंजाबी सिनेमान सुवर्णमयुर हातासून हांच्या दोळ्यांत अंजन घालां म्हळ्यार अतिताय जावपाची ना... हे घडणुकेन मल्याळम, मराठी, असामी, बंगाली ह्या सारख्या भासांतल्या गिरेस्त अश्या चित्रपट संस्कृतायेक खऱ्यानीच नेट मेळटलो. अंदूचे इप्फींत गोंयच्या कलाकारांनीं

आपलो 'दिगंत' हो चित्रपट घेवन रेड कार्पेटीचेर हाजेरी लायली. पॅनोरमांत विन्सन ग्राफीकच्या संजय शेट्टे हाणें निर्माण केल्लो आनी ज्ञानेश मोघे हाणीं दिग्दर्शित केल्लो 'दिगंत' हो कोंकणी सिनेमा आसपावल्लो. प्रादेशीक चित्रपटांकूय आंतरराष्ट्रीय मळार सुवर्णमयुर मेळूंक शकता, आमकांय केन्ना ना केन्ना हो मान मेळूंक शकता ही भावना नक्कीच ह्या कलाकारांच्या मनांत उदेल्या आसतलीच. गोंयचे भुंयेर पंजाबी भाशेंतल्या प्रादेशीक चित्रपटाक मेळिल्लो सुवर्णमयुर आमच्या सगळ्या कलाकारांक उर्बादिणो थारतलो आनी ह्याच महोत्सवांत न्हय तर सवसारांत जंयजंय महोत्सव घडटात तातूंत सुवात मेळोवन ऑस्कर मेरेन उडी मारपाची आस्त जर हांच्या मनांत बळावली जाल्यार अजाप न्हय. तेच पासत आमी गोंयकारांनी आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवाचें आयोजन करपांतूच धन्यताय मानचे परस, ह्या आयोजनाचो लाब घेवन दर्जेदार

प्रादेशीक चित्रपट निर्माण करूंक वातावरण निर्माण करूं येता, नवेनवे सर्जनशील दिग्दर्शक पटकथालेखक आनी हेर तंत्रज्ञ कशे तयार येता हाचेर आता सावन भर दिवपाची गरज आसा. आमचे गोंयकार हे बाबत कुळां न्हय अशें गोंयबाबान म्हणिल्लेंच आसा. आमचे गोंयकारांमदीं खूब तरेचे गूण आसात. गरज उरता ती तांकां उदक सारें घालपाची. गोंयांत इप्फी आयोजन जावचें तेंच नदरेन.

दोन वर्सांभितर फिल्मसिटी

आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव म्हळ्यार एका दिसाचें फेस्त अशें जरी वयलेतः म्हण्टात, पळयतल्यांक दिसलें तरी तें वर्सूयभराचेंच आसता. एक महोत्सव ज्या दिसा उलगटो समारोपाचो पड्डो सकयल येता ताच्या दुसऱ्या दिसा फुडल्या महोत्सवाच्या वावराक आरंभ जालो.

चित्रपट महोत्सवाचें कायम केंद्र म्हळ्यार खावपाची गजाल न्हय. पगारी मनीस दवरून फक्त थारिल्ल्या वेळार आयोजन करपाचें तें साचेबंद अशें कामूय न्हय. ते पासत जाय पडटात ते सर्जनशील विचारांचे लोक. सर्जनशील लोक तशे हेर वाठारांनी आसात. ताची आयात करूनय गोंयांत महोत्सवाचें आयोजन करूं येता. मनोज श्रीवास्तव हे ह्या मळावेले एक सर्जनशील आनी धडाडीचें व्यक्तीमत्व अशें नांव आसा. पूण तांच्या फाटल्यान तरातरांच्या वादांचें शुक्लकाष्ट लागिल्लें आसा. चारूय वाटांनी अशे उट्टा सुट्टा तो चोचावंक लागतकच कितलोय सर्जनशील आनी उमेदी मनीस आसलो तरी तो वावराकडेन लक्ष केंद्रीत करून न्याय दिवंक पावना. आतां श्रीवास्तवाचें प्रकरण कितें हातूंत म्हाका हांगा नाक मुंगरपाचें ना. आमच्या गोंयांत आपल्याक फायद्याक पडटा तो मनीस बरो, जर तो आपल्याक बाडगना जाल्यार तो फटींग, नालायक बी असल्या प्रकारांत आसपावता. मागीर ताच्या फाटल्यान लागपाचें काम सुरू जाता.

हांगा एक गजाल आमी सगळ्यांनी मतींत धरूंक जाय, ती म्हळ्यार खंयचीच व्यक्ती एका वेळार सगळ्यांक खूश करूंक शकना. जो कोण करता तो आपल्याचो फायदो पळोवन कदेलाक दसून रावपा खातीरूच करता. ताका सगळे लोक बरे म्हणटात आसत पूण ताचे कडल्यान बरें काम घडटलेंच अशें ना. आमकां गोंय चित्रपट मळार

नामना जोडपा खातीर तयार करपाचें आसत जाल्यार आयोजनाचेर हयबा हाडपांत अर्थ ना. वादग्रस्त व्यक्ती असल्यार पासून ताचो वावर पळोवपाची गरज आसता.

कर्मधर्म संयोगान, जाच्या रक्तातूच सगळे तरेची कला भरसल्या आनी जाका प्रशासना वांगडाच आयोजनाचें तंत्र गवसला असो विष्णू वाघ सद्या आमदार म्हूण वेंचून आयला. गोंय मनरिजवण संस्थेचो तो उपाध्यक्षूय आसा. संस्थेचे अध्यक्ष जरी मुख्यमंत्री आसले तरी एकंदर वावराचो पुराय भार हो उपाध्यक्षाचेरूच आसता. मुख्यमंत्र्यांक विष्णू वाघाच्या रूपान वावराचे आनी कल्पकतेचे नदरेन एक वाघ मनीस मेळ्ळा. पयलीं मुख्यमंत्र्यांक माथानीचो आदार आशिल्लो. आतां विष्णू आसा. विष्णूकडेन कलाकारांचो संग्रह आसा. पोरसांतल्या आळवाची खाज जशी घरच्यांकूच कळटा तशी गोंयच्या कलाकारांक चित्रपट महोत्सवाचो फायदो जातलो जाल्यार महोत्सवाचें आयोजन कशें करूं येता हाची पुराय कल्पना वाघाक आसा. फुडल्या चार इफ्फीक आनी त्या अनुशंगान गोंयकारांक लाब जावं येता.

इफ्फी खातीर लागपी साधन सुविदायांत वाड करतना फुडल्या वर्सा भितर पणजे दोन मल्टिप्लेक्स तशेंच दोन वर्सां भितर फिल्म सिटीची आनी कन्वेशन सेंटराची उबारणी जातली अशी आस्त हेच इफ्फीत ताणें उक्तायल्या. खण वेवसाय बंद जाल्ल्यान ताका पर्याय म्हूण फिल्म सिटी

उबारपाची संकल्पना ही बरी आसा. हाचो अर्थ खण वेवसायांत जसो लाव जातालो तसो फिल्मसिटी उबारून जातलो अश्यांतली गजाल न्हय. मटक्याचो धंदो करून दुडू मेळटा आनी घाम गळोवन, दीस-रात कश्ट करूनय दुडू मेळटा. पूण मटक्यांत चड दुडू मेळ्ळ्यारूय त्या दुडवांनी सुखसमाधान मेळना ही गजाल जांकां कळटा तांकां म्हज्या म्हणण्याचो अर्थ कळटलो. खण उत्खनन करपी मालकाक हाचो लाव जावंचोना जायत पूण हेर कामांत घुस्पल्ल्या लोकांक मेळूं येता. रामोजी फिल्म सिटींत हजारांनी लोक आपलो फुडार घडयतात. खाण उद्योजकांनी फिल्म निर्मितींत गुंतवणूक केल्यारूय तांकां एक बरो कार्यक्रम मेळूं येता.

इफ्फीच्या उक्तावणा वेळार आनी समारोपा वेळार गोंयचे मुख्यमंत्री मनोहर पर्रिकार हाणीं खूब सकारात्मक गजाली उलोवन दाखयल्यात. तातूंत सिनेमाघरां उबारपाचीं आसातूच. पूण हांगच्या मनशाची ह्या मळार उदरगत जावपा खातीर गरजेचें जें कितें जाय तें म्हळ्यार फिल्म स्टुडिओ आनी फिल्म स्कूल. ताचीच उबारणी करपाचें मुख्यमंत्र्यान जाहीर केलां. फिल्म सिटी, फिल्म स्कूल ह्या दोनूय गजालींची उबारणी जाली जाल्यार गोंयच्या तरनाट्यांक ताचो खूब म्हळ्यार खूब फायदो जावं येता. तेच नदरेन आतां वावराक लागपाची गरज आसा.

बिम्ब प्रकाशनान उजवाडाक हाडिल्ल्या

काणी एका सुण्याची

ह्या बालसाहित्या खातीर
केंद्रीय साहित्य अकादेमीचो

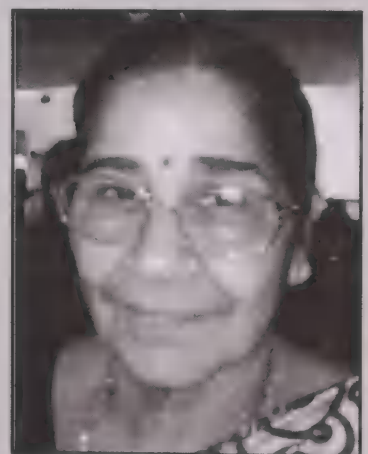
२०१२ वर्साचो बाल साहित्य पुरस्कार

सुधा खरंगटे

हांकां फावो जाला

तांकां बिम्ब परिवारा वतीन

हार्दीक शुभेच्छा

प्रशासनात राजभाशेचो चडांतचड वापर जावंचो म्हण सरकारान घेतिल्ले उपाय

- राजभाशेच्या प्रभावी अंमलबजावणीक लागून शिकारशी करपाखातीर सर्वसमावेशक तवांगड्यांचें सल्लागार मंडळ.
- राज्य प्रशासनांत अखिल भारतीय सेवा अधिकारी तशेंच सगळ्या सरकारी कर्मचाऱ्यांक राजभाशेंतल्यान प्रशिक्षण दिवपाखातीर राजभास प्रशिक्षण येवजण .
- विंगविंगड विशयांवयले पारिभाशीक शब्दकोश तयार करपाखातीर विशयतज्ञांची शब्दकोश समिती.
- वेगवेगळ्या सरकारी येवजण्यांची म्हायती, अर्ज, दस्तऐवज, बी. लोकांक तांचेच भाशेन उपलब्ध करुन दिवपाखातीर अणकार मंडळाची रचना.
- राज्यांतल्या लेखकांच्या कोंकणी/मराठी लेखनाक उर्बा दिवपाखातीर ' राजभाशा प्रकाशना योजना '.
- संस्कृत भाशेच्या संवर्धनाखातीर राज्यांत कार्यरत आशिल्ल्या नोंदणीकृत संस्थांक आर्थिक पाठबळ दिवपी तशेंच घटनेच्या ८ व्या परिशिष्टात आस्पाव केल्ल्या भाशांक उतेज दिवपाखातीर नवी येवजण .
- गोवा कोंकणी अकादमी, गोमंतक मराठी अकादमी आनी दाल्गाद कोंकणी अकादमीक, भास साहित्य, संस्कृतीच्या उदरगती खातीर आवर्ती अनुदान.

राजभाशेचो सन्मान हो राष्ट्राचो सन्मान आसा!

सादर करपी :-

राजभाशा संचालनालय,

गोंय सरकार,

जुंता हाऊस, १ ली लिफ्ट, ५ वो मजलो,

पणजी - गोंय.

दूरभास क्र. ०८३२-२४२००७९, २४२०१७९

म्हजी खाद्य यात्रा

आमी घरचीं सगळीं जाणां शिडीं वचपाचीं आशिल्लीं. ते खातीर टॅम्पो ट्रॅव्हलर बूक केल्ली. सकाळीं सातांक आमी मडगांवच्यान भायर सरलीं तीं बद्द दिवचले येवन रावलीं. मडगांवचीं आमी णव जाणां आनी दिवचलचीं सात जाणां मेळून सोळा जाणां जालीं. नाश्टो खावपाक आनी वेळ होगडावपाक नाका म्हणून शिवदत्तान हुनहुनीत बटाटवडे, पाव आनी सामोसे गाडयेंत खावपाक म्हणून हाडले. तरीय भायर सरपाक णव वरां जालींच. गाडी कोल्हापुरचे दिकेक लागली. कितलेशेच तेपान सगळींजाणां एक गाडयेंत बसून प्रवास करतालीं. ते खातीर उमेदीचें वातावरण आशिल्लें. बटाटवडे खावन आमी पेटपूजा केली. आतां बद्द कोल्हापूर वचून रावपाचीं आशिल्लीं. हरशीं आमी कोल्हापूर वतना आंबोली, आजरा रस्त्यान वतात. पूण ड्रायव्हर म्हणपाक लागलो

आपल्याकडे कर्नाटकाचें परमीट ना. वाटेर गडहिंग्लज जातकीच १० मिनटांचो रस्तो कर्नाटकांतल्यान वता. बेश्टेंच आर. टी. ओन बी धरलें जाल्यार प्रॉब्लेम जातलो. ते खातीर राधानगरींतल्यान वतां. 'आरे सायबा, लागींचो रस्तो सोडून पयसुल्लो रस्तो धरप! हो आमकां वेळ करतलो.' म्हज्या मनांत आयलें. सावंतवाडी पावतकीच तो कुडाळ, कणकवली सावन राजापूरच्या रस्त्यान गेलो. वाटेर एक घाट लागलो. पांचवोचार सैम आनी तातूंत मदीं मदीं कसलीं कसलीं रानवटी फुलां फुलिल्लीं दिश्टी पडटालीं. शारांत हीं फुलां सोपेपणान पळोवंक मेळनांत. हांव अंधाशावरी पळयत आशिल्लें. ते दिसा अनंतचर्तुदस. वाटेवयल्या गांवांत गणपती पावयताले. हांगा बारा वरांच्या कडार गणपती कशे पावयतात काय? गणपती आकारान ल्हान. गणपती बरोबर आशिल्ले दादले गुलालान

माखिल्ले. बायलोय बरोबर चलताल्यो. एके बायलेक हांवें गांवाचें नांव विचारलें. तिणें सांगलें अणुस्करा. आवाशिवा करून गणपतींच्या मिरवणुकींतल्यान वाट काडीत पन्हाळा जिल्ह्यांतल्यान भोंवत भोंवत दनपरां दोनांक कोल्हापूर हायव्हेचेर पावलीं. इतलें म्हणसर ढम्म आवाज जावन टेम्पोचो टायर फुटलो. टायर बदलपाक अर्दवरा वयर लागलें. गणपती मिरवणुकीक लागून शारांतलीं हॉटेलां बंद आशिल्लीं. पुणे हायव्हेची वाट विचारत विचारत हायव्हेवयल्या मॅकडॉनल्डाकडेन रावलीं. ड्रायव्हर दुसरो टायर विकत घेवपाक गेलो. वरभर थंयच लागलें. थंय सावन गाडी साताऱ्याचे रस्त्याक लागली. रातच्या णवांक सातारा हायव्हे वयल्या महेंद्र इंटरनॅशनल हॉटेलांत जेवपाक रावलीं. जेवता म्हणसर धा वरां जालीं. सगळीं जाम जाल्लीं. रातचीं थंय रावतलीं म्हळ्यार थंयचीं

लागसरचीं सगळीं हॉटेलां फूल जाल्लीं. ताचें कारण म्हळ्यार दुसरे दिसा आयतार. थंय सावन २० किलोमीटर आशिल्ल्या कांस पठाराचेर पावसाळ्यांत तरेकवार फुलां फुलतात. तीं पळोवपाक पर्यटकांची गर्दी जाता. मागीर कोणेतरी सांगलें बारामतीक वचून रावात म्हणून. थंय हॉटेलांत स रूम मेळ्ळे. रातची बारामती शाराची कल्पना येवंक नाशिल्ली. पूण रूंद रस्ते आनी आयसपयस शार अशें दिसलें.

सकाळींफुडें हॉटेलांतलो खासा महाराष्ट्री नाश्तो कांदापोहे आनी हुनहुनीत थालीपीठ खावन भायर सरलीं. थालीपीठ म्हळ्यार कांद्याची भाकरी कशी. पूण तातूंत चण्याची दाळ, ज्वारी, बाजरी, गंव असलीं सगळीं पिठां आसतात. तातूंत भरपूर बारीक चिरिल्लो कांदो, हरव्यो मिरसांगो, कोथमिरे पालो घालतात आनी वयर घराव्या लोणयाचो गुळो. पोटोबा करून विठोबाच्या (साईबाबाच्या) दर्शनाक भायर सरलीं. अहमदनगर काडून फुडें सगळो दुश्काळी भाग कसो! गाडी पुलांवयल्यान, सांकवांवयल्यान वताली तेन्ना उदक आटिल्ली न्हंय, व्हाळ दिसताले आनी त्या पावलभर उदकांत काल पावयलेले गणपती दिसताले. खरें म्हळ्यार आमकां शनी शिंगणापूर वचपाक जाय आशिल्लें. स वर्सांपयलीं आमी अशींच बस करून सगळीं जाणां मुंबयसावन शिर्डी गेल्लीं तेन्ना वाटेर शनी शिंगणापूर गेल्लीं. तेन्ना रातचीं आठ वरां जाल्लीं. आमी त्या गांवांत घराक दारां नांत, दारांक लाकडी कासलेटी नांत म्हणून आयकल्लें. तें म्हाका पळोवपाक जाय आशिल्लें. पूण वीस किलोमीटर भितर वचून येता म्हणसर सहज दोन वरां मोडटलीं आशिल्लीं म्हणून सगळ्यांनी नाका म्हणलें. येतना पळोवया म्हणलें. शिरडी पावतां पावतां शिवदत्तान म्हळें, त्या गाड्यांचेर पळय शेव कसो मांडून दवरला तो! खरेंच फरसाणीभशेन मोठो शेव वाटकुळोच मांडून दवरलेलो. एकाच न्ही तर कितल्याश्याच गाड्यांचेर शेव मांडिल्लो. दनपारचें एक वर जाल्लें. देवळाच्या लागसारच हॉटेल मेळ्ळें. जेवपाक गेलीं. मुद्दम पळोवपाक म्हणून महाराष्ट्री थाळी घेतली. तुरिची आमटी, वालांचं बिरडं, धंय, अळूवडी, पिठलं, कोशिंबीर, भाकरी, पुरी वा चपाती आनी गोडशें

म्हणून बासुंदी. आवऱ्याची उसळी करतना पेलोभर आवरे सोलपाक म्हाका वाज येता. मनांत आयलें, बिरडे करपाक इतले आवरे कोण सोलतात काय? फाटीं मुंबय दादर एक पाटी वाचिल्ली, 'इथं वाल सोलून मिळेल.' एक दीस चेंज म्हणून जेवपाक जेवण बरें आशिल्लें.

सांजचीं साडेचारांक भायर सरून देवळांत वचपाक गेलीं. वाटेर गाड्यांवयलीं रसरसशीत पेरां म्हाका खुणायतालीं. धुपारती वेळार भितर पाविल्लीं जाल्यार आरती जाता म्हणसर देवळांत रावंक मेळटलें आशिल्लें. पूण व्हड रांग आशिल्ली. जुस्त सव्वासंक आरती सुरू जाली. भायर टिन्ही स्क्रिनाचेर पळोवपाक मेळ्ळी. आरती जातकीच भितर वचपाक मेळ्ळें. वेवस्थीत साईबाबाचें दर्शन घेवंक मेळ्ळें. भायर आयलीं. प्रसादाचे लाडू विकते घेतले. हांगा खिसमीस सवाय. तेय घेतले आनी पेरां घेवपाक गेलें. २० रुपयांक ८-१० येदीं व्हडलीं पेरां. विश्वासूच बसना. म्हाका बरीं जून पेरां करकरीत खावपाक आवडटात. एके खेपेक हांव दोन-तीन तरी खातां. पेर घेवन सोमतो घास मारलो. 'मम्मा, पेर धुयना आसतना खाता? शी, धूय पयलीं.' चलो फाटीक लागलो. 'आरे, म्हाका कांय जायनां. तुवें धुयना आसतना खालें जाल्यार तुज्या पोटांत दुखतलें. म्हाका सवंय आसा.' हांवें ताका ओगी केलो. पेरां खायत हेवटेन तेवटेन भोंवलीं.

अजून आमची अर्दी मंडळी लायनी आशिल्ली. ती येतकीच थंयच एका हजेवपाक गेलीं. मिसळ पाव मागयलो. आयिल्ली मटकी आनी कोंब आयिल्ले चण 'गोडा मसाला' घालून गलगलीत तोंडा आनी तातूंत तो मोठो शेव. व्होदोळ येतना गाड्यांचेर दाळिल्लो शेव पळयिल्लो ताचें सुटलें. हरशीं हांवें पुण्यांत एकदां मिसळ रती भेळ कशी सुकी आशिल्ली.

दुसरे दिसा सकाळीं उठून रांगेंत उबी साईबाबांची बिबूत घेवन आयलीं. आनीव खिसमिस घेतले. वावराडेच्या भुरग्यांखातीर कानांतलीं, लाँकेटां घेतलीं. दोन दीस खावपाक मेळटलीं म्हणून हरवीं पेरां घेत नाश्तो घेवन भायर सरलीं. भुरग्यां बाळांचें म्हणसर भायर सरपाक धा वरां जालींच. खंयचें शनी शिंगणापूर! साताऱ्याचे लागलीं. नगर काडून वाटेर एक घोटीगांव गांव लागता. थंय वाटेवयल्या ढाब्यांचेर भावायंगीं आनी भाकऱ्यो खा म्हणून म्हजे इश ममतान म्हाका सांगिल्लें. ममताचें कुधुळ्याक. तीं आतऱ्या पयऱ्यान गोंयच्यान हे वतात. ताणें सामकें रूच काडून सांगि वायंग्याक बियो नासतात, मुद्दम खावन म्हणून. पूण घोटीगांव केन्ना आयलें आनी तें कळ्ळेंच ना. चासगांवांत पावतकीच झाच्या घेवपाक म्हणून रावलो. बेगबेगीन ते भरिल्लीं वायंगीं आनी बाजरेच्यो भाकऱ्यो प करून दिता काय म्हणून विचारलें. मालकान हय, पूण भरिल्लीं वायंगीं बेगीन जावचीं धा मिनटां भितर वायंग्याची सुकी भाजी भाकऱ्यो दिता म्हळें. बरें म्हळें. मागीर पांय करपाक सगळींच जाणां देंवलीं. हांवें कित तकली घाली. पळयत जाल्यार एक जाण बायल लाकडी कुयण्यांत पीठ मळटा. देगपदराची सोलापुरी णववारी कापड न्हेस खणाचो पोलको घाला. तिचें नांव वत्सलाबाई. पीठ मळून जातकीच त्याच कुय तिणें भाकरी थापली आनी तव्यार घाली. ते पळयत जाल्यार इतलो कांदो कापून दव आनी एकलो वायंगें सोलता. हांव भायर बसलें. सद्गुरुचो बोवाळ. 'घराकडेन तूं भाव

करता मगो? मागीर हांगा येवन आनी कित्याक खावंक जाय?’ हाका हांव कितें सांगतलें. हांव भाकऱ्यो करतां पूण त्यो लाटफळ्यार लाटून करतां. असल्यो हातांनी थापून म्हाका करपाक जमना. म्हजी मांय बरीऽ करताली. पंदरा मिनटांभितर ताणें चार भाकऱ्यो आनी वायंग्याची भाजी पॅक करून दिली. कागदाच्यो प्लेटी आशिल्ल्योच. भाजी भाकरेचें पार्सल उगडलें. झणझणीत लसणीचो वास नाकांत गेलो. वायंगें भाजून, सोलून केल्ली भाजी. तेलार लसूण, बडीशेप, हरव्यो मिरसांग्यो, कांदो, टॉमाट परतिल्लें. रुच्चीक भाजी, भाकरी खावपी आमच्या आठ जाणांच्या वाट्याक अर्दी अर्दी भाकरी आयली. तापोवणी मात हांवें एकल्यानूच घेतिल्ली.

दनपारचीं आमी शिरूर तालुक्यांतल्या रांजणगांवांत पावलीं. हांगा अष्टविनायकांतल्या आठव्या गणपतीचें देवूळ आसा.

अष्टविनायकाची यात्रा मोरगांवांतल्या गणपतीक नाल्ल दवरून सुरू करतात आनी मागीर आठूय गणपतींचें दर्शन घेवन जातकीच तो नाल्ल परतो मोरगांवां घेवन येतात. अष्टविनायकाचे यात्रेक वतात तेन्ना वतात. आठव्या गणपतीचें दर्शन घेवंक मेळटा तें घेवया म्हळें. टेम्पोंतल्यान देंवलीं. भव्य प्रवेशद्वार दिसलें. भितर सरलीं. हेमाडपंथी शैलीचें खांब्याखांब्याचें पाशाणी देवूळ दिश्टी पडलें. देवळाच्या भायल्या मंडपांत रुप्याचो हुंदीर बसयल्लो. गर्भकुडींत गणपतीच्या दोशी वटेन रिध्दी सिध्दी उब्यो आसात. गणपतीमुखार रुप्याचो मोदक आनी कुशीक रुप्याचो हुंदीर आसा. देवळाचे भोंवतणी चवकी बांदून काडिल्ली आसा. चवकेवयल्या वण्टीचेर त्रिपुरासूर राकेसान तप करून गणपतीक प्रसन्न करून घेतलो आनी लोकांचेर अत्याचार करपाक सुरू केलें. निमाणे शंकरान महागणपतीक प्रसन्न करून घेतलो आनी ताका मारलो. हे सगळे प्रसंग चितारलेले आसात.

महागणपतीचें दर्शन घेवन दुसरे वटेन भायर आयलीं. पायणींत बायलो फुलां, फळां घेवन विकूंक बशिल्ल्यो. रसरशीत सिताफळां. चाळीस रुपया किलो. इतलीं सवाय? बेगबेगीन घेतलीं. आनी एके तरेचीं केळीं आशिल्लीं, हळदुवींच लांबशीं. मागीर कळें, गोंयांत पांचवीं केळीं मेळटात तींच हीं. गोंयांत पावता म्हणसर हरवी साल पांचवीच उरता. धोडावन धोडावन मदीं मदीं काळीं मात जातात. हांगची साल पिकतकीच हळदुवसार जाता.

दनपरां जेवपाक सरहदवाडी रावलीं. सोमार आशिल्ल्यान शिवराक जेवणूच मागयलें. हांवें म्हजेखातीर भरिल्लीं वायंगीं आनी ‘ज्वारीच्या भाकऱ्या’ मागयल्यो. सोमाराचीं जीं कोण कांदो, लसूण खायनाशिल्लीं तांच्या खातीर मेथयेची भाजी तीय बी कांदो लसूण नासतना. हरशीं मेथी कोडू लागता पूण चण्याची पिठी लावन केल्ली भाजी रुच्चीक जाल्ली. ‘कांदो, लसूण नासतना

मेथये भाजी काय बरी जाता पळय! आमची इतली रुचीक जायना.' अशें हांवें म्हणलां मात. शिवदत्तान सोमते म्हळें, 'काय बरीं जाल्यां म्हणटा, तातूंत पयलीं कितलें तेल घालां तें पळय आनी काजूबियोय वाटून घाल्या जातल्यो. तुमी हिमट्याभशेन तेल घालतलीं, हाय कॉलेस्ट्रॉल म्हणटलीं आनी काजूबियो घालचीना मागीर ती इतली रुचीक कशी जातली?' हांव ओगी रावलें.

दनपारचो वताचो रखरख. वाटेर ट्रकांनी, बैलगाडयांनी उशेकांडे भरून व्हरताले. वाटेर उशेकांडे रोयिल्लेय दिश्टी पडटाले. मदीं न्हवरा गांव लागलो. खंय खंय गोड करप सुरू आशिल्लें. रस्त्याचे कुशीक व्हडल्यो व्हडल्यो रांदनी पेटटाल्यो आनी तांचेर व्हडल्यो व्हडल्यो कायली दिश्टी पडटाल्यो. 'काकय करता दिसता!' कोणेतरी म्हळें. हांवें म्हळें, 'खूब वर्सां जालीं काकय उश्टायल्यार. भुरगेंपणात खूब वेळां खाल्या. कोल्हापुरचो कोणतरी पाटील म्हणून म्हज्या बापायक गोडाची ढेप आनी काकय दितालो. आमी चपातेक लावन खातालीं.' हांवें अशें म्हणूंक नाका म्हजी जाव म्हणूंक लागली, तिच्या कुळार नवरात्रांकडेन णव दिसांक णव गोडशीं करचीं पडटात तेन्ना एका दिसा काकय आनी वडे करतात म्हणून. पूण ती गोड विरगळावन करतात खंय! आतां सगळीं झेमतालीं. इतल्यान म्हाका शेतांत पाटी दिश्टी पडली. 'इथे गूळ व काकवी मिळेल.' 'काकय, काकय राव राव गाडी थांबय' हांव सामकें युरेका युरेकाच्या स्टायलीन आड्डलें. लाडवाचो करंड रितो जाल्लो आशिल्लो. तातूंत अर्द लिटर काकय घेतली.

मदींच पावस शिरशिरूंक लागलो. पुणे हायव्हेचेर सासवड गांव आसा. थंयच्यान चार किलोमिटर भितर तिरुपतीभाशेन वेंकटेश देवस्थान आसा. थंय वचपाचें थारायल्लें. जमलें जाल्यार मोरगांवातूय या अशें म्हणिल्लें. आतां सगळीं जाणां न्हिदे सुवादीन जाल्लीं. ड्रायव्हराक मोरगांवांत वचपाक लागींचो रस्तो आसा काय म्हण विचारलें. ताणें आसा म्हळें आनी थंयसावन मदल्या रस्त्यान सासवड वचूंक मेळटा, 'कितें करुया, या मोरगांवांत?' अशें विचारलें. 'वच तूं' हांवें सांगलें. तो एकदम मोरगांवांत येवन रावलो.

मोरगांव कच्चा न्हंयचे देगेवयलो एक ल्हानसो गांव. गणपतीन मोराचेर बसून कमलासूर राकेसाक माल्लो म्हणून ह्या गांवाक मोरगांव म्हणटात आनी गणपतीक मोरेश्वर. देवळामुखार व्हडलो पाशाणी नंदीकेश्वर म्हळ्यार नंदी आसा. भितरल्या मंडपांत हातांत मोदक घेतिल्लो रुप्याचो हुंदीर आसा. मोरेश्वराचें दर्शन घेवन भायर सरलीं. भायले वटेन देवस्थानाचे वतीन प्रसाद म्हणून काजूबियांचे आनी भिकणांचे लाडू विकपाक आशिल्ले. सद्गुरून भिकणांचे लाडू सोमतेच उखल्ले. भायर लायनींत दुकानां आशिल्लीं. दत्तराजान बत्ताशे केन्नाच पळोवंक नाशिल्ले. ताणें नविदाद म्हणून विकते घेतले. पयलीं आमच्या भुरगेपणांत लक्ष्मीपुजनाक चिरमुल्यांचे पुडे वाट्टाले तातूंत एक बत्तासो आसतालो.

पावस झडपाक लागलो. काळोख जालो. गडगड आनी चकचक. रातचें आमकां कोल्हापूर पावूंक जाय आशिल्लें. तरीय म्हळें वेंकटेश देवस्थानांत या. रस्तो विचारीत गेलीं. रस्त्यार लायट ना. काळोख गुप्प. वोल्तां वोल्तांचो रस्तो. पावसूय नेटान पडटालो. पयसुल्ल्यान देवळाच्यो लायटी दिसूंक लागल्यो. वाठार सामको लिप्प आनी निवळ. देवळांक, झाडांक बरी रोशणाई केल्ली. आमी रातचीं पाविल्ल्यान बरें जालें. श्री वेंकटेश देवस्थान उत्तरक्षेत्र अशें भायर बरयल्लें आशिल्लें. देवूळ तिरुपतीभाशेनूच. पूण हांगा गर्दी नाशिल्ल्यान दर्शन बरे तरेन घेवपाक मेळ्ळें. देवाची मूर्त सुंदर आशिल्ली. कुशीक दोन देवळां आशिल्लीं. एक पद्मावती महालक्ष्मी आनी दुसरी गोदादेवी. प्रदक्षिणा घालतना देवाचो प्रसाद म्हणून दोण्यांत एक मध्यम आकाराचो लाडू मेळ्ळो आनी म्हाका देवळांत आयिल्ल्याचें सार्थक जाल्लेभशेन दिसलें. तिरुपतीक मेळटा तसलोच लाडू. हो लाडू म्हज्या सामको घोस्ताचो. घरावे तुपांत वळिल्लो मोव बुंदीचो लाडू, काजू, खिसमीस, बदाम, सालासकट वेलची, खडीसाकर.... रूच तीच. हो सगळो सगळो लाडू हांव एकटें खावंक शकतां तें आयकून सगळ्यांक अजाप जालें. दत्तराजान तर आपलो लाडू मात्सो उश्टावन, घे होय बी खा अशें म्हणून म्हज्या हातांत दिलो. हांव लाडू लाडू करतां तें पळोवन

नवल म्हणपाक लागलें असलोच लाडू वेंकटेश मंदीरांत मेळटा. वच थंय एक

टॅम्पोत बसतां म्हणसर आकांताच सुरू जालो. पुरोड जाल्लें, जेवपाची नाशिल्ली. तरीय सातारा जेवपाक चपाती, भाजी खाली. कोल्हापूर हायवेवयल्या सोनी पॅलेसांत रावलीं. सव कोणाक महालक्ष्मीच्या दर्शनाक येवपा ताणीं बेगीच उठचें, बाकीच्यांनी रुम घेयात म्हळें खरें, पूण एक एक करीत येवपाक तयार जालीं आनी भायर सरपाक उशीर जालो. अंबाबाईचें म्हळ्यार महा दर्शन घेवन आयलीं. थंयचे खास पेढे घेत लक्ष्मी रोडार आयलीं. 'बेगीन येतात आमकां बेगीन भायर सरपाक जाय.' अशें शिटकावन दादले हॉटेलांत परते गेले. बे आमी साडयांच्या दुकानांत भितर सरल कसो गेलो तो कळोच ना. साडयांची करून भायर सरतना वरां पळयल्यार देड चिरमुल्यो आनी भिकणां घेवन आयलीं. भिकणांचो दाणो बरोच मोठो आसता. मांय आसतना आमी कोल्हापूर वतना चि हाडपाक घट धांपण्याचें लात दितालीं. बे रिक्षा घेवन सोनी पॅलेसाक तेकून आशि हॉटेलांत ऑरियेन्ट ब्रावनांत जेवपाक आ हांगा नॉन व्हेज जेवण बरें मेळटा. शि म्हळें मटन थाळी मागय. तातूंत कोल्हापुर सुका, मटण पांढरा रस्सा, भाकऱ्यो, शीत मिरयां कणांची कडी आशिल्ली. विस पोस्त एकस्ट्रा. कोल्हापुरी झणझणीत जेव रुचीन जेवलें. आमी एकोडीं खंय वचत ज म्हाका थळाव्या जिनसांची रूच घेवंक वे मेळना. सद्गुरू आनी दत्तराज थारावीक सोडले जाल्यार दुसरें कांय खायनांत. पूण सगळीं जाणां बरोबर आशिल्ल्यान थ खाणाजेवणाची रूच घेवंक मेळ्ळी. म्हजी तृप्त जाली आनी म्हजी चार दिसांची खाद्य भरिल्ल्या पोटान संपन्न जाली.

क्रिसमस

फादर

नाताल दिसाचीं परबीं दिवंक आनी भुरग्यांक खाण वाटूंक क्रिसमस फादर वाड्यांत भोंवूंक आयलो. सांजेचो वेळ आसलो आनी भुरगीं नातालांचे सुटयेचो आस्वाद घेतालीं. तीं खेळपाचे उमेदीन आसलीं. क्रिसमस फादराक आनी ताचे फाटीर हुमकळपी पोतयेक पळोवन भुरगीं ताचे फाटल्यान धांवूंक लागलीं. तो हांसत-नाचत नातालांचें गीत गायत मुखार वतालो....

Here comes Santa Claus!
Here comes Santa Claus!
Right down Santa Clause Lane!
Vixen and Blitzen and all his reindeer
Are pulling on the reins
Bells are ringing, children singing
All in merry and bright
Hang your stockings and say your prayers
Cause Santa Claus comes tonight.....

भुरग्यांक पळोवन क्रिसमस फादर खुशाल जालो. वतां-वतां गायतना आपल्या हातांतलो दांडो हालयत तांकां उर्बा दिवंक लागलो.

“येयात येयात भुरग्यांनो, हांवें जायतें खावंक हाडलां. तुमच्या मांडार या आनी थोडो वेळ मौजेन सारुया. सगळीं म्हजे बराबर म्हणीत येयात...

Here comes Santa Claus!
Here comes Santa Claus!
Right down Santa Clause Lane!

आनी जायतीं भुरगींय ताचे फाटल्यान हालत-धोलत नातालांचें हें गीत गायत चलूंक लागलीं. क्रिसमस फादर मदींच चॉकलेट उडयतालो आनी भुरगीं उमेदीन ती काडूंक धांवतालीं.

तीं सगळीं वाड्यावेल्या मांडार पावतात म्हणल्यार आनीकय भुरगीं थंय आयलीं.

“भुरग्यांनो, आज आमी कसलो दीस मनयतात?” क्रिसमस फादरान विचारलें.

“आज आमी ‘क्रिसमस डे’ मनयतात.” कितल्याच भुरग्यांनी एक बराबर सांगलें.

“क्रिसमस डे म्हणल्यार नातालांचो दीस. ह्या दिसा सुमार दोन हजार वर्सां आदीं आमचो स्वामी जेजू क्रिस्त जल्मल्लो. तो दीस आमी पाळतात. ह्या दिसा निमतान सगळे कडेन नकेत्रां, गोटे, रंग-बेरंगी लायटी आनी हेर ‘डेकोरेशन’ आमी कित्याक घालतात?”

“आमची खुशालकाय व्यक्त करूंक.” दोग-तीग जाण भुरग्यांनी जाप दिली.

“शाब्बास भुरग्यांनो. तर म्हाका सांगात, ही खुशालकाय सगळ्या क्रिस्ती मनशांनी उक्तावपाची न्हय? पूण आमचे मदीं जायते अशे क्रिस्तांव आसात जे ही खुशालकाय उक्तायनांत. तें कित्याखातीर हें कोण सांगूंक शकता?”

“ते अनभावार्थी देखून.” पयस आशिल्ल्या एकल्यान सांगलें.

“ना फादर, ते ‘बिलीव्हर्स’ जाल्यात.” ताका तेंकून आशिल्ल्या भुरग्यान सांगलें.

“ना. ते अनभावार्थी न्हय, बिलीव्हर्सूय न्हय. तर तांकां आपले कुडी शिवाय आनी पोलके खुशालकाये शिवाय कांयच पडून गेल्लें आसना. तांकां दुडू आनी गिरेस्तकाय एकठावपाची अडेची आस्त लागल्या. म्हण ते देवा पासून पयस आसतात. ते फक्त आपली कूड न्हेसयतात आनी नेटयतात. अशें करतना तांकां उगडास येना जाणें ही कूड तांकां दिल्या ताचो. ते समजतात ही कूड म्हणल्यार आपलें भाट वो भेंस म्हण. आपले कुडीची बरी सेवा करप, हातुंतच ते आनंद मेळयतात. हें सारकें न्हय भुरग्यांनो. मनशाची कूड जावन आसा देवाचें पवित्र मंदीर.

ताची आमी पुजा करूंक जाय. पूण आमी कुडीची पुजा करचे बदला, तिचो अपमान करतात.” क्रिसमस फादरान नवो विचार भुरग्यां फुड्यांत मांडलो.

“हय फादर, कोण एकलो दुसऱ्याचे कुडींत सुरी तोपता आनी ताचो खून करता. देवान रचिल्ली कूड नश्ट जाता. कोण गोळ घेता आनी आपले कुडीक कश्ट दिता. कोण मेळत तशी मोटर-सायकल वा गाडी चलयता आनी अपघात करून कुडीक घाय घालता.” सुमार बारा वर्सांच्या भुरग्यान सांगलें.

“वाह! तर तुमकां समजता हांव कितें सांगूंक सोदता तें. देवान रचिल्ले हे कुडिचो आमी बरो

सांबाळ करूंक जाय. ह्या वर्साक पवित्र सभा भावार्थाची गजाल करता. तेन्ना आमी देवाचे रचणेचेर भावार्थ दवरून मुखार वचूंक जाय. आमचे कुडीक फाव तो मान दिवंक जाय. संवसारांतल्यो सगळ्यो रचना रचले उपरांत देवान कोणाक रचलो?”

“मनशाक.” एकल्या भुरग्यान हात उबारून सांगलें.

“बरें सांगलें. पयलीं एका मनशाक म्हणल्यार दादल्याक आनी मागीर तो एकलो पडटलो म्हण

ताका सांगात दिवंक बायल रचली. हांगाच्यान मनशाचे कुडीचो आरंभ जालो. ह्या खातीर भुरग्यांनी कुडिच्या सांद्यांचें म्हत्व जाणा जावंक जाय. आमचे कुडीक जायते सांदे म्हणल्यार भाग आसात आनी प्रत्येक भागाक वेग-वेगळें काम आसा. म्हाका सांगात तुमचे कुडिचो खंयचो भाग तुमकां म्हत्वाचो दिसता?” क्रिसमस फादरान सगळ्या भुरग्यांचेर नदर फिरयत प्रस्न केलो.

“म्हाका दिसता आमचे कान म्हत्वाचे. आमी कसलीय गजाल कानांनी आयकतात आनी मागीर तिचेर भावार्थ दवरतात. आमची दोतोर्न लेगीत आयकल्या बगर तिचेर कसो भावार्थ दवरूंक मेळटा? देखून कान आमचे कुडीचे मुखेल भाग.” मोदून सांगलें.

“ना, तूं चुकता. कानांनी आयक मनीस देवाचेर भावार्थ दवरिनांत? जा आसात, ते देवाचेर विस्वास दवरि क्रिसमस फादरान ताची जाप मानून घे परतो प्रस्न केलो.

“आमकां देवान दिश्ट दिल्या जे वर पुराय संवसाराचेर नदर मारूंक शकतात एक वस्त पळोवन आमी ताची गरज जाणू आनी आमच्या जिविताक लागू करतात दोळे आमचे कुडीचे म्हत्वाचे भाग आसात.”

दुसऱ्या एका भुरग्यान क्रिसमस फादरान पर्थून एक नकारात्मक मान हालयली आनी ताच्या फुड्यांत गेलो.

“ह्या संवसारांत जायते आसात. दोळ्यांनी पळेनांत ते देवाचेर भावार्थ दवरिनांत? आ तुमकां दोतोर्न शिकयना बगर कुडिच्या सांद्यांचे म्हत्व समजोदतां. व्हड जातच तुमची म्हणल्यार देवाचें पवित्र मंदीर म्ह समजून घेवंक जाय. हे कुडी व आमी देवाक भजतात आनी ते मोग करतात.” क्रिसमस फादरान ताचेर हात दवरून सांगलें.

“आमी नाकान सगळे तरेचे घेवंक शकतात. देखून आमकां

वायट सगळें समजता. परमळीत फुलां सुव जेवण गंदरस.... इतलेंच न्हय तर आमी न स्वास घेतात म्हण आमी जिवीं आसात खातीर नाक आमचे कुडिचो म्हत्वाचो आसा.” एका वाडिल्ल्या चेडवान सांगलें.

“ना बाय. नाक बंद जाल्यार तोंडान घेवंक जाता न्ही? आनी नाकाक ऑपरेशन के वा नाक कातरलें जाल्यार मनीस ह्या संवस जियेतात न्हय? दुसरें म्हणल्यार संसड कुशिल्लो वास तुमच्या नाकांत भरना? नु तिट्यांतली घाण तुमच्या नाकांत वचना? नाक हो मनशाचो म्हत्वाचो भाग जावंक शक तरी तुमी यत्न केल्ले खातीर घेयात तु

चॉकलेटी.” क्रिसमस फादरान जापो दिल्ल्या भुरग्यांक चॉकलेटी वांटल्यो.

“तुमकां मागीर मेळटल्यो.” ताणें हेर भुरग्यांक सांगलें.

“हांव जाल्यार सारकें सांगतां फादर. आमचे हात आमचे कुडिचे म्हत्वाचे भाग जावन आसात. तांचे शिवाय आमच्यान कितेंच करूंक जायना. जेवपाक हात जाय, न्हावपाक हात जाय, काम करपाक हात जाय....” आनीक एकल्या भुरग्यान आपलें क्रिसमस चेपें सारकें करीत सांगलें.

“हय? भुरग्यांनो, हात नाशिल्ले मनीस पायांनी बरोवन उंचलें शिकप शिकल्यात ते तुमच्या गांवात लेगीत आसात. ते आपले हात नांत म्हण पांयांनी आपल्यो जायत्यो गरजो पूर्ण करतात. जाल्यार हात कशे म्हत्वाचे भाग जातात? पांय लेगीत म्हत्वाचे न्ही? पांय नासतनांय लोक जियेतात.” क्रिसमस फादरान सांगलें.

भुरगीं विचार करूंक पडलीं.

“तशें जाल्यार आमकां इतलो वेळ हांगा भासाभास करूंक आदार करता ती जीब म्हत्वाचो भाग जालो न्ही फादर? हय वा ना हें सगळें जिवे वेल्यान आमी दुसऱ्याक सांगतात.” पयलो जबाब दिल्लो ताणें सांगलें. क्रिसमस फादरान ताका चॉकलेट दिली. मागीर चॉकलेट मेळटा म्हण भुरगीं जाप दिवपाचो यत्न करूंक लागलीं आनी क्रिसमस फादरान जापो दितल्या सगळ्यांक चॉकलेटी दिल्यो.

तुमकां तुमच्यो गरजो वळखूंक कळनांत. तुमी दिसता तितलेंच उलयतात. आमचे कुडीक अशे कांय भाग आसात जे आपलें काम दाखयनांत पूण गरजे वेळार आनी आकांता वेळार ताची आमकां गरज भासता. आमचें मन घेयात... आमकां कितलें उपेगाचें? आमचें काळीज घेयात, ताचे शिवाय आमच्यान जगूंक जायना. आमचे दांत घेयात, तांचे शिवाय आमच्यान कसलीच घट्ट वस्त खावंक जायना.”

“पूण खंयचो भाग तें तरी सांग फादर. आमी जाणून घेवंक खूब उत्सूक जाल्यांत.” एकल्या भुरग्यान उमेद दाखयली.

तीं उलयतासतनाच पयस थावन एका घरांतल्यान रडण्याचो आवाज येवंक लागलो.

“कोण मेला दिसता. तुमकां त्या घरांतल्यान रडणें आनी हुयेली आयकूंक येतात?” क्रिसमस फादरान सगळ्या भुरग्यांचेर नदर घालीत विचारलें.

“हय क्रिसमस फादर. कांय दीस आदीं त्या घरांतल्या एका तरणाट्याक अपघात जाल्लो आनी तो घरांतूच आसलो.” थंयच्याच एका भुरग्यान सांगलें.

“चलात, पयलीं आमी त्या घराक भेट दिवन येवया. ल्हान आसात तीं हागाच रावात आनी व्हडलीं आसात तीं म्हजे बराबर येयात.”

“पूण म्हाका मरणाक पळेवंक भिरांत दिसता फादर.” वाडिल्ल्या सॅमसनान सांगलें.

तीच भिरांत तर मनशान पयस करूंक जाय. आमी खेळूंक, भोंवूंक भियेनांत, पिकनीक करूंक भियेनांत, मरणाकूच कित्याक भियेतात? फाल्यां अकस्मात तुज्या घरांत कोण मेलो जाल्यार तूं कितें करतलो? घर सोडून वतलो?” क्रिसमस फादराचो पसून आयकून सॅमसनान मान पोंदाक घाली.

“चलात...”

तो चलूंक लागलो. ल्हान भुरगीं थंयच रावलीं आनी मात्शीं व्हडलीं आसात तीं क्रिसमस फादरा बराबर चलूंक लागलीं.

त्या घरांतलो तो अपघात जाल्लो तरनाटो मेल्लो आनी ताचीं घरचीं रडटालीं. क्रिसमस फादरान आपल्या तोडावेलें रुपडें काडलें आनी रोजार सुरू केलें. रोजार जाल्या उपरांत तो मेल्ल्याच्या घरच्यांक भुजवण दिवंक गेलो. तीं रडटालीं आनी क्रिसमस फादराक पळोवन तांकां अदिकूच रडूंक आयलें. ताच्या खांदार तकली दवरून तीं रडूंक लागलीं. एक-एकल्याक ताणें भेट दिली आनी घरा भायर सरलो. ताचे फाटोफाट भुरगीं भायर सरलीं.

“अजूनय तुमकां समजूंक ना मनशाचे कुडिचो म्हत्वाचो भाग खंयचो तो!” पर्थून मांडार आयले उपरांत क्रिसमस फादरान भुरग्यांक विचारलें.

“आमचे खांदे फादर.” एका बारीक पूण शिटूक भुरग्यान सांगलें.

“खांदे? कित्या खातीर?”

“हांवें थंय पळेलें प्रत्येक मनीस रडटालो पूण जेन्ना कोण तरी तांकां भुजवण दितालो, तेन्ना तीं दुसऱ्याच्या खांदार आपली तकली दवरतालीं

आनी खांद्याच्या आदारान रडटालीं.” त्या भुरग्यान आपले जापेचें स्पश्टीकरण दिलें.

“सारकें सांगलें तुवें. ही घे तुका व्हडली चॉकलेट.”

क्रिसमस फादरान ताका व्हडली चॉकलेट दिली.

“आमचे कुडीचे सगळे भाग म्हत्वाचे पूण ते भाग आपले परीन आपल्याकूच उपेगाचे. पूण आमचे खांदे जांचो आमकां चड उपेग जायना पूण दुसऱ्याचे खंतीत आनी दुसऱ्याच्या दुखांत आमकां वांटेकार जावंक आदार दितात. तांचेर कोण तरी तकली दवरून आपलीं दुकां गळयता. एका इश्टाक, एका सोयऱ्याक वा शेजाऱ्याक ताचो खूब आदार जाता. मनीस आमचे कुडिच्या हेर भागांक विसरूंक शकता. पूण खांदे मनशाच्या रित्या मनाक थाकाय दितात, दुसऱ्याच्या दुखांत वांटेकार जातात आनी ताच्यो भावना समजून घेतात. प्रत्येक मनशाचे खांदे कोणाकतरी भुजवणेचें हातेर जातात आनी ही भुजवण दुसरो केन्नाच विसरूंक शकना.” क्रिसमस फादरान आपले खांदे हालयत सांगलें.

“थँक यू क्रिसमस फादर. आज तुवें आमचें मन उजवाडायलें.” दोग-तीग जण भुरग्यांनी सांगलें.

सगळीं भुरगीं खुशाल जालीं. क्रिसमस फादरान तांकां आनी खावपाक दिलें.

“ह्या नातालांचो होच तुमकां संदेश. आपले कुडीचो सांबाळ करात. तें देवाचें पवित्र मंदीर. ताची पुजा करात आनी कुडिच्या सांद्यांक फाव तें मोल दियात.” आपली पोटली सारकी करीत ताणें हात हालयत सांगलें.

“हॅपी क्रिसमस.”

“जिंगल बॅल्स, जिगल बॅल्स, जिगल ऑल द वे...” गायत तो दुसऱ्या गांवांत वचूंक भायर सरलो. सगळीं भुरगीं खुशाल जावन क्रिसमस फादराक हात हालयत आप-आपले वाटेन चलूंक लागलीं. तांच्याय तोंडार क्रिसमस फादराचें गीत घोळटालें.

“जिंगल बॅल्स, जिगल बॅल्स....”

VERENEKAR MARKETING

PUMPS, MOTORS & ACCESSORIES, SALES & SERVICE

HIGHLY EFFICIENT
ENERGY SAVING
DOMESTIC AND INDUSTRIAL PUMPS
UNDER ONE ROOF

QUALITY PRODUCTS
COMPETITIVE RATES
EXCELLENT AFTER SALES SERVICE

Suyash Complex, Swami Vivekanand Road,
Near Old Passport Office, Panaji-Goa Tel: 2422890, 6643372

हे राम! गंगाराम!!

सांजेच्या पांच

वरांच्या सुमारक

रफोट जावन पूल

मोडलो. आवाजान

आनी धुंवरांन

सगळो वाठार

भरलो. पुलाक

तेंकून आशिल्ल्या

घरांच्या वण्टींक

फुटी पडल्यो. घरा

कुशीक

आशिल्ल्यो

चुडटांच्यो ल्हान

खोंपी

मातयेभरवण

जाल्यो. मातयेच्या

आनी कंवचेच्या

आयदनांचो चुशे

जालो.

देजेंब्राचो म्हयनो सुरू जाल्लो. थंडेचो कुडकुडो बरोच वाडिल्लो. फेस्तां, परबो आत्रे पयऱ्यान चालूच आशिल्ल्यो. नातालांची खरेदी आनी हेर तयारेकूय नेट आयिल्लो. वाड्यावयल्या भुरग्यांनीं ह्या वर्सा नातालांचे कार्यावळींतल्या 'क्रीब कम्पिटीशनांत' भाग घेवपाचें थारायल्लें. ताका बरीशी एक आयडिया जाय आशिल्ली. कसल्याय कामांत, मजत करपी आनी तांचे अडचणींत आदार दिवपी एकटो आशिल्लो. 'सिंयोर कार्लूस रोगतांव!' तो आनी ताची घरकान्न, लुलूबाय एकटीच रावतालीं. तांकां भुरगेंबाळ नासलें. पूण 'सिंयोर कार्लूसाक' भुरग्यांची खूब अपुर्बाय. वाड्यावयलीं भुरगीं तांगेरूच आसतालीं. सगलीं ताका, 'कार्लूस तितीव' म्हणून उलो करतालीं. 'कार्लूस तितीव' म्हळ्यार तांकां व्हडलो. कसलेंय काम आसूं आनी कित्याचीय तांकां गरज पडूं, तीं ताच्या म्हऱ्यांत वतालीं आनी समाधानी जावनूच परततालीं. कार्लूस तितीव तांच्यो सगल्यो अडचणी सोडयतालो. तांच्यो हौशी पुराय करतालो. खूब मोग आनी आपुलकेन तो तांकां वागयतालो. थोड्या काळान लुलूबाय काळजाचो आताक येवन हो संवसार सोडून गेलें आनी कार्लूस तितीव सामकोच एकटो पडलो. तो कोर्टांतले नोकरेंतल्यान निवृत्तय जाल्लो.

घरकान्नीच्या मरणा उपरांत समाजसेवेंत भरसून आपले दीस सारूंक लागलो. ताचें एकसूरपण पयसावंक, वाड्यावयल्या भुरग्यांचो सांगात तर सदांच आशिल्लो.

आयताराचो दीस. त्या दिसा सकाळचें मीस आयकून, नाशतो करून, कार्लूस तितीव आपल्या वल्लेरांन दोळे धांपून बसून आशिल्लो. भुरग्यांचे चांचाळें सुद्धां ताका जाग आयलीना. ताच्या दोळ्यांतल्यान व्हांविल्लीं दुकां पोल्यार सुकिल्लीं. दोळ्यांच्यो पातकड्यो मात ओल्यो आशिल्ल्यो. भुरगीं ताच्या मुखार उर्बीं आसूनय, तांची ताका सुलूस लागूंक ना. फिलीपान ताका हालयलो. कच्च करून आंग काडून कार्लूस तितीवान दोळे उगडले आनी तो तांकां मंद हांसलो. खरें म्हळ्यार, असले अवस्थेंत ताका पळोवन भुरग्यांक अजाप दिशिल्लें. ताणीं केन्नाच ताच्या दोळ्यांत दुकां पळोवंक नासलीं. लुलूबायेच्या मरणा दिसाक सुद्धां. त्या दिसा तर तो आपलें काळें सूट, काळो टाय, धवो शर्ट आनी चकचकीत काळे बूट घालून नव्हरोच सो दिसतालो.

'लुलूबायेची याद ताका आयली आसतली!' भुरग्यांच्या मनान अदमास केलो.

"कार्लूस तितीव, कितें जालें? देव बरो दीस दिवं!" एका फाटल्यान एक भुरग्यांनीं आवाज केलो.

“देव बरो दीस दिवं!” कार्लूस तितीवान परती जाप दिली आनी सुस्कारलो; “कांयच जावंक ना रे पुतानों. १९ देजेंब्र लागीं येतां येतां म्हाका अशेंच जाता. गोंय मुक्ती चळवळी वेळार घडिल्ल्यो घटना दोळ्यां मुखार येतात आनी बरे वायट खीण म्हाका याद जातात आनी हालीं तेंपार तर लुलूबाय नाशिल्ल्यान बेश्टोच कलकल येता.”

“आयज कसली याद जाली तर तुका?” जेकबान विचारलें.

“सांगतां.” तितीवान म्हळें.

“पयलीं तुमी सांगात, आयज हांगा सकाळीं फुडेंच कित्याक आयल्यांत?”

“हे फावट वाडचार गोठो करून ‘क्रीब कम्पिटिशनांत’ भाग घेवंक आमी येवजिलां. तुमची बुद्द घेवंक आमी आयल्यांत. पूण ताचेर विचार करचे पयलीं, तुज्या दोळ्यांत दुकां हाडिल्ले घटनेची याद सांगात.” फिलीपान अधिकारान म्हळें.

“सांगतां बाबा, सांगतां. नाजाल्यार सोडचेनांत तुमी म्हाका कशेच.” तितीवान म्हळें.

“१९६१तली गजाल.” कार्लूस तितीवान उलोवंक सुरू केलें.

“गोंय मुक्ती चळवळीक ओतो आयिल्लो. वचत थंय मोर्चे आनी आंदोलनां चलतालीं. टी. बी. कुन्हा, मिनेझीस ब्रागांजा, डॉ. ज्यूलियांव मिनेझीस आनी हेर म्हान म्हालगड्या फुडान्यांनीं, गोंयकारांक आपले हक्क मेळोवन घेवंक जागयल्ले. १८ जून १९४६ वर्सा जेन्ना राम मनोहर लोहियान मडगांवच्या आयच्या लोहिया मैदानार भाशण केल्लें त्या वेळार हांव थंय हजर आशिल्लों. तरणाटो हांव तेन्नां. मडगांवच्या कोर्टांत निकतोच नोकरेक लागिल्लों. त्या दिसा खूब जाणांक बंदखणींत घाल्ले.”

“कार्लूस तितीव, इतिहास कित्याक सांगता? तूं कित्याक रडलो तें सांग.” उतावीळ जावन आनी बेजारून हुळहुळ्या पिटरान म्हळें.

“तेंच सांगतां मेरे.” तितीवान हांसत म्हळें.

“आखेरेक गोंयकारांक पुर्तुगेजांक धांवडावंक येस मेळिल्लें आनी बिटकी कवळूंक ते तयारेक लागिल्ले. तुमकां खबर आसाच. १९ देजेंब्र १९६१त गोंय मुक्त जालें. त्या वेळार, गंगाराम

यशवंत फडते देसाय आनी ताचो भाव शशिकांत हे दोगूय शिकपा खातीर आपल्या एका सोयऱ्यागेर केपें रावताले. गंगारामाची पिराय तेन्ना अकरा वर्सांची आसली. तर, जालें अशें.

१८ डिसेंबर १९६१ ह्या दिसा केपेंच्या पुलार जेलेटीनान भरिल्ले ट्रक मांडून दवरिल्ले. पूल मोडटात ही खबर वाऱ्याभशेन सगल्या लोकांक पाविल्ली. पुला लागशिल्ल्या वाठारांत रावपी लोकांनी आपलो जीव सांबाळूंक पयसुल्ल्या वाड्यांनीं वचून आसरो घेतलो. पुला लागींच रावतल्या गंगाराम आनी हेर दुसऱ्यांनीं, कट्यार केपें, चंद्रेश्वराच्या देवळाकडेन आसरो घेतलो.

सांजेच्या पांच वरांच्या सुमारक स्फोट जावन पूल मोडलो. आवाजान आनी धुंव्यान सगलो वाठार भरलो. पुलाक तेंकून आशिल्ल्या घरांच्या वण्टींक फुटी पडल्यो. घरा कुशीक आशिल्ल्यो चुडटांच्यो ल्हान खोपी मातयेभरवण जाल्यो. मातयेच्या आनी कंवचेच्या आयदनांचो चुरो जालो. बरेंच लुकसाण जालें. ह्या स्फोटांतल्यान पुलाच्यो तिस्त्यो जावन, काँक्रीटचे कपचे, लोखण, फातर, सरयो उसळून आशीकुशीक शेवटून पडल्यो. असोच एक लोखणाचो कुडको शेवटून चंद्रेश्वर देवळाच्या आडोसाक आसरो घेतिल्ल्या त्या सुपुल्ल्या गंगारामाच्या पोटांत घुसून तो रक्तबंबाळ जालो. भळाभळा ताचें रगत व्हांवतालें. ताचें रगत थांबोवंक कितेंच मेळूंक ना. त्या आकांताच्या वेळार दोतोर आनी खंय सांपडपाचो? सगलेच कडेन धूळ आनी धुंवर.” धाकटुलो तो पोर. ह्या झुजाच्या बळी पडलो आनी ताची कूड थंड जाली.

त्या भुरग्याच्या तळमळ्याच्या मरणाचो तो देखावो हांव केन्नाच विसरूंक शकलों ना. खूब गोंयकारांनीं हे चळवळींत आपलो जीव खर्चिलो. पूण दोळ्यांमुखार निश्पाप भुरग्यांचो जीव गेल्लो पळोवन सगल्यांचींच काळजां चुरचुरलीं. हो दीस दर वर्सा लागीं लागीं येतना म्हजें मन त्या यादींनीं अस्वस्थ जाता आनी हांव काचाबूल जातां.” ‘कार्लूस तितीव’ उलोवन आनी खंतीन दमलो.

फिलीपान म्हळें, “मागीर कितें जालें तितीव?”

“जातलें कितें? गोंय मुक्त जालें आनी सगले गोंयकार खूश जाले. सरकार घडोवंक आनी हेर

खटपटींत दीस धुकलत गेले. गंगाराम आ बरोबरचे हेर भुरगे, ज्या मैदानार खेळटा ‘गंगाराम मैदान’ अशें नांव दिवन त्या शहिदाक अमर केलो.”

जेकबान अजाप जावन म्हळें, “मैदानाक अशे तरेन नांव पडलें? आमचे स्पोर्ट्स पयलीं थंय जातालो.”

“हय तर.” तितीवान मान हालयता. “हालींच्या तेपार त्या मैदानाचो वापर करिना. आमी तर पुराय सांज थंयच सारताले.”

इतलो वेळ, ओगीच मोन्यांनी आयल्यो म्हळें, “कार्लूस तितीव, त्या वेळ जल्मल्ले जाल्यार आमकांय जीव दिवंचो आसलो न्ही?”

“सांगूंक नज रे पुता. आयज तुम गोंयांत शांतीचो स्वास घेतात. आत दिवपाची पाळी घडये तुमचेर केन्नाच येता. पूण आमचें गोंय जें विकत चल्लां, जाची जाता, हांगाचो गिरेस्त सैम इबाडत चल्लां झूज मांडून, आमचें गोंय साबाळपाक तुमचें आसूंक जाय. आमचे भोंवतणीं जो आसत चलता, जी अनीत वसल्या, तिचेर आ कसूंक तुमी कित्याचीच पर्वा करिनासतना ससूंक जाय. आपल्या देसाचो, आ राज्याचो, आपल्या गांवचो अभिमान आसूंक जाय. निसुवार्थीपणान, धैर्यान, आ भुंयेची राखण करूंक जाय.” तितीव, देश भावनेन भारावून उलयतालो. ताणें फुडें स “आमी पिकिल्लीं पानां गळून पडप जाल्यांत. आमचे धा सरले आनी दोन उरले फुडाराचे अखंड खांबे. आतां गोंयचो तुमच्या भुजार. गोंय सांबाळपाची जबाब तुमची. आसात तुमी तयार?”

सगल्यांनी एकाच सुरात म्हळें,

“हय कार्लूस तितीव. आमचें गोंय राखतले.”

“शाब्बास!” कार्लूस तितीवान म्हळें वल्तेरावेलो उठलो. “आतां तुमच्या क्रि प्लॅन काडुया चलात.”

मन शून्य जाता तेन्ना....

फाटल्या म्हयन्यांत, कोंकणी कवी गौरीशबाब वेर्णेकार हांचो 'शून्य' हो कविता झेलो वाचतालों. तातूंत कवीन मांडलेलें तत्वगिन्यान म्हज्या मनांत रिगलें. शून्यांतल्या तत्वगिन्यानांतल्यान आमच्यांनी संवसारांत जायतें बरेपण करूंक जाता हाचो कवी वेर्णेकार आमकां उगडास करता. 'शून्य' हाचो सरळ आनी सोंपो अर्थ म्हळ्यार कांयच ना. कांयच ना तेन्ना नवें कितें तरी घडोवंक आमकां शक्य जाता. कांय फावटी असले विचार आमचे तकलेंत वचूंक खूब काळ लागता, कित्याक आमचें मन शून्य जावंक वा शून्य करूंक आमकां तितलें सोंपें जायना. पूण तशें करूंक जमलें जाल्यार जायतें बरेपण येता. म्हणटकच एक आव्हान कशें आमी तें स्वीकारूंक जाय अशें दिसता.

हांव साबार फावटीं म्हणटां ते भशेन, आमी आमच्या मनाक प्रशिक्षण दिवंक जाय. नवेंपणाक वेंग मारूंक आनी आमच्या मनाक तयार करूंक आमी आमची खुशी दाखयल्यार बरें जावपाचें. आयज आमचें मन प्रदुशीत जाल्ले भशेन दिसता. हाका साबार कारणां आसूं येतात. आयज ह्या वेगान धांवपी तंत्रविद्येच्या समाजांत आमकां आमचेच जिणेंत भितर सरून आमचेच जिणेचें विश्लेशण करूंक आमचे कडेन वेळ खूब कमी आसा. दुसऱ्यांचें आयकून घेवन, जिणेंत बऱ्याक पडटा तसलें वखद पियेवंक आमच्या मदल्या जायत्या जाणांची तांक कमी पडटा. असले परिस्थितींत आमी जियेतात तेन्ना आमचें एकसुरें मन करतलें तरी कितें? आपणाक दिसता तोच संवसार म्हणून सगलेंच गिळचें पडलें ना?

हो देखावो पळोवन आमी कितलो काळ खुशाल जातलीं? असल्या वातावरणांतलीं भायर सरूंक आमी तजवीज तरी केली जाल्यार वायट न्हय. आमचें मन आमी शून्य करतात तेन्ना म्हळ्यारूच कसलेच गजालीं, वस्तू जावं मनाशांविशीं आमचेर पडिल्ल्या प्रभावा पसून मुक्त जावन आमी विचार करतात तेन्ना आमचे कडल्यान नवें कितें तरी निर्माण जावपाची शक्यताय आसता. ना जाल्यार, आदीं कितें

सांठोवन दवरललें आसा ताचेर अवलंबून रावन दुसऱ्याविशीं निर्णय घेवनूच आमी मेकळीं जातलीं. दुसरे वटेन आपलें मन शून्य करून आपल्या व्यक्तीमत्वाचे तशेंच समाजाचे सुदारणेक थोड्यांनी हातभार लायला.

प्रकाश ते कॉलेजींत नवोच व्याख्यातो कसो रुजू जाल्लो. पयल्याच दिसा, थोडे सांगाती प्राचार्यांच्यो आनी कांय शिक्षकांच्यो वायट खोडी ताच्या कानार घालूंक लागले. बऱ्या मनान कॉलेजींत भितर सरलेलो प्रकाश घुस्पागोंदळांत पडलो, पूण तांच्या खबरांक तो बळी पडलो ना. आपलो वावर उकत्या मनान करतालो. तांच्या वांगडा जियेतालो म्हणटकच कोण कितें हें ताका कळून आयलें. तरूय आसतना तांचे कडल्यान कितें बरें आपल्यान शिकूंक जाता तें रिगोवन घेवंक तो आपल्या शून्य मनाक मान्यताय दितालो. ताची ही वरगुणी जीण पळोवन तांचे सांगाती थटाकले. कांय जाण ताचे भशेन जावंक सोदताले. हे वरवीं आपले जीणे वांगडा दुसऱ्यांचे जिणेचेरूय निर्माणकारी प्रभाव घालूंक तो शकलो.

आमचें मन शून्य जाता वा तें आमी तशें करतात तेन्ना समाजाच्या तरेकवार मळांचेर वावुरपी आमी संघटीत वावर बरे तरेन करूंक शकतात. उक्तें आनी नितळ मन हेवूय वटेन आदाराचें जाता असले स्थितींत. एकामेकांच्या

हुस्क्यान जियेवन, मनीस म्हणून आमच्या मनीसपणाचें प्रदर्शन आमी घडोवंक पावतात. आमी दुसऱ्यां वांगडा वावुरताना आमचे मदीं आंतरव्यक्तीगत संबंद आसप गरजेचें थारता. उकत्या मनान दुसऱ्या वांगडा जियेवंक मेळटली संद आमी कित्याक सोडची? हातुंतल्यान आमी दुसऱ्यांचे तशेंच आमचे जिणेक नवो रंग दिवंक शकतात. 'मुखार' एक आनी फाटल्यान दुसरें हे वृत्तीक वा जिबेर साखर आनी मानेर कातर, हे आदले म्हणणेक आमच्या संबंदांत सुवात आसची ना. थोड्याच उतरांनी सांगचें जाल्यार, शून्य केल्लें मन, भुरग्यांच्या मना भशेन जाता. हे परिस्थितींत आमचे कडल्यान लिपोवन दवरूंक मनाक शक्य जायना. तर असल्या बरेपणान जियेवंक आमी फाटीं कित्याक रावचें?

आमचें मन शून्य करप तितलें सोंपें न्हय. सगल्यांत पयलीं आमी आपणायल्ली वृत्ती गरजेची. मनांत सांठोवन दवरलेलो कोयर भायर गेलो जाल्यार आमकां रितेपण भोगता आनी जिणेंत सगलें सांडलें अशें दिसता जाल्यार हाचेर आमी उपाय घेतल्यार बरें. मनांत सांठोवन दवरलेलें आमकां कित्याक जाय? होवूय प्रस्न आमी आमकां केल्यार बरें. मनांत सांठोवन दवरल्या शिवाय जीण जियेवंक जाता असो विस्वास आमकां जाय. हे विशीं आमी आमच्या मनाक तयार करूंक प्रयत्न केल्यार कितलें बरें जावचें नासलें? आडमार्ग सोडून सरळ मार्गान आमचे जिणेची वाड करून घेवंचें धाडस आमकां म्हत्वाचें कशें दिसता.

जीण सुखी जावंचीं वा जिणेची वाट फातरां आनी काट्यांविणें मेकळी आसची, अशें आमकां सगल्यांक दिसता. पूण जिणेंत आपणायल्लें तात्पुरतें सूख आमकां समाधानी जावंक बळ करता. हातूंत बदल घडूंक जाय. मन शून्य करून आमी जियेतात तो मेरेन सदांकाळचें सूख आमकां मेळूंक कठीण जावं येता. नियाळ करात.

गोंय सरकार जलसंसाधन खाते

राज्यांतल्या साबार तरेच्या जलसंपदेच्या योग्य आनी नियोजनबध्द
विकास कामांतल्यान राज्याच्या सर्वांगीण उदरगतींत
जलसंसाधन खात्याचो पुराय सहभाग
शेती उत्पादनाक आनी उदका पुरवणेक चालना दिवपाखातीर

१. साळावले शिंपणावळ प्रकल्प.

२. तिळारी शिंपणावळ प्रकल्प.

३. हणजुणे शिंपणावळ प्रकल्प.

४. साळावले आनी हणजुणे शिंपणावळ प्रकल्पांच्या
उदका पुरवण क्षेत्रात विकासाचीं कामां.

५. बंधारे, तळयो, बांयो आनी हेर ल्हान उदका पुरवण
साठ्याचो विकास, (न्हंयाचेर १६८ वयर बंधारे पूर्ण)

६. पूरनियंत्रण, दर्या वाठारान जमनीची धूप थांबोवंक उप
आनी उदका पाट बांदकामांतल्यान जलसंसाधनाचो
विकास.

जलसंसाधन खाते
२ रो. माळो, जुंता हाऊस (अनेक्स)
पणजी-गोंय

आयुश्याचें सार

आमी बायलो
घरच्यो लक्ष्मी
म्हण म्हणटात.
कारण घरपण
सांबाळपाचें
काम भोव
कठीण आसता.
पूण दादल्याक
मात ताची जाण
नासता. तांचें
लक्ष
घराभायल्या
जगाकडेन
आसता.
घरांतले नाजूक
साजूक प्रश्न
तांचे नदरेंत
येनांत. ल्हानशे
चुकीन
आयुश्याचें
वाटोलें जावंक
शकता.

सुनंदा आनी सुवास एकेच कॉलेजींत शिकपी. सुनंदा ज्युनीयर वर्गांत तर सुवास सिनीयर वर्गांत. सुवास तसो एक चुणचुणीत तरनाटो. जसो रुपान तसो शिकपाकय उजवो हात. खंयचेय तरनाटे चलयेचें लक्ष ओडून घेवपा सारखोच. सुनंदाय ताका अपवाद नाशिल्लें. जेन्ना, जेन्ना संद मेळटाली तेन्ना तेन्ना सुनंदाली नदर ताचेर वळटाली. तशीच ती ताचेर थिरावची अशें सुनंदाक मनापासून दिसतालें. पूण कोणें तेळल्यार आपली जीब सैल सोडटल्यांक एक मोठी संद मेळटली तशीच टवाळखोरांक एक मोठी पर्वणी. ओगीच गरजे भायर अवलक्षण करून घेवचे परस तो मोह आवारिल्लो बरो, हे गजालीचो तें प्रयत्न करतालें. आपूण एका शिरवंताली (गिरेस्त) चली. शिरवंत लोकांचीं नांवां इबाड करपाक कांय लोक तेळून आसतात. अव्वाचे सव्वा करपाक तांकां ल्हानशेंच निमित्त्य पुरो आसता. देखून आपली इब्रत राखपाक वेळार मन राखचें पडटा. आपलें मन काबूंत दवरपाचो ताचो यत्न चालू आसलो. तरी ताच्या काळजांत मात सुवासाची ओढ वाडीक लागिल्ली आनी ते ओढीची उर्मी सुनंदाक एक एक गजाल करपाक सक्त करताली.

कारण नासतना सुवासाची तें चवकशी करूंक लागलें. सुवास सगळ्याच गुणांनी आपल्याक जुळो जाल्यार! एक मधूर विचार ताच्या मनांत घोळूंक लागलो. पूण नियत वेगळीच आसली. सुनंदाक मानवणारे गूण जरी सुवासांत ताका दिसले तरी एक गरजेचो गूण आड येतालो. आपल्या घरांत लक्ष्मी उदक भरता. घरांत सगळो गिरेस्तकायेचो थाट आनी सुवासाची परिस्थिती - एक माणकुलें घर, बापूय जीवाचो आटापिटो करून चार पयशे जमयता. घरांतलें दळीद्र फुडें तरी आपल्या पोरक भोगचें पडचें न्हय, वेळार घरच्याल्या पोटाक चिमटे काडूनय ताका शिकोवपाचो अट्टाहास करता. अरेरेऽ तुळशीमळो बरोच किल्ललो पूण फावना असले सुवातेर. पवित्र आसुनय पुजेक

उपकारना. आंब्याक आनी कुंब्याक केदें अंतर! मनांत आसुनय घडूंक येवपाची आशा ना. कारण समाज वेवस्थेंत विरोधांक बंड करपाचें आपल्याक खंय अवसान आसा? सुवासाचेर आपलो मोग आसा अशें छातयेर हात मारून सांगपाक त्याग करपाची आपली खंय तयारी आसा? काळ फुडें वचत आशिल्लो. आपलें शिकप सोपोवन सुवास फुडले तजविजेक लागिल्लो. पयसुल्ल्यानच जायना पूण एकामेकांक घडटालो तो सहवासय तुटलो आनी सुनंदाच्या काळजांत किल्ललें रोपटें सुकत गेलें. तग धरून रावल्लीं तीं फकत ताचीं पाळां....!

दोन वर्सांनी सुनंदा आपलें शिकप सोपोवन मेकळें जाल्लें. फुडें शिकपाचें काय ना? हाचो निर्णय जावंचो आसलो. सगळ्यांच्याच विचारांत तो घेवपाचो आसलो. मात बायलांच्यो व्याधी बायलांकच कळटात. सुनंदाचे आवयचें बारीक लक्ष सुनंदाचेर आसतालें. तिका कळून आयलें सुनंदाक आतां खरी गरज आसा ती ताच्या लग्नाची...! तिणें एक दीस हो प्रस्न घोवाकडेन काडलो. 'आयकता? सुनंदा बी. ए. जालां. तेच वांगडा ताका एकविसावी पिराय

लागल्या. आतां ताचें लग्नच करप योग्य दिसता. शिकपाचेंच मनांत आसल्यार लग्न जावन शिकूं येता. ज्या ज्या वेळावेलें काम त्या त्या वेळारच केल्लें बरें.' पूण बायलेचीं हीं उतरां आयकून घोव एकदम तापलो.

‘कितें तूं मिडलक्लास बायलां सारकें उलयता?’

सुनंदाचे आवयन थंडपणान परतें म्हळें, ‘आमी बायलो घरच्यो लक्ष्मी म्हण म्हणटात. कारण घरपण सांबाळपाचें काम भोव कठीण आसता. पूण दादल्याक मात ताची जाण नासता. तांचें लक्ष घराभायल्या जगाकडेन आसता. घरांतले नाजूक साजूक प्रस्न तांचे नदरेंत येनांत. ल्हानशे चुकीन आयुश्याचें वाटोळें जावंक शकता. म्हाका दिसता सुनंदाक शिकचे परस संवसाराकच लागपाची गरज आसा.’

पूण पयसोच जोडपाच्या हावेसा वांगडा तो आपल्याच घरांतल्या प्रस्नाकडेन लक्ष दिनासलो आनी पयशांचो माज चडिल्ल्या सुनंदाच्या बापायक बायलेच्या उतरांचें कांयच पडून गेल्लें नासलें. ताणें बायलेक म्हळें, ‘लग्न हें केन्नाय करूं येता. पयसो भायर काडल्यार छप्पन न्हवरे मेळोवपाक येतात. ताका शिकूं दी, चार डिग्र्यो पदरांत पडूं दी. तितलोच सोयरिगती वेळार फायदो जातलो.’ बापायन आपली जापसालदारकी झटकोवन दिली.

फुडें मात सुनंदाचे आवयन हे गजालीक परतो उजाळो दिलो ना. खुद्द सुनंदाय उक्तेपणान आपल्या मनांतलें बापायकडेन सोडच आवयकडेन उलोवपाक धजलें ना. आतां बापायचे आज्ञेनुसार ताका फुडलें शिकप चालूच दवरचें सक्तीचें जालें. आपले जीणेचें ध्येय आतां आयुश्यभर शिकपाचेंच ही ताची भावना जाली. फुडें तें एम्. ए. जालें. इतरय कोर्स केले. मात हें सगळें घट्टा मेरेन सुनंदाचें एकतिसावें वर्स सोंपलें हाचें भान मात कोणाकच उरलें ना.

सुनंदाचें तोंड आतां सुकत गेल्लें. पोल्यार मिरयो पडिल्ल्यो. हाता पायांच्यो काडयो जावपाक लागिल्ल्यो. हें जेन्ना बापायचे नदरेक आयलें तेन्ना ताची धांवपळ सुरू जाली. सुनंदा

खातीर खूबशीं स्थळां ताणीं उरखिलीं. ताच्यो डिग्र्यो आनी प्रमाणपत्रांचो दाळ आनी भांगरा तुळाभार ताणे पणाक लायलो. पूण वता थंय एकच जवाब ताका मेळपाक लागलो. ‘चली चडांत चड पंचवीस वर्सांची चलता.’

हे कितें चलत आसलें, तें सुनंदा दोळ्यांनी पळयतालें आनी कानांनी आयकतालें. ताका दिसलें आतां आपणेंच लक्ष्मणरेशा पार करूंक जाय. ना जाल्यार आपलें आंकवारपण आपली जन्मभर साथ सोडचें ना. ताचें मन आतां सुवासाकडेन परतें वळूंक लागलें. तो त्याच शारांत लागींच नोकरी करता हाची जाण ताका आसली. आपलो एक निमणो उपाय म्हूण ताणें निश्चयच केलो. आतां आवय बापायची पर्वा करून उपकारना.

‘हांव मात्शें बाजारांत वतां’ अशें आवयक म्हणून ताणें आपलो साज आंगार चडयलो. तें तडक सुवासाच्या ऑफिसांत गेलें. थंयच्या भायर बशिल्ल्या रिसेप्शनिस्टाक ‘म्हाका सुवास कामतीक भेटूंक जाय’ अशें म्हळें. तिणें फोनावेल्यान रकाद दिल्ल्यान पांच मिनटांत सुवास भायर आयलो. सुनंदाचेर ताची नदर पडली. कांय वर्सांच्या अंतरान पळयल्ल्यान सुर्वेक ताका सुनंदाची वळख पटली ना. सुनंदाच्या चटकन तें लक्षांत आयलें. “हांव सुनंदा. तूं जे कॉलेजींत शिकतालो थंय हांवय शिकतालें!”

सुनंदान आपले वळखीक उजाळो दिलो. त्या वेळावेलें सुनंदा तें हेंच काय? तेन्नाचें ताचें रूप आनी आतांचें रूप पळोवन सुवास अजाप जालो. “सॉरी, मात्सो वळखुपाक वेळ लागलो म्हण रागार जावं नाका! कसलें काम येवजून आयलें?” म्हूण ताणें नमळायेन विचारलें.

“एका ल्हानशाच कामाक आयिल्लें!” सुनंदान म्हळें.

“काम सोपोवन वतना तुजी याद आयली. मनांत म्हळें तुकां भेटून वचुया.” सुनंदान खरें कारण लिपोवन सांगलें.

एका श्रीमंताली चली आपल्याक मुद्दम भेटूंक आयल्या! म्हण तो आनीक अजाप जालो.

“बऱ्याच वर्सांनी भेटलां. एक च घेवया. लागींच हॉटेल आसा.” सुवासान आदरातिथ्य उक्तायलें.

सुनंदाच्या मनांतलेंच तो उलयलो. ह एका मेजाकडेन दोगांय एकामेकां स बसलीं.

“च्या, कॉफी कितें घेवया?” सु विचारलें.

“च्या चलता.” सुनंदान जाप दिली. वेंटर ऑर्डर घेवन गेलो. आतां भासाभ कशी सुरवात करची सुनंदाक प्रस्न पडलो आरंभ सुवासानच केलो.

“आजून तूं शिकता? काय लग्ना बि बोवाळांत आसा?” सुनंदाक ताणें प्रस्न

“हांव एम. ए. जालां आनी एक दोन केल्यात. तुजें मात लग्न जालां दिसता?” स जमनीकडेन नदर करून विचारलें.

“देड एक वर्स जालें. एक चलोय आ सुवासान मोठे उमेदीन म्हळें.

सुवासाचीं उतरां आयकून आपल्या म मळब कोसळटा काय कितें अशें सुनंदाक भ तरी स्वता सावरून परतो प्रस्न केलो.

“मिसेस कितें करता?”

“जेमतेम मॅट्रीक जालां. आमचें व तुका? आमी मिडलक्लासांतले लोक. अ मोठ्याल्यो चलयो कोण दिता... खंयचीय सापडांवन आयुश्य सार्थ करचें पडटा. हांव न करतां. मिसेस घर सांबाळटा. आमी दोगांय समाधानी आसात.” सुवासान उत्तेजीत स म्हळें.

मेजार वेंटरान दवरिल्ली च्या केन्ना पि सुनंदाक कळ्ळेंच ना!

“बरें उशीर जातलो. आई हुस्को करत सुनंदान म्हळें.

रस्त्यार पावता मेरेन दोन दुकां त दोळ्यांतल्यान गळ्ळीं. ताच्या मनांत आ हींच दुकां आपल्या मुखारल्या आयुश्याक करतली काय कितें?

वलायंत

त्याच वेळार
ताचे कुडीभोंवतणी
दणकट हातांची
वेंग पडली.
मानेचेर तेंकिल्ले
गरम वोंठ... तीन
वर्सा उप्रांतचो
दादले मनशाचो हो
असो पयलोच
स्पर्श... जे खातीर
स्मिताचें रुंवान
रुंव तानशेल्लें!
कुडीन खूब
फावटी बंडखोरी
केल्ली पूण ताच्या
रंरकारी मनान
ताचेर बंधन
दवरिल्लें. पूण
आयज त्या
रंरकारी मनान
शरणागती घेतली.
कुडीची भूक व्हड
थारली.
जायजायसो
वोंठांचो, हातांचो
स्पर्श आनी
स्मिताचो रिस्पाँस.
वेगळेच ओढीन,
पुराय समर्पणाचे
भावनेन तें
आपल्या मना-
कुडीसयत ताचे
खुवादीन जालें.

घो-घो कोसळपी पावस, पिसाविल्लेवरी काळीज
हालोवपी वारो, चोंयवटानी भरून आयिल्लो कुंदपणा हाका
लागून सरभोंवतणी एकेतरेचो ताण, तणावसो जाणवतालो.
रस्त्याच्या कुशींतले गुलमोहराचे रूख पिशांवरी धोलत
वान्याच्या पिसाटपणाक साथ दियत पावस झेलताले.
पयसुल्ली दोंगुल्ली घरंदाज अस्तुरेभाशेन, जणुकाय माथ्यार
पदर घेवन राविल्लेवरी दिसताली. ह्या सगळ्या, खरें
पळयल्यार कंटाळवाण्या तरीकय ताज्यातवान्या
वातावरणाक 'वॉव' ह्या उतरांनी दाद दिवपी संदीपाचे यादीन
स्मिताच्या काळजांत सामकें कुलकुलून आयलें.
लग्नाउपरांतचो हनिमून पार दक्षिणेकडल्या केरळांत, तोवूय
धुवांधार पावसांत साजरो करपी संदीप-स्मिताची ही जोडी
दैवाच्या एकाच फटकाऱ्यान वर्साभितर तुटली. अॅक्सीडेंटांत
जाग्यारच सोंपिल्लो संदीप स्मिताच्या दोळ्यांसामकार
आयलो आनी अचकीत पावसांत फासपियिल्ल्या उदका
वांगडा ताणें आपले दोळेय पटकन पुसून घेतले.

त्याच मॉलाच्या सोपणांचेर पावसापसून स्वतःक
वाचोवंक धावन आयिल्ल्या एका तरनाट्याची नदर ताचेर
गेली. दोनूय हातांत सामानांच्यो पिशव्यो घेवन भिजपी हे
अस्तुरेक पळोवन त्या तरनाट्यान आपली सत्री पेटयली
आनी फाटल्यांतल्यान येवन स्मिताचे तकलेर धरली. स्मिता
अचकीत सांवरलें.

“सॉरी आं म्हज्या ह्या पावसपिशापायीं तुमकां त्रास
पडलो.”

“ना. तातूंत त्रास कसलो? तुमी खंयच्यातरी विचारांत
सगळ्या जगाक विसरून गेल्लेवरी दिसतालीं. म्हाका तर
कन्याकुमारींतलो मीनाक्षीचो स्टॅच्यू याद जालो.”

“म्हाका मात्शी तुमची सत्री दियात. म्हजे स्कुटरींतलो
रेनकोट हांव घेवन येतां.” स्मितान ताका सांगनाफुडें ताणें
सत्री स्मिताचे सुवादीन करून वयर धांव मारली. स्मितान
रेनकोट घालून सत्री त्या तरनाट्याक दिली. स्मिताच्या
हांसकुऱ्या थॅक्साक हांसून दाद दिवन तो गेलो.

दिसपट्टी नोकरी, बाकीच्यो हॉबीज आनी रुटीन
लायफ हातूंत स्मिता पुरायेन घुस्पून उरलें. मदीं केन्ना तरी
दोन-तीन फावट ताका तो तरनाटो दिशिल्लो. जस्ट
वळखीचें हांसून तें गेल्लें. ह्या वर्सा संदीप गेल्यार तीन वर्सां
जातलीं. ताका विसरपाचो यत्न करपी स्मिता आतां-
आतांच स्वतःक सावरपाचे वाटेर आशिल्लें. पूण हो तरनाटो
मात ताचें मन मात्शें मात्शें चलबिचल करतालो. ताका
हय न्हयसो तो ओडलायणो जावंक लागिल्लो.

ते दिसा स्मिताची स्कूटर सर्व्हिसिंगेक व्हरून दिल्ल्यान
तें शेअर रिक्शा वा पायलटाची वाट पळयत ऑफिसाच्या
भायर रस्त्याचे कुशीक राविल्लें. इतल्यांत भन्नाट स्पिडीन
फुडें गेल्ली मोटार अचकीत थांबली आनी रिन्हर्स आयली.
‘हाय’ मोटारीच्या अर्दकुट्या उगडपी जनेलांतल्यान
आवाज आयलो. तोच तरनाटो. ‘अरे हाय’ स्मितान रिस्पाँस
दिलो.

“खंय वचपाचें? काय कोणाची वाट पळयता?”

“ना. ना. हांव घरा वचपाक पायलट वा रिक्शाची
वाट पळयतां.”

“चल यो. हांव सोडटां तुका घरा.”

स्मितान मनांतल्यामनांत देवाचे उपकार आटयले आनी तें गाडयेंत बसलें. घराकडेन देंवतना स्मितान ताका भितर येवंक आग्रो केलो.

“भितर येवन कॉफी घे इल्लीशी.”

“ना. ना. म्हाका पंदरा मिनटां भितर पावंक जाय. क्लायंटक वेट करपाक लावप म्हजे शिस्तींत बसना. निमणो बिझनेस तो म्हजो. बाय.” स्मिताक आतां जाणवलें की ‘तो’ मेळ्ळो की आपल्या मनांत, काळजांत कितेंतरी वेगळेंच घडटा. संदीपाकडेन, ताच्या यादीकडेन आपूण प्रतारणा करतां काय कितें ह्या विचारांत तें कासावीस जालें. बाथरूमांत वचून थंड उदकान न्हातकीर ताचें मन आनी कुडय थंड जाली.

मदीं खूबशे दीस गेले. तो मेळ्ळोय ना आनी दिसलोय ना. अचानक एके दमळ अशे पावसाचे सांजेर आपल्या घराचें दार उक्तें करतनांच स्मिताच्या फाटल्यान हॉर्न वाजलो. तर तोच.

“यो. हांवय ऑफिसांतल्यान आतांच येतां. पावसान कंटाळो हाडला. गरम कॉफी घेवपाक कंपनी दी आतां.”

“आयज कॉफी वांगडा खावंकय कितें चलतलें.”

हांसत स्मितान ताका तुवालो दिलो आनी तें भितर गेलें. कपडे बदलून गावन घालून, तें कॉफी करी मेरेन तो हॉलांत सभ्यपणान चुपचाप बसून रावलो.

“घरांत तूं एकटेंच? आनीक कोण ना?”

“हय हांव एकटेंच रावतां. म्हजी मांय-मांव आनी आई-बाबा गांवांकडेन आसतात आनी म्हजो घोव संदीप...” आनी स्मितान टेबलावेल्या हार घाल्ल्या संदीपाच्या फोटवाकडेन बोट दाखयलें.

“सॉरी. आय अॅम सो सॉरी. तुका दुखोवपाचो हेत नासलो म्हजो. सॉरी.”

“इट्स ओके. चल कॉफी घेवया.”

मदभरी तिनसांज, एक प्रकारचें वातावरण, आंगार शिरशिरी हाडपी वारें... अचानक कान फोडपी आनी घण्टी लेगीत हालोवन उडोवपी गडगड मळबांत एक ऊज्याचो लोळ सांज आनी स्मिताची किळांच.

“संदीप म्हाका भंय दिसता गडगडाचो.”

त्याच वेळार ताचे कुडीभोंवतणी हातांची वेंग पडली. मानेचेर तेंकिल्ले गरम तीन वर्सां उपांतचो दादले मनशाचो हो पयलोच स्पर्श... जे खातीर स्मिताचें रुवा तानशेल्लें! कुडीन खूब फावटी बंडखोरी पूण ताच्या संस्कारी मनान ताचेर बंधन दवळून पूण आयज त्या संस्कारी मनान शरणागती घेवपाची कुडीची भूक व्हड थारली. जायजायसो वोंव हातांचो स्पर्श आनी स्मिताचो रिस्पाँस. वेळ ओढीन, पुराय समर्पणाचे भावनेन तें आत्मना-कुडीसयत ताचे सुवादीन जालें. पण गडगड, वारें कांयच कांयच आयकु येनाशिल्लें ताका. थंय फक्त अतृप्त कुडीची चिलिल्ली.

“मॅडम, म्हजे हजार रुपया दी. हांव चल

“व्हॉट? कसले हजार?”

त्या तरनाट्याची मागणी आयकून अच स्मितान विचारलें.

“मॅडम, म्हजो फिक्स रेट तो. कोण विचारात दरेका क्लायंटकडच्यान हांव इ घेतां.”

“व्हॉट?”

अजापीत स्मिता आनीकय अजापलें.

“कसलो फिक्स रेट सांगता तूं?”

“मॅडम, आतां आमचेमदीं जें कितें घेताचो. मॅडम होच म्हजो बिझनेस आनी तू सारख्यो एकाकी बायलो ह्यो म्हज्यो क्लायंट.

स्मितान हजारांची नोट ताका दितगीर आपलें कार्ड दवरलें.

“मॅडम केन्नाय गरज आसल्यार फोन कर पंदरा मिन्टांभितर सर्व्हीस हाजीर. बाय.”

थकिल्लें.. कुडीन तृप्त जावनय हरिल्लें मनान पराभूत जाल्लें स्मिता आपल्या बाथरूम शाबू लावन-लावन परतें परतें सगली धुयतालें. व्हांवत्या उदकांत ताच्या दोळ्यां दुकांय भरसतालीं.

दंडकारण्य

निलबा खांडेकाराच्या

अस्वस्थ आनी घुस्मटपी मनाची उत्कट प्रतिक्रिया

कोंकणी कवितेच्या मळार मुक्तछंदांतली मविताळ कविता पयलेच फावट १९६० ते ७० च्या दशकांत कवी र. वि. पंडितान हाडली. पंडितान कोंकणी कवितेच्या मळाचेर मुक्तछंद वापरून एका वेगळ्याच तरेच्या काव्यशैलीचो आविश्कार घडयल्लो. डॉ. मनोहरराय सरदेसाय हांणी त्या मुक्तछंदाक अनुसरून म्हणिल्लें,

पंडितांचें काव्य हें शिमिटान बांदून काडिल्ल्या तळ्यांतल्या उदका वरी न्हय तर तें व्हांवते झरी वरी. ती झर खंय सुरू जाता आनी खंय सोंपता तें सांगूंक नजो पूण जंय जंय ती वता थंय थंय आपले देगेर ती जीण निर्मिता.

पंडितान ज्या कोंकणी काव्याची बुन्याद घातली ती मुक्तछंदात्मक कविता आयज अतिमुक्तछंदान सामके नवे तरेन नव्या दमान अभिव्यक्त जातना दिसता. हे परंपरेक मुखार

व्हरपी आयच्या काळांत जायते कवी आसात. पूण दंडकारण्य ह्या काव्यझेल्याचो कवी निलबा खांडेकार हेरां परस वेगळो. तांणी सुरवेक सावन उत्कट संवेदनांतल्यान विस्फोटक काव्य

बरोवपाचो धडाको लायला तो आजुनूय थांबना. वेद, सुर्यवंशी, अग्नी, ब्लॅक आनी दंडकारण्य हे ताचे काव्य झेले ताच्या वेगळ्या काव्य प्रतिभेची गवाय दियत आयल्यात.

२०११ वर्सा उजवाडाक आयिल्ल्या ताच्या दंडकारण्य ह्या कविता झेल्यांत वट्ट ३८ कविता आसात. तांतुंतल्यो चडश्यो दिर्घ कविता म्हणपा सारख्यो लांबादीक जाल्यात. कवीक स्वताक साबार ल्हान व्हड गजालींचेर उपाट भाश्य करपाचें आसा तें हो कविता झेलो वाचतकच कळून येता. हें भाश्य उपाट जरी भासलें तरीय तें कलात्मक आनी सामाजीक भाश्य जावन आसा. ताचे नदरेंतल्यान खंयचेच सामाजीक विशय सुटना. अन्याय अत्याचाराचो तो पोटतिडकीन विरोध करता. आपल्या मार्मिक शब्दांच्या बळग्याचेर तो काव्य-क्रांतीच घडयता म्हटल्यार चूक थारची ना. संवसारांत मातिल्ल्या

असामाजीक तत्वाचो विद्रोह करप हो घडये ह्या कवीच्या आत्म्याचो परम धर्म जावन आसा. दंडकारण्याक शब्दरूप दिवपी ह्या कवीची आजून मेरेन बरयल्ली दर एक कविता त्याच आत्मीक धर्माक पाळो दियत आयल्या. **एक कविता बरोवचीच पडटली** हे कवितेंतलो ताचो दृष्टिकोन तेंच स्पश्ट करता.

शब्दरूप दिवन

दिव्यास्त्रा भशेन सोडचीच पडटली

जाचे खातीर सगळ्या मळबांत

होमकणांतल्या अग्नी भशेन रागाचो पारो

दिगंत दर्यांतलीं ल्हारां जावन

उसळी मारूंक लागला

(एके कविते खातीर, पान नं. ११३)

बारीकसाणेन पळयल्यार हो कवी आपले भितर एक रसरसतें होमकण घेवन जगत आसा. भोंवतणच्याच न्हय तर पुराय जगांतल्या दर एका वायट घडमोडींचें पडबिंब ताच्या मनपलटाचेर जेन्ना पडटा तेन्ना तेन्ना त्या होमकणांत विद्रोहाचें तेल-तूप पडत रावता. घडये दंडकारण्यांचो सृजनात्मक प्रवास तेन्नाच घडत रावता. किळांच नांवाची सकयल दिल्ली कविता ह्या कवीची खरी भावनात्मकता दर्शयता. -

केन्ना सावन यत्न करतां हांव

एक किळांच बरोवपाक

त्या अबलांची किळाच

दर एकदां तांचो खून घडटना

केन्ना दर्या देगेर तर केन्ना शेतोडेंत

केन्ना झिलकुटांनी तर केन्ना उक्त्या काळखाच्या मळार

जिका कसलीच भास नाशिल्ली

पूण उलो आशिल्लो आकांताचो

(किळांच, पान १०२)

हे कवितेंतल्यान जाल्यार कवी अस्तुरेंचेर घडटल्या अमानवीय बळजबरीचो प्रतिकार करपाचो यत्न करताना दिश्टी पडटा. अशा अत्याचाराक बळी पडिल्ल्या अस्तुरेंची आकांताची किळांच आनी तांची व्यथा-वेदना आपल्या मोटक्या शब्दांनी अभिव्यक्त करपाक आपूण असमर्थ आसां अशें प्रांजळ मत हो कवी मांडटा. हांगां कवी वाचकांच्या मनांत ल्हान जायना तर व्हड जाता.

दंडकारण्यांतल्योच कविता न्हय तर एकंदर निलबा खांडेकराच्यो कविता अभ्यासल्यार ताची कविते संबंदीची व्यासंगी नदर आनी भुमिका कळून येता. हो कवी कविता बरयना तर ती जगता. संवसारार घडपी दर एक आजनेर ताची कविता स्पंज्यान सगळें उदक ओडून घेवचें तशी शोबून घेता. ताचें अतिसंवेदनशील मन आनी भावूक काळीज ल्हान

व्हड असो खंयचोच विशय चुकयना. जंय जंय अन्याय तकली वयर थंय थंय त्या त्या विशयाक धरून ताची कविता फुलत रावता. भोंवतरेकवार प्रस्न ताचे कवितेचे सशक्त विशय जाल्यात ते तेच बारीकसाणेन पळयल्यार हो कवी कविता बरयचना. म्हज्या मतान कविता म्हणजे ताच्या आंतरीक भावविश्वाची उत्कट प्रतिक्रियाच आसा. हांव निलबाचे कवितेचो रसीक. ताचो दर एक कविता झेलो हांवें वाचतकच दर फावटीं म्हाका ताचे कवितेन नवें कितें तरी दिलां. एक वाचक म्हूण ताची कविता आभिरुची खातीर नवीं आव्हानां रावल्या. दंडकारण्यांतल्यो कविताय तें आव्हान दिवपाक फाटीं रावूंक सकयली कविता पळोवया -

हांव

अदीम

पळयता म्हज्या नसानसांतल्यान

सतत व्हांवपी रगताच्या

आदिबंदांतल्या प्रवाहांतल्यान

झगडीं-झुंजांतल्यान अविरत न्हाण करपी

बिगडत बिगडत वगळत वचपी

धुश्टपुश्ट म्हजे धर्तरेचें शरीर

(अग्नीपुरुश, पान नं. ०१)

हेर भारतीय भासांनी जाल्ले नवे आनी संरचनात्मक प्रयोग ह्या कोंकणींत हाडल्यात ताचीय नोंद ताची कविता घेवंक लायता. दंडकारण्यांतल्यान ताच्या कवितेचे फकत माथाळे लेगात हिसपाक घेतले जायते ताची आशयात्मक आनी प्रयोगात्मक उंचाय स्पश्ट जायत वतली. कवी कांय वेंचीक माथाळे पळयात. -

मरणां मात्शे राव, हांवें देवाक मरताना पळयला, एक तोल सुवाठार, उरूंक शकचोना मनीसपणांतलो मनीस, बांदूंक शकना स्वता पुरतीच वंय, संदर्भ : संतसुर्य तुकाराम, नाका म्हाका कवितेचो जल्म, दंडकारण्य, जे मेरेन जितो आसा, सांगचेशें तां आतां, म्हाकाळ, मळबाच्या निळ्या दोळ्यांतल्यान, माधवी..

संस्कृत भाशेंतल्यान अवतरिल्ल्या भावनात्मक काव्यशास्त्रांत तीन शब्दशक्ती सांगल्यात. अभिधा, लक्षणेता, आनी व्यंजना. ह्या तीनूय शब्दशक्तींच्या आदारान म्हणजे काव्याचो अर्थबोध जायत आसता. अभिधांतल्या संकेतार्थाक निलबाची कविता आयतना लक्षणेतांतल्या लक्षार्थाक ताची कविता आटपना, वेळार व्यजनांतलो व्यंगार्थ निलबाचे कवितेक सर्वसादारण वाचका मेरेन पावयता. तशें हें वाचकाक एक आव्हानूच आसता. आपले आकलन शक्तीचें उच्च मानपाचें धैर्य नाशिल्ले जायते तथाकथीत वाचक, सगळे वाचक अशा तरेच्या प्रायोगीक कवितेक नांवां द्यानाक मुरडीत रावतात.

खरें सांगचें जाल्यार; हांवूय स्वता निलबाची कविता पूर्ण समजूंक पावूंकना. हांवूच कित्याक खासा कवी निलबा खांडेकाराक विचारशात जाल्यार जायते फावटीं तोवूय ताचे कवितेचो गर्भितार्थ स्पश्टपणान मांडूंक शकतलो काय ना हातूंत दुबाव आसा. जायते फावटीं कवीची वा कलाकाराची तशी गत जाता. कविता बरयताना आपल्याचेर अवसरूच येता अशें बाकीबाब बोरकार म्हण्टालो तो हेच गजालीक लागून आसुंये! ह्या कवीची सगळ्याच तोखणायेची वट म्हणल्यार ताच्या काळजाची अस्वस्थताय. पूण सांगपा सारखी मजेशीर गजाल म्हणजे ताका अस्वस्थ करून सोडपी तो खंयचेच मूळ गजालींत स्वताक बांदून घेयना आनी बांदून घेयनासतनाय ते गजाली परस खंयचेच परिस्थितींत वेगळो रावूंक शकना. भावनीकतेचे आनी वैचारीकतेचे एके असीम शिमेचेर तो स्वताच्या घुस्मटमाराक अभिव्यक्त करपाचो प्रयत्न करता तेन्ना ताची कविता प्रस्फुटीता.

अग्नीपुरुश हे पयलेच कवितेंतल्यान सुरू जाल्लो ताच्या घुस्मटपी मनाचो विद्रोही स्वर निमणे फक्त एके कविते खातीर हे कविते मेरेन चालूच उरता. फकत विद्रोहा खातीर विद्रोह न्हय तर आतकड्यांक पीळ घालपी पोटतीडक ताचे कवितेंतल्यान शब्दबद्ध जाल्या. ताचो विद्रोह फकत सामाजीक वा राजकीय वा सांस्कृतीक वा धार्मीक वा हेर खंयचेय वेंचीक गजालीक निर्देशीत करपा इतलो मर्यादीत केन्नाच नासता. ताचो विद्रोह जायते फावटीं एका वांगडा हेर जायत्या विशयांक व्यापून घेयत आसता. हो ताचे लेखणीचो स्थायिभाव ताचे हर दुसरे कवितेंत येताच येता. देखूनच ताची कविता मल्टीसब्जॅक्टीव जावंक लागता. हे विशेशतायेक ताचे कवितेचो गूण मानचो काय दोश हो अभ्यासकांक पडिल्लो मोठो प्रस्न जावन आसा. हो कवी आपले प्रतिभेच्या ओगान जायते फावटीं व्हांवून वयताना स्पश्ट जाणवता पूण ताचे कवितेक लाभिल्ल्या विशयाचे वा आशयाचे प्रगल्भतायेक लागून ताची कविता सहज खपून वता. ह्या विधानाच्या रजांवा खातीर दंडकारण्यांतल्यो जायत्यो कविता देख म्हूण सादर करूं येतात. देखीक **माधवी** ही कविता -

माधवी

हांव पळयतालें

संवसारांतल्या सगळ्या बायलांक

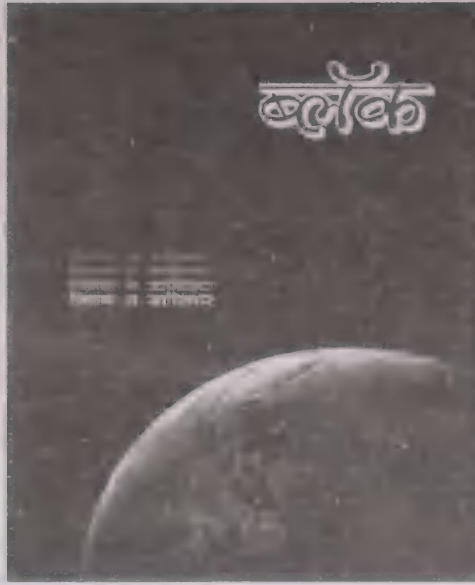
एकठांय करून

तांचे दरेके वेदनेंत

तुवें भोगिल्ल्या यातनांच्यो कुरवो

(माधवी पान १० ते २०)

बायलांचेच प्रस्न न्हय तर संवसारांतल्या सगळ्याच पिडितांचे प्रस्न कवी हाताळटा. पूण वयर मांडिल्ल्या ताची कविता व्हांवता ह्या मुद्द्याक स्पश्ट करताना हेच कवितेची देख घेवं येता. माधवी ही एकंदर स्त्री-वेदनेची असीम

मनोव्यथा अभिव्यक्त करपी कविता आसा. हो विशय तसो भोव मोठो. ताची व्याप्ती दिर्घकाव्यांत समाविश्ट जावं येता पूण हें सगळें उबें करताना तेच तेच संदर्भ वा पुनरावृत्ती सारखो एखादो दोश महारोग कसो कवितेक पिडपाची शक्यताय आसता. माधवी हे कवितेंत कांय प्रमाणांत तें घडलां. वट्ट धा पानांनी सजिल्ले आनी २७६ वळिंनी पुराय जाल्ले हे कवितेंत महाभारतांतल्या उद्योग पर्वांतले अखंड अशे तुफानी वेदनेंक आंगांपांगार झेलिल्ल्या तथाकथीत माधवीच्या आत्म्या कडेन उत्कट संवाद सादपी ही कविता. पुराणीक संदर्भांतली माधवी आनी आयची कलीयुगांतली अस्तुरी हांच्या चिरंतर यातनांचें

अजंवर नातें कवी दाखयता. पूण माधवीच्या समस्त दुख्खां कडेन समरस जावन तिका आनी तिच्या उपरांतच्या असंख्य अस्तुर्यांक आत्मसन्मान दिवपाच्या मूळ प्रयोजनान रचिल्ली ही कविता निमण्या कांय कडव्यांनी अस्तुरेंच्या सोशिकतेचे संकल्पनेचें कुबडें फुडें करून कळत नकळत तिच्या असहायतेचें फकत आनी फकत सांत्वन करता कशी दिसता. निमणे कडेन कवी कितें म्हण्टा तें तुमीच तपासून पळयात

हे माधवी,

सोशिकतेक नाशिल्लो जाल्यार

सहास्याक्ष, सहस्रशिर असो

मातून येणेर जाल्लो

पुरूशी अहंकाराचो साप

तर ही शोकांतिका जावचीच नाशिल्ली

ही शोकांतिकाच न्हय ?

(माधवी, पान नं. २०)

तश्या जायत्या म्हत्वाच्या विशयांक ताची दंडकारण्यांतली कविता स्पर्श करताना दिसता. गोंयकारपणाचो हुस्को, शेणत वचपी संस्कृतायेचो हुस्को, शेणत वचपी मनीसपणाचो हुस्को, जिणेचें चिंतनशील तत्वज्ञान, बापायच्या कश्टांची पुताक जाल्ली जाण आदी. ताची कविता सदांच उपहासात्मक नदरेन पळयता आनी व्यंगात्मक तरेन उलयता. तशें ताचे कवितेक खंयच प्रस्तावनेची गरज भासना. ती स्वयंभू. तिका कोणाचो तेंको लागना. कोणाचो आवाज लागना, कोणाचो ताळोय लागना. ती स्वताच उलयता. उलयत रावता. तिचे कडेन उलोवपा सारकें खूब कितें आसा. सांगपा सारकें जायतें आसा. देखून ती थांबनासतना वाचकांच्या काळजा कडेन संवाद सादता. खरें म्हणजे हेंच हे कवितेचें आनी पर्यायान कवीचें खाशेलेंपण आसा.

तातले तातूंत जायते फावटीं ह्या बरोवप्याची दिर्घ-काव्य बरोवपाची संवय केन्ना केन्ना दोश जावन पडटा. पूण इतलें खरें... हाचे पयलीं कोणीच स्पर्श करूंक नाशिल्ले जायते विशय दंडकारण्यांतली कविता आत्मविश्वासान

हाताळटा. ते विशय नव्या मॅजिकल फास्केंत बसोवन वाचकां मेरेन पावोवपी हो कवी कोंकणी कवितेची परिभाशा बदलूंक पावला हें विशेश. कारण ताचे सारकें वास्तवीक आनी बेधडक कोणूच बरयना. देखीक -

पावस पडचे पयलीं
मळबाच्या हुंदक्यांचो आवाज आयलोच ना
ना विजो ना गडगड
पावस सैरभैर
आयज आसा फाल्यां ना
पावसाच्या ताळ्यार घोंटभर उदक ना

(पावस - जून २००९, पान नं. ९३)

पावसाच्या ताळ्यार घोंटभर उदक ना ह्यो वळी ते पुराय कवितेच्या आशयाक घटाय हाडटात. असले प्रयोग ह्या झेल्यांत पावला कणकणी दिसून येतात. निलबाची प्रतिभा वोगीच गुडी गुडी फील करून स्वताक फटयना. वास्तव कितलेंय पोजडें आनी नागडें दिसलें तरीय तें तो शब्दबद्ध करीत रावता. स्व.. स्वयं... स्व-भाशा... स्व-संस्कृती... स्व-राष्ट्र.... स्व-देश... अशा गजालीं विशीं उलयताना कवी सदांच आपसुवार्थी जाता. कुड्ड्या भावार्थान आनी कुड्डे श्रद्धेन तो आत्मस्तुतींत गुरफट्टा. तेन्ना खऱ्या वास्तवाचेर भाश्य करीनासतना तो फिल-गूडाक वेंग मारता. पूण निलबा आनी ताची कविता आत्मसंतुष्टीचे खिणभंगूर नशेंत केन्नाच बुडून वचना. ताची कविता सत्याक वाचा फोडटा, दर खिणाक प्रस्न विचारता तशेंच वाचप्यांच्या काळजाक पेट घालता. आमच्या गोंयांत घडिल्लें स्कालॅटकांड, मिरामारचें सेक्स स्कॅडल, दुपट्टा किलर महानंदाचीं, फ्रॅंडी पिट, इंगोचीं मनीसजातीक काळें फासपी कर्तुबां, कॅसिनोंतलो जुगार, रेव पाट्यांचो बडिमार, बेकायदेशीर खणवेवसाय, म्हादयचो आकांत, दर्यावेळेंची घालमेल, पांचव्या दोंगरांचो घुस्मटमार, राजकीय खतखत्यांतलो भ्रश्टाचार... अशा थळाव्या विशया वांगडाच इजिप्तची रक्तहीन क्रांती, संवसारीकरणाचो त्सुनामी, अण्णा हजारेचें लोकपाला खातीरचें आंदोलन, आयटी युगान हाडिल्ली वॅब-क्रांती आनी तातूंतले धोके अशा संवसारांतल्या कितल्याशाच आजनेरींक हो कवी आपले कवितेंतल्यान विरोध करता.

व्हिवा गोवा, महाभारत, एक तोल सुटिल्लो वाठार, ज्युरासीक पार्क, आवाज, बांदूंक शकना हांव स्वतापुरतीच वंय, उरूंक शकचोना मनीसपणांतलो मनीस, ह्या भ्रमात कोणें रावचें न्हय, नेर, दंडकारण्य बी कवितांनी ती प्रतिक्रिया स्पश्ट जाणवता. देखीक -

भ्रश्ट राजकारणाचें फाटबळ घेवन
मानवतेचे सावळेंत
सत्ताधाऱ्यांनी उबें केलें तें ज्युरासीक पार्क
आनी स्वार्थाचे डायनेसोर निपजत गेले
भिरांतेंनूच वाडलें शेतकामत्यांचें आत्महत्तेचें प्रमाण
चपक्याक मेळटा तांकां चाबडायत गेलें

(ज्युरासीक पार्क, पान नं. -५५ ते ५८)

ह्या आनी अशा विस्फोटक विशयांक शब्द दिवपी ह्या समाजाप्रती आशिल्ली आस्ता भोवूच तोखणायेची. कोणाक कितें दि कोण रागार फुगार जातलो, कोणाक वायट दिसतलें हाची पर्वा ह्या लेखणी केन्नाच करीना. हाजी हाजी करून साहित्याच्या माटवांत जावन आपली सव्यंभू प्रतिभा घाणाक दवरपाची मानसीकता ह्या लागी निखालस ना. आपलें साहित्यीक आनी कलाकारी दायित्व निभ कसल्याच आमिशांक हो कवी बळी पडना. मानवीय संस्कृतायेचें बरे-वायट स्वभावगूण वा स्वभावदोश शब्दबद्ध करीत ही कविता वा नवी नदर दियत रावता. तरीय लेगीत तांचे कवितेरे सतत आरोप प्र जायत रावल्यात. कांय जाण एकदोन कविता वाचून प्रतिक्रिया दि फाटीं रावना.

तथाकथीत समिक्षकांनी निलबाच्या कवितेरे केल्ले आरोप -

१. निलबाची कविता फकत शब्दकोशांतली भास उलयता
२. निलबाची कविता गांयडोळ चाबल्यार सोरोप चाबिल्लो बोवाळ घालता
३. निलबाचे कवितेक विविधतायेचो अभाव आसा
४. निलबाची कविता आजून मनशाळूंक ना
५. निलबाचे कवितेंत कविता कमी आनी रोपोर्ताज चड आसा
६. एकंदर निलबान कोंकणी कविता कठीन करून उडयल्यार नामनेचे समिक्षक विश्राम गुप्ते निलबाच्या काव्याचेर बरयता - आदीम मनीस ते आम आदमी ह्या आर्श ते उत्तर आधुनीक वैचारीक कालखंडाच्या अंतर्भेदाचो सोद घेवपी निलबा खांडेकाराची व फकत कोंकणींतूच न्हय तर खंयचेय भारतीय भाशेंत उठून दिसतली हे कवितेंतल्यान नवे जाणिवेची बुनयाद कोंकणीत घाल्या हें वास्तव न्हयकारूंक शकचोना.

अशें म्हणटात, म्हणजे दर एक उरफाटी गजाल एकामेका खातीर आसता. तांचे भितरलें उरफाटेंपणूच एकामेका खातीर सगळ्यांत मोठी जावंक पावता. देखुनूच रात आसा म्हूण दिसाक मोल येता, दुख्ख म्हूण सुखाक वालोर आसा. चडटी आसा म्हूण देवतेक थाकाय मे ह्याच तत्वार तथाकथीत समिक्षकां कडच्यान निलबाचेर जावपी आ आनी मेळपी तोखणाय हे ताचे काव्य-प्रतिभेचें व्हडपण सिध्द करत

पूण धुंवर येता थंय उजो आसा ही एक एक गजाल निलबान मानप जाय. कारण म्हाका जाल्यार जाणवता तें अशें निलबाच्या वट्ट कविता झेल्यांतल्यो ३०० - ४०० कविता वाचल्यो जाल्यार शेव तीस-पस्तीस कविता वाचिल्ल्या भशेन दिसता, तीस-पस्तीस वाच जाल्यार फकत तीन-चार वाचिल्ल्याचो अणभव मेळटा आनी तीन- कवितेच्यो ३००-४०० लेगीत वळी वाचल्यो तरीय फकत तीन-चार व याद उरतात. खरें म्हणजे विंगड विंगड तांकिवंत संकल्पना लाबून ले तेच तेच शैलीक लागून ताची कविता फाटीं पडटा. पांयांत नव्यो चकच बेडयो घालून शंबर मिटर धांवपाचे सर्तींत वांटो घेवपाचीं सपनां त

कविता पळयता अशी कितेंशी शोकांतिका ताच्या जायत्या कवितेंच्या मांड्याक येता.

ह्या आरोप-प्रत्यारोपांचेर एक गजाल स्पश्टूच बरोवंची अशें दिसता. दंडकारण्याचे जनक कवी निलबा खांडेकार ह्या कवीन जी वेगळी वाट चलीकारल्या ती हेर कोंकणी कविनी केन्नाच चलूंक ना. देखून परंपरेक हांण्टो दिवन नवी वाट चलपी ताचे कवितेक प्रस्थापितांनी केन्नाच हिसपाक परूंक ना. पूण चोखंदळ रसिकांनी तिका गर्वान वाखाणल्या. मुळांत ताची कविता प्रतिकात्मक, प्रतिमात्मक, संदर्भात्मक, विचारात्मक आनी दृश्यात्मक स्तराचेर उलयता. परंपरेक मोडपाचो हावेस आशिल्ल्यान ती पेद्यां भशेन सरळ वचना तर घोड्यां भशेन अडेज पावलांनी मुखार सरता. सर्वसामान्य वाचकाक ती भव्य दिसली तरीय तो वाचक निलबाचे कविते कडेन सहजतायेन इश्टागत करपाक धजता. दंडकारण्यातल्यो ह्यो दोन कविता तळोवंच्यो.

- १) पळय, दोंगराची माती ल्हव ल्हव खचत वयता
भूंयपूत नेमत वयता
म्हण दर वांवार एक वास्को-द-गामा
गालांतल्या गालांत हांसत आसा

(एक तोल सुटिल्लो वाठार पान ४०, ४१)

- २) नाशिल्ली आयची इतकी जीण काल
पाशाण काळजाची
दीसभराच्या सुर्याक खांदार मारून
दीस परतुपा इतली तरी तांक
शिरंतरांत उरतालीच

(दंडकारण्य पान ७८)

वयल्यो दोनूय कविता ताचेर जावपी आरोपांचे धारेक कातरून उडयता. म्हाका दिसता, प्रत्यक्षात हे कविच्यो कविता बारीकसाणेन पचयल्यो जाल्यार ताचे कविते भितरली कलात्मकता, प्रायोगीकता तशेंच काव्यात्मकता मतींत येतली.

मानवी संस्कृतीचो खोलायेन वेद घेवपी अग्नी-दिव्यातलें वैचारीक दंडकारण्य प्रस्तुत करपी

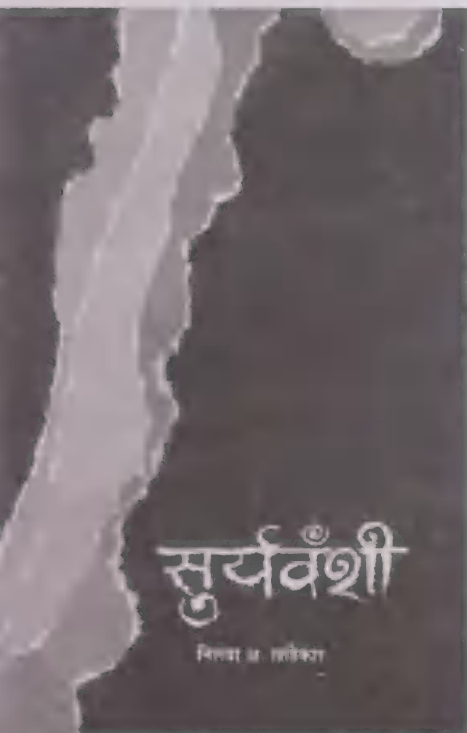
सूर्यवंशी आनी सामकी पिवर ब्लॅक अशी ही निलबाची कविता. विकास आनी विनाश, पाप आनी पुण्य, सत्य आनी असत्य, सभ्य आनी असभ्य, खरें आनी फट, श्रध्दा आनी अंधश्रध्दा, काळोख आनी उजवाड, ज्ञान आनी अज्ञान, मनिसपण आनी राकेसपण हांची खरी परिभाशा मांडपी ही प्रखर कविता.

मनशाचें अस्तित्व

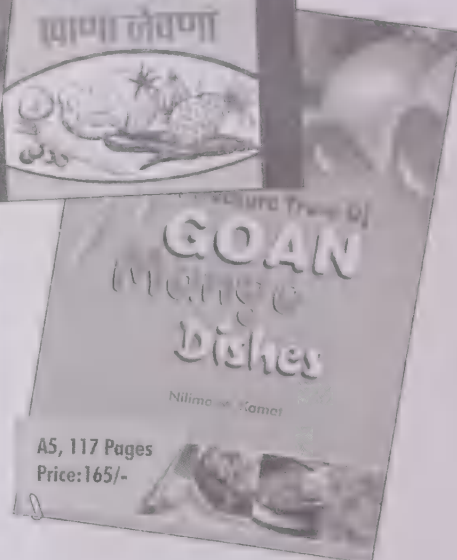
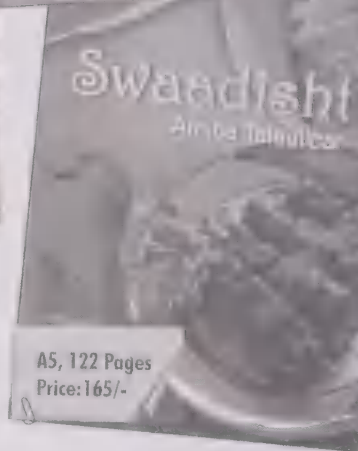
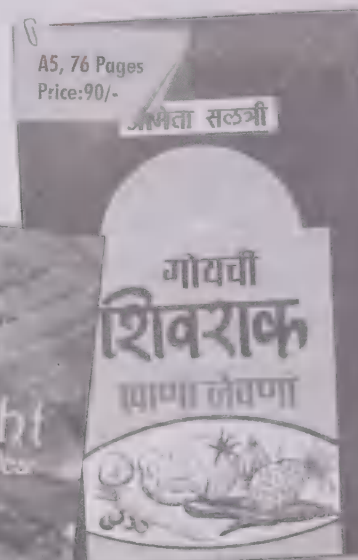
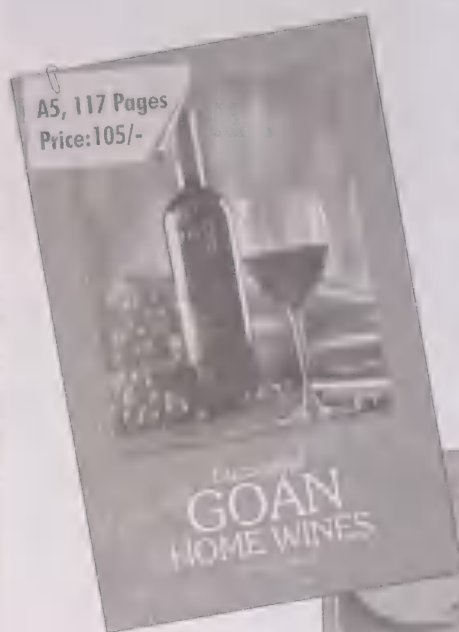
सोदपाक भायर सरिल्ली ही कविता मानवी संस्कृतायेचीं सगळीं बरीं-वायट कर्तुबां, पाप-पुण्यां, धोंगां-पोंगां, उश्टें-खरकटें भायर काडून भर चंवाट्यार तांची पावणी करता. भुमंडलीकरण, संवसारीकरण, उक्तो बाजार, पुंजीवाद, देशीवाद अश्या साबार विशयांक व्हडा धिटायेन चपको मारपी ही कविता फकत कोंकणीचीच मान उंचायना जाल्यार ती भारतीय कवितेचोय बावटो अभिमानान हुबयता. सर्वसामान्यांक प्रतिकार करपाक स्फुर्त दिवपी दंडकारण्यांतली कविता म्हणजे कोंकणी काव्याचो नवो टर्निंग पोयंट जावन आसा.

(आस्वादन ह्या सदरांत येवपी हो लेख इंटरनेटावेल्यान आमकां येता. जंय संदर्भ लागता थंय थंय शुध्दलेखनाचे नेम वापरून आमी सुदारणां करतात. पूण हें सदर समिक्षेचें जाल्ले कारणान समिक्षकाच्या बरोवपाक हात घालपाचें धाडस आमी करिनांत. ती तांची शैली आनी जाणवाय अशें मानून जे तरेन लेख आयला तसोच आमी उजवाडायतात. तातुंतल्यान समिक्षकाची उंचाय, खोलाय आनी समिक्षा बरोवपाची तळमळ वाचकां मेरेन पावची होच आमचो हेत आसा. स्पश्टीकरणा खातीर संपादकाक फोन करचे परस थेट बरोवप्याक फोन करचो म्हूण आमी लेखकाच्या नांवा वांगडा तांचो फोन नंबरूय दितात हाची वाचप्यांनी नोंद घेवची. - संपादक)

Relish Delicious Goan cuisine with Rajhauns...

**NOW
ON THE
STANDS**

Select from the
range of Goan Cook Books
with delicious Goan recipes just for you.

प्रकाशक :

राजहंस वितरण

1 - मीनाक्षी बिल्डिंग, डॉ. कोल्हांगु व सिल्ह मार्ग, पणजी, गोवा 403001

Ph.: 91 - 0832 2220320 / 2232177 email : rajhaunsvitaran@dataone.in

परमळीत थादी

नामो आनी कुंचू दोगांयची सामकी घट्ट मैत्री. दिश्ट लागपा सारकी. खरें म्हळ्यार ही अशे तरेची मैत्री चडशी खंय दिसना. पूण राजूच्या घरा हें पळोवंक मेळटालें.

नामो रुपान देखणो. कपलार लांब उबो धव्बोच पट्टो. नामच लायिल्लेवरी. भोवतणचो सगळो भाग तपकिरी रंगाचो. हाता-पायांक, पोटाक सगळे कडेन तसोच तपकिरी रंग. काळेच दोळे त्या तपकिरी रंगाक बरे सोबून दिसताले. हो कुत्रो हाडनाफुडेंच राजून ताचो बारसो केल्लो. कपळावेलो धवोफुल्ल उबो पट्टो पळोवन ताका 'नामो' म्हूण नांव दवरिल्लें.

खंयच्यान तरी राजून एक माजराचें पिलूय हाडिल्लें आनी एकदां रस्त्यार विकपाक बशिल्ल्या मनशाकडल्यान एक पांदऱ्यासकट पोपटय हाडिल्लो. ह्या मोनजातींक पोसपाची राजूक खूब आवड.

तें माजराचें पील बरें गुटगुटीत आसलें. ल्हानशें धव्याच रंगाचें. फकत शेपटेकडेन काळो रंग. मदींच दाग लागिल्लेवरी.

बरें शिटूक आसलें. खंयय खुट्ट जालें काय रोखडेंच थंय धांवतालें. ताका राजून नांव दवरिल्लें कुंचू.

नामो आनी कुंचू दोगांय जोडयेन भोंवतालीं, जोडयेन खेळटालीं. मदींच मनशावरीं झगडटालीं आनी म्हणटा म्हणसर परत जोडयेन खेळटालीं. ल्हान भुरग्यांवरींच. नामो थोडो वेळ दोळे धापून बसलो काय कुंचू मुद्दाम ताचे वाटेक वतालें. हळूच दावखूल उबारून वस्कन ताच्या आंगार वतालें. ताका खुबळायतालें. मागीर तो नामो गुरगुरत ताच्या आंगार वतालो.

तांची झगडीं पळोवन राजू बाबडो भितालो. बेगीन कुंचूक उबारून घेतालो. “आगो शाण्या, तूं कितलें ल्हान गो? तूं ताका तिडायता? दावखूल उबारता? हांव नकळों आं! तो कुडकेच तोडटलो तुजे.” राजू त्या माजराकडें उलयतालो. अजाप म्हळ्यार तें माजर, कळिल्ल्यावरी राजूच्या तोंडाक पळयत रावतालें. मागीर हळूच ‘म्याँव’ करून दोळे अर्दकुटे बंद करतालें आनी ताचे मांडयेर न्हिदून दितालें.

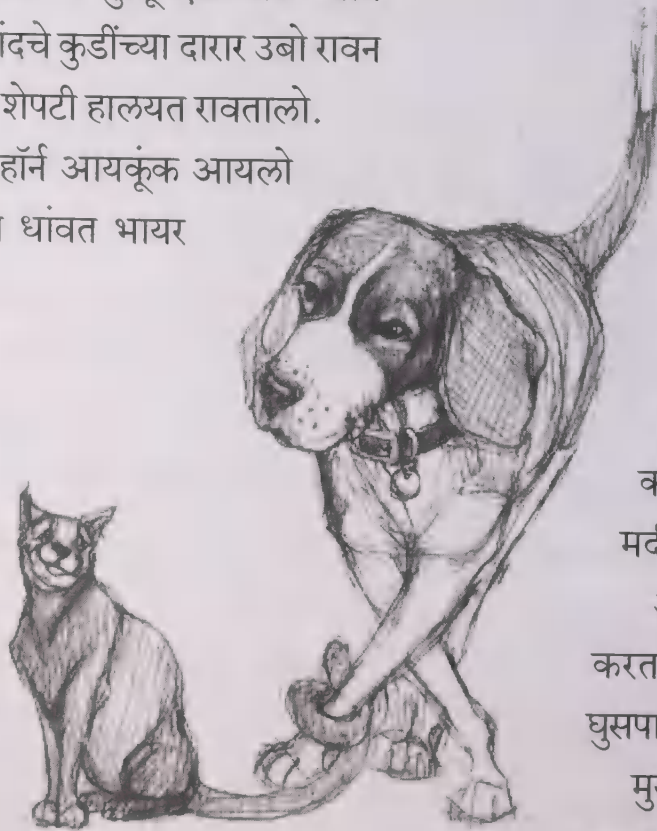
राजू बॉल घेवन आंगणांत येतालो आनी दोगांयकय बरो खेळयतालो दोगांयजाणां राजू बरोबर मस्त खेळटालीं. कितलोसोच वेळ तांचो खेळ चलतालो. मागीर राजू कुंचूक घेवन कदेलार बसतालो. ताची अपुर्बाय करतालो.

ताणें तशें कुंचूक पांयार घेतलें काय नामो धांवत येतालो आनी राजूच्या पांयांचेर शेंपटी मारत रावतालो. ‘कुंचूक सकल दवर आनी म्हाका घे म्हणटालो आसूंये!’ राजू तसोच बसून रावलो जाल्यार मागीर नामो शेंपटी मारपाची तरा आनी गतीय वाडयतालो.

मागीर राजू कुंचूक सकल दवरतालो आनी नाम्याक उबारून घेतालो. कपलावेल्यान, फाटीवेल्यान हात भोंवडावन अपुर्बाय करतालो. आपले दोनूय कान हालयत नामो आपली खोस दाखयतालो. तेन्ना सकल बसून कुंचू आपले निळे दोळे अदीक मोठ्ठे करून एकसारकें त्या दोगांकय पळयत रावतालें. राजूक सामकी मजा दिसताली.

दीस भुरकरून वताले. दोगांय व्हड जातालीं. दूद-पाव-नुस्तें, सगळें खाण जेवण दोगांय बरोबरच खातालीं, जेवतालीं. दोगांयच्यो दोन बशयो पूण खातनां जेवतना लेगीत मदीं मदीं गुरगुरप आसतालेंच. वेळच्या वेळार जेवण खाण घालपाक जाय आसलें. मात्सो वेळ जालो तर कुंचू एकसारकें म्याँव म्याँव करीत रावतालें तर नामो रांदचे कुडींच्या दारार उबो रावन एकटक भितर पळेतालो. फास्ट शेंपटी हालयत रावतालो.

पयसुल्ल्यान पाववाल्याचो हॉर्न आयकूंक आयलो काय नाम्यान आसा थंयच्यान धांवत भायर येवचें. शेंपडी तायट उभी करून तो वाटेकडें दोळे लावन पळयत रावतालो. पाववालो सामको लागीं पावलो काय सायकली म्हऱ्यांत वचून उबो रावतालो. मागीर पंदेर एका उण्याचे दोन कुडके करतालो. मदीं कापतालो. मोव कुडको

कुंचूक आनी घट्ट कुडको नाम्याक घालतालो.

नुस्तेकान्नीन घाल्ली हाळी आयकून कुंचूय तशेंच क नुस्तेकान्न आयली आनी राजूची आवय नुस्तें घेवंक ल काय राजूच्या आवयच्या पांयांक कुंचू आपलें आंग घ रावतालें. तोंडान एक सारकें म्याँव म्याँव चालूच आस ह्या वेळार मात ‘म्याँव’ करता त्या आवाजांत एके तरेची आ आसताली. काकुळतेन ‘घाल म्हाका नुस्तें’ अशें सांगिल्ले मागीर तें नुस्तें उजरावन बोडकां हाच्या गळ्या सकयल देव ताका थार जायना आसलो.

केन्ना केन्नाय कुंचूक नुस्तें फारावपाची, दूद चोरून पिव रूच येताली जावयें. हळूच तें चोरी करपाक वतालें. अदी ताचें सादतालें तर केन्नाय बाबडें आज्जेचो मारय खातालें घालतनां आज्जेलें वाक्य ‘आगो चुतडा’ आयकूंक ते रावच नासलें. केन्ना केन्नाय आज्जेन बडी काडल्यार धांवतालें. धांपिल्ल्या दोळ्यांतल्यान तें कशें पळयता व राजू मनांतच विचार करतालो. मागीर आज्जेलें फर्मान सुट “राजू व्हर आनी सोड ताका. चड चोरी करूंक शिकला

सांजवेळा आज्जी वाती वळटाली थंय वचून राजू बसत “आज्जे तूं भुरगेपणांत तुज्या इश्टीणी बरोबर आंवाळे, चि बोरां खावंक वताली ती खबर मगे म्हाका.” राजून आज्जेक सांगलें काय आज्जी पोन्न्या या घुसपत, उमेदीन ताका भुरगेपणांत खबऱ्यो सांगताली. सगळी खबर सो काय राजून विचारचें “आज्जे, म्हणत तूं पसून चिचो, बोरां, आंबल्यो चोरत मगे दुसऱ्याल्या भाटांतल्यो? मागीर तूं कुं कशी मारता तर? तुजेचवरी ताकाय लहर मदीं मदीं चोरून खावपाची.”

आज्जी ताचें तें उलोवणें मात्शें फाफुडले करताली आनी मदींच दुसरे खबरेंत ता घुसपावपाक सोदताली. राजू हांसत भायर वता मुखावेल्यान कुटत येतल्या कुंचूक पळो राजू अजापलो. आरे हाच्या पांयांक कितें जा

लंगडा कित्याक हें? ताणें कुंचूक उबारून घेतलें. जखम नासली. पूण पांयांक कितेंतरी दुखापत जाल्ली जावंये! ताणें सगळ्यांक विचारलें. पूण कोणाकच कांयच खबर नासलें. राजू ताका परत परत धरूनच बसूंक लागलो. ताच्या पांयांक विश्रांती मेळची म्हण.

म्यांवऽ कें ऽ कुंचूच्या आर्त आवाजांतली व्हडल्यान मारिल्ली किंळाच आयकून सगळीं जाणां भायर धांवलीं. रस्त्यार कुंचू रक्ताच्या कोंडांत पडिल्लें आशिल्लें. कितें जालें आसतलें ताचो अदमास सगळ्यांक आयलो. सगळींच हळहळूंक लागलीं. राजू तर रडपाकच लागलो. फुडले दोन दीस राजू सारको जेवलो लेगीत ना. आनी तो नामो तस्सोच बसून रावलो. फुडले दोन-चार दीस तो लेगीत सारको जेवलो ना.

सदचेवरी राजू सक्काळीं उठलो. आपलीं सगळीं कामां करून योगाचे क्लासीक वचूंक भायर सरलो. सोपणां देंवतना एका वाऱ्याच्या झोता बरोबर परमळीत वास ताच्या नाकांत गेलो.

ताचें लक्ष कुशीक आशिल्ल्या पारजातकाच्या झाडाकडें गेलें. कालपयर इल्लेंशें आशिल्लें झाड बरेंच फांकारिल्लें. चारूय वाटेन फांदयो पसरिल्ल्यो. खूब फुलां भोंवतणीं पडिल्लीं. नाजूक धवीं फुलां केसरी देठाचीं. तांचोच परमळ सुटिल्लो. राजू पळयतच उरलो. केन्ना तो झाडालागीं पावलो ताकाच कळलें ना. ताणें फुलां वेंचलीं. पसोभर फुलां हातांत घेवन तो उबो आसलो. स म्हयन्यां पयलीं कुंचूक ह्याच झाडापोंदा पुरिल्लें. पसोभर फुलां हातांत घेवन राजू कुंचूचे यादींत घुसपून गेलो. परमळीत पारजातकाच्या फुलां वांगडा कुंचूच्यो परमळीत यादी काडीत.

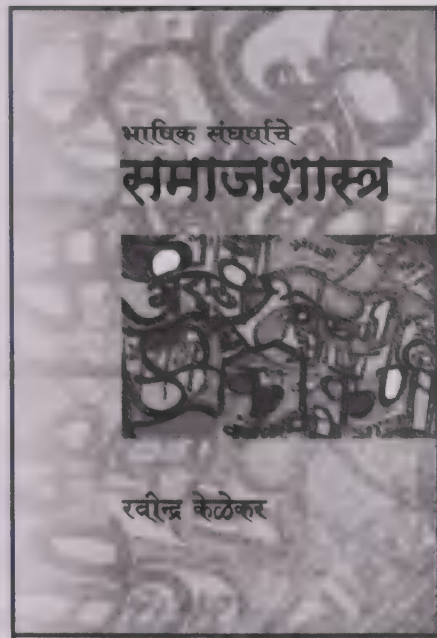

- उषा ज. कामत

हरी मंदिरा लागीं,

मडगांव - गोंय.

मो. : ९७६३८२३७४५

मूल्य : रु.135 /-
(ट.ख.नि.)

भाषिक संघर्षाचे समाजशास्त्र

बहुभाषाप्रेमी चिंतक, उत्तम मराठी व कोंकणी लेखक — भारतीय ज्ञानपीठ पुरस्काराने सन्मानित, पद्मभूषण श्री. रवीन्द्र केळेकर यांनी समाजभाषाविज्ञानाच्या आधारे गोव्यात मराठीच्या विरोधात लिहिलेल्या लेखांपैकी काही संपादित आणि भाषांतरित लेख, तसेच हिंदी-हिन्दुस्तानी संघर्ष, देशी भाषा व इंग्रजी संघर्ष यांच्या अंतःप्रवाहाचे विवेचन.

लेखक : पद्मभूषण श्री. रवीन्द्र केळेकर
अनुवाद व संपादन : डॉ. अरुणा दुभाषी

प्रकाशक : राजहंस वितरण

1, मीनाक्षी बिल्डिंग, डॉ. व्होल्फांगु द सिल्ह मार्ग, पणजी, गोवा - 403 001

फोन : (0832) 2220320 / 2232177 E-mail : rajhaunsvitaran@dataone.in

अलकाल्यो काणयो

दोन कळसुल्यो

एका काळांत शेतांत जोत घालतात त्या दिसांनीं खूब पावस पडलो आनी न्हंयक हुंवार आयलो. जायत्या घरांनीं उदक वचून घरांतल्यो वस्ती उदकाच्या हुंवारान व्हांवून गेल्यो.

तेच भशेन उदकाच्या हुंवारान दोन कळसुल्यो व्हावून आयल्यो. तातुंतली एक पितळेची आनी दुसरी शेड मातयेची. पितळेची कळसुली खंयच्याय सामानाक आपटल्यार वाटावताली. जाल्यार मातयेची कळसुली खंयच्याय सामानाक आपटल्यार फुटून वचपाची भिरांत आशिल्ली.

भंयान घर करून बशिल्ले मातयेचे कळसुलेक पळोवन पितळेचे कळसुलेन म्हळें, “इश्टा, म्हज्या म्हऱ्यांत राव. खंयच्याय प्रसंगार हांव तुका मजत करतलें.”

मातयेचे कळसुलेन म्हळें, “तूं म्हज्या म्हऱ्यांत रावल्यार म्हजें चड लुकसाण जातलें. इश्टा, तूं जर म्हज्या मात्शी पयस रावल्यार हांव वेवस्थीत पेवन वचूंक शकतली. आमीं दोगांय लागीं आसल्यार म्हाका खऱ्यांनीच तूं फोडून उडयतली.” मातयेचे कळसुलेन म्हळें.

तात्पर्य : चड ताकद आशिल्ल्या मनशापसून पयस रावचें.

लांडगो आनी मेंढराचें पील

एक फावट एक लांडगो झरीचे वयलेवटेन उदक पियेता तेन्ना थंयच लांडग्यान एका मेंढराच्या पिलाक पळयलें तें झ सकयले वटेन उदक पियेतालें. मेंढराच्या पिलाक पळो लांडग्याच्या तोंडाक उदक सुटलें. आनी ताका खावन उडोवप विचार मनांत आयलो. लांडगो मेंढराच्या पिला म्हऱ्यांत च आयलो. येतनाच आपलें काम सादून घेवपाचो विचार म करूनच आयलो. पिलाच्या म्हऱ्यांत वचून बोवाळ घा लागलो. “म्हज्या उदकाची वाट लावपाचो नेट तुका खंयच आयलो?”

“तें कशें जातलें सायबा, तुज्या म्हऱ्यांतल्यान उदक व्हांवून म्हज्या म्हऱ्यांत येता.” भंयान कांचवेत मेंढराच्या पिलान जाप दिली. खूब विचार करून लांडग्यान परत जाप विचारली.

“फाटल्या वर्सा तुवें म्हाका कित्याक गाळी संविल्ल्यो?”
“तें कशें जातलें सायबा, हांव तेन्ना जल्मूंकच नाशिल्लों.” थंडसाणेन मेंढराच्या पिलान म्हळें.

“बरें, बरें तूं न्हय जाल्यार तुजो बापूय आसतलो.” म्हणत त्या लांडग्यान मेंढरा पिलाचेर उडी मारली.

तात्पर्य : दुश्ट आपलें वायट कर्तूब करपाखातीर कारणां सोदून दवरतात.

भांगराचें तातें दिवपी बदक

एका गांवांत एक जोडपें रावतालें. ताचेकडेन भांगराचें तातें दिवपी एक सोबीत बदक आशिल्लें. तें जोडपें सुखान रावतालें. बदक सदां तांतीं दिता तें पळोवन घोव खोशी जालो ना. रोखडोच गिरेस्त जावपाचो वायट विचार ताच्या मनांत घोळूंक लागलो.

बदक सदांच एक तातें दिता जाल्यार ताका मारल्यार एकेच फावटीन म्हाका खूब तातयां मेळटलीं, हाची ताका आस जाली. त्या खातीर खूब विचार करून एक उपाय ताच्या मनांत आयलो.

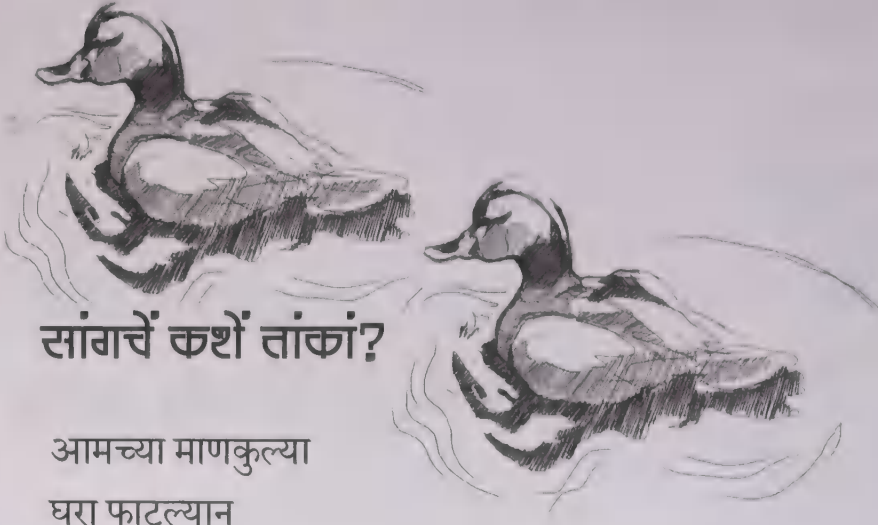
दुसऱ्याच दिसा सकाळीं बदक भांगराचें तांतीं दवरतनाच ताणें ताका धरून धारेचे सुरयेन ताची गोमटी कापली आनी मागीर ताची पुराय कूड कापली.

कांय मेळना जातकीच ताच्या दुख्खाक शीम उरली ना. इतलेंच न्हय तर सदांच तांतीं दिता तेंय ना जावन गेलें. दिसानदीस तो मनीस गरीब जायत गेलो निमणें ताणें दिवाळें काडलें.

तात्पर्य : चड आशा विनाशाक कारण थारता.

- अलका सिनाय असोळडेकार
बड्डें, मडगांव - गोंय
मो. ९८२२९८११०७

सांगचें कशें तांकां?

आमच्या माणकुल्या
घरा फाटल्यान
आसा एक माणकुलें शेत
माणकुल्या त्या शेतांत
आसा एक माणकुलो ओंडो
माणकुल्या त्या ओंड्यांत
आसात माणकुलीं माणकुलीं साळकां
तांच्या वांगडा दोन बदकां
आपालिपा खेळटात
मनशांक पळोवन मात तीं
भिवून पयस पळटात
हांवें आपयलें एका बक्याक
आनी धाडलो तांकां रकाद
भुरगीं आमी माणकुलीं
अशीं आमकां भितात कित्याक तुमी?
बक्यान वचून सांगलें आनी रोकडेंच परतलें
येतना ताणें म्हाका पर्थून निरोप हाडलो
तुमी मनीस जात सैमाचो इबाड करतात
तेच पासत तुमचे पासून आमी पयस रावतात
आयकून तांची खबर
वायट दिसलें म्हाका
हांव तांतलें न्हय आतां सांगचें कशें तांकां?

– गंधा अनिल घास
'बाणेश्वर',
आगशी-गोंय.

आलें खंय गेलें?

अशें कशें जालें बाये
अशें कशें जालें?
आलें खंय गेलें बाये
आलें खंय गेलें ?

खसाखसा किसपाचें
आसलें म्हाका आलें
चार्येंत घालपाचें
आसलें म्हाका आलें

हांगासर आसलें
आत्तां दवरलेलें
आलें खंय गेलें बाये
आलें खंय गेलें ?

च्या करून आईक
दिवंक सोदी थोडो
शाळेंतसून येतकूच
पिवंक सोदी काढो

भराभरा नाकांतसून
उदक मगो आयलें
आलें खंय गेलें बाये
आलें खंय गेलें ?

– डॉ. संगीता बर्वे
पर्वती, पुणे ९.
फोन : ०२०२४२२१००७

चानी

चिक चिक करीत आयली चानी
पोरसांतले चिंचेचेर तुरतुरीत चडली
खांदयांवेल्यान खांदयांचेर नाचून
चिंचेचो पालो उडोवन गेली

चिक चिक करीत आयली चानी
जनेलार म्हज्या येवन बसली
जनेलांतल्यान टेबलाचेर उडी मारून
पुस्तकांचेर म्हज्या नाचून गेली

चिक चिक करीत आयली चानी
दारांतल्यान हळूच भितर सरली
तुरतुरीत ती खाटीर चडून
चादरां उशांचेर नाचून गेली

चिक चिक करीत आयली चानी
तोंडार म्हज्या खोशी हाली
वसंत ऋतुंतल्या गुलमोहराभशेन
जीवन म्हजें फुलोवन गेली

- शुभा बरड

गणित

आज्याक म्हज्या
गणित कांयच कळना
धा आनी दोन कितले?
आजो म्हणटा खबर ना

पंदरांतले दोन काडले
कितले उरले सांग?
आजो दोळे वयर करून
खाजयता आपलें आंग

बारा दुणे कितले?
खरे जाता चोवीस
आज्यान उत्तर दिलें
बारा दुणे पंचेचाळीस

आज्याक विचारलें हांवें
तूं गणित कसो विसरलो?
आज्यान हांसून म्हळें
पिरायेन जाण्टो जालों

- भिकाजी घाणेकार
राज कॉम्प्लेक्स,
ताळगांव - गोंय
फोन : २९०४२६२

गोपी

गोपी हो मूळ गोंयचो. मुंबय आपलो बापूय आनी सावत्र आवय हांच्या वांगडा रावतालो. गोपीची खासा आवय गोपी ल्हान आसतना कसल्या तरी वायट दुयेंसान देवा घरा गेल्ली आनी गोपीच्या बापायन दुसरें लग्न करून गोपीक सावत्र आवय हाडिल्ली. ती गोपीक खूब त्रास करताली. शाळेंत घालचो सोडून ताचे कडल्यान घरांतलें सगलें काम करून घेताली आनी आपूण बसून जेवताली, खाताली. गोपीन जर पोटाचे भुकेक कितेंय खालें जाल्यार ताका तोंडांतल्यान रगत ये सर मारताली. एक दीस गोपीन भूक लागल्या म्हणून रांदचे कुडींत दवरलेल्या डब्यांतलो लाडू खालो. तो लाडू खाला म्हणून ताका कायलाटो तापोवन ताच्या हाताक दाग दिलो.

गोपीक ताचो आवय बापूय उपाशीं दवरता, मारता म्हणून शेजाऱ्यांक खबर आशिल्ली. शेजाऱ्यांक गोपीची काकुटय दिसताली. जेन्ना गोपीचो आवय बापूय घरा आसनाशिल्लो तेन्ना शेजाऱ्यां गोपीक आपोवन पोटभर वाडटालीं आनी खावंकूय दितालीं. गोपी तें

खावंक दिता तें खाण आप हातुणात गुठलावन लिपें दवरतालो आनी रातचें तें खावन आपली भूक भागयता. एक दीस ताका तें खाण लिपें खाता आसतना ते कैकये आवय पळयलो आनी ताका चोरून खाला म्हणून बरोच मारलो. गोपीन सांगलें की ताणें तें चोरून खाला ना, ताका तें शेजारच्या शांताबा दिलां म्हणून. गोपीचें कांय आयकनासतना गोपीच्या बापाय आनी सावत्र आवयन गोपीक भायर बलकांवांत गोपीक न्हि सांगलो आनी तो पळून वचून म्हणून बलकांवाचे गरादीन दाराक कुलूप घालें.

भायर काळोख आशिल्लो गोपीक भंय दिसतालो. ओं सोप्यार करंगुटी करून न्हिद

सदां सकाळचो गोपीक घरांत भितर सगळें काम करपाक धाडटालीं तेन्ना गरादीच्या दाराचें कुलूप काडटालीं. देव पुजेक फुलां हाडप आनी गोपीचो बापूय कामाक वतकूच परत गरादीच्या दाराक कुलूप करप आनी घरांत भितर येवन टिन्ही लावन सोफार बसून पळोवप. गोपीन तिका च्या चपाती करून हाडून दिवप आनी हिणें गोपीन बी चपाती आपल्याक चोरून खावपाक बी दवरल्या काय ती पळोवपाक रांदचेकुडींत वचप. गोपी बाबडो च्या चपाती कांयच खाय नासतना फाटल्यान वचून हांचें कपडे उमळटालो. च्याचीं आयदनां घासून तो हांकां दनपारचें जेवण रांदपाक रांदचे कुडींत वतालो. सगळें रांदून तयार जाता म्हणसर एक जातालें. आनी ज्युस्त एकाक ही पट्टराणी शी रांदचे कुडींत गोपीन रांदलां तें आयतें गिळूंक येताली. गोपी बाबडो भायर बलकावांत वचून बसतालो. ही भितर जेवताली. जेवल्या उपरांत ती मेजावयले जेवणाचे तोप काडून भितर जाळयेचे आरमारींत दवरताली आनी आरमारीच्या दाराक चावी करताली. रातचें शीत हुमण बी उरलां जाल्यार आपल्या ताटांतल्या उश्ट्यांत भरसून तें गोपीच्या ताटांत वाडटाली आनी रातचें जेवण कांयच उरूंक ना जाल्यार जें कितें तिणें ताटांत सांडलां तेंच उश्टें ती गोपीक वाडटाली. गोपी बाबडो पोटाची भूक सोसून नजो म्हणून तें उश्टें जेवतालो. मेज पुसून ताटां घासून तो मागीर घर पुसतालो. एक मिनीट पसून गोपीक सुशेग नाशिल्लो. आपल्याक

सख्खी आवय ना म्हणून तो बाबडो ओगगी रावून सगलें सोसतालो.

एक दीस सकळचीं गोपीच्या बापायचीं आनी सावत्र आवयचीं बरींच झगडीं जालीं आनी गोपीचो बापूय रागान गरादीचें दार उगडून तडक भायर सरून गेलो. ताच्या फाटोफाट तीय बी ताका मनोवन चूक मागून घरा हाडपाक गेली आनी ह्या बोवाळांत ती गरादीच्या दाराक कुलूप करपाक विसरली. गोपीन तें पळयलें आनी आयते संदीचो लाव घेवन गोपी पळून गेलो. तें एके शेजानीन पळयलें आनी बेगीन घरांत भितर वचून दोनशें रुपया हाडले आनी गोपीच्या बोल्सांत घाले. ताका घट्ट धरून ताची एक पापी घेतली आनी दोळे पुशीत घरांत भितर गेली. गोपी धांवत रस्त्यार आयलो. ट्रक येता तो पळोवन ताका हात दाखयलो. ट्रकवाल्यान विचारलें, “कुठे जाणार?” ‘खयीय’ अशें म्हणून गोपी बेगीबेगीन ट्रकार चडून कॅबिनांत वचून कुशीक बसलो. परत त्या ट्रकवाल्यान ताका विचारलें, “आरे बाबू खंय वचपाचो तूं?”

ट्रकवालो कोंकणी उलयता तें आयकून गोपीक बरें दिसलें. गोपीन ताका विचारलें, “तूं गोंयचो?”

“हय हांव म्हापशेंचो. तूं?”

“आमीय गोंयचींच पूण गोंयांत खंयचीं तें म्हाका बरें खबर ना.”

ट्रकवाल्यान गोपीक विचारलें, “तूं पळून आयला?”

गोपीन तकली सकयल घाली आनी रडत हय म्हळें. ताणें ट्रकवाल्याक

आपली सगळी जल्मकाणी सांगली. ताका गोपीची काकुळट दिसली. ताणें गोपीक विचारलें, “तूं आमगेर येता? आमगेर काम खूब आसा. चड करून ट्रक धुवपाचें.” गोपीन चिंतलें की हांगेर तरी काम केल्यार दोन वेळचें तरी जेवण मेळटलें आनी रोखडेंच गोपीन ताका हय म्हळें. तोय बाबडो खूश जालो आनी गोपीक ताणें आपल्या घरा व्हेलो. रात जाल्ली. दोगांयकूय पुरो जाल्लें. ताच्या घरा ताची आवय, बापूय, एक धाकटी भयण आनी घरकान्न आशिल्लीं.

घर बरें सुंदर आशिल्लें. ताचे घरकान्नीन ताका विचारलें, “तो भुरगो कोण?”

“तो गोपी, रस्त्यार मेळ्ळो. ताका कोण ना. ताची व्हडली काणी आसा. मागीर जेवन सांगतां तुकां. आतां आमकां बरें गरम उदक काड न्हावपाक आनी जेवण गरम करून वाड आमकां.”

दोगूय बरे न्हाले आनी जेवपाक आयले. रांदचे कुडींत ताची घरकान्न जेवण गरम करताली. जेवणाचो बरो खमंग वास घरभर सुटिल्लो. मेजार दोन चकचकीत ताटां आनी पेले दवरिल्ले. गोपी गेलो आनी मेजा कुशीक जमनीर बसलो. इतल्यान ती गरम केल्लें जेवणा तोप घेवन मेजार दवरूंक आयली. तिणें पळयलो गोपी आसरमांडी घालून मेजा सकयल बसला तो. तिणें म्हळें, “आरे सकयल सो बसला? मेजार पानां दवरल्यांत. हांगा यो खुर्चेर बसून मेजार जेव.”

गोपीन म्हळें, “ना ना. हांगा

जमनीरूच बसून जेवतां हांव.”

ती गोपी म्हऱ्यांत गेली. गोपीक उखलून धरलो आनी खुर्चेर हाडून बसयलो. आपूण ताका जेवणाची उंडी करून लावपाक लागली. गोपीन ती उंडी तोंडांत घेतली आनी गोपीक तिचे भितर ताची खासा आवय दिसली. केन्नाच कोणें अपुरबाय केली ना, केन्नाच कोणे ताका जेवण अपुरबायेन लायलें ना. ही अपुरबाय, अपुरबायेन जेवण लावप हें सगळें ताणें पयलेच फावट अणभविल्लें. ताका रडूंक येवंक लागलें आनी गोपी तिका घट्ट वेंग मारून रडपाक लागलो. तो रडटा तें आयकून घरांतलीं सगळीं मेजाकडेन आयलीं. पळे जाल्यार गोपी तिका घट्ट वेंग मारून रडटालो. ट्रकवाल्यान आपले घरकान्नीक विचारलें, “रडटा कित्याक गो तो विद्या?”

“कांय ना रे शशी. हांवें ताका जेवणाची उंडी लायली म्हणून ताका रडपाक आयलें.”

दोगांयनी ताका फुसलायलो. तिणें ताका जेवण लायलें आनी ताका घेवन ती आपल्या रुमांत गेली. ताका सांसपीत सांसपीत काणी सांगून न्हिदयलो. गोपीक तांची दोगांयचीं नांवां कळिल्लीं. ट्रकवाल्याचें शशी आनी ताच्या घरकान्नीचें विद्या.

शशीचे आवयन शशीक वाडलो.

जेवतां जेवतां शशीन गोपीली सगळी काणी आपले आवयक आनी बापायक सांगली. ती काणी आयकून दोगांयचे दोळे सामके दुकांनीं भरिल्ले. शशी जेवन कुडींत न्हिदूंक वच जाल्यार विद्यान, गोपीक आपले कुशीक खाटीर न्हिदयला. विद्याचे तकलेंत कसले तरी विचार घोळटाले. शशी येवन कुशीक न्हिदलो ती ताका खबरूच नाशिल्ली. कूस परतिली तेन्ना विद्याक शशी कुशीक येवन न्हिदला तें कळ्ळें. विद्यान शशीक म्हळें, “गोपीची कितें काणी रे?”

शशीन गोपीची सगली काणी सांगली. विद्यान भियेत शशीक म्हळें,

“गोपीक...”

फुडलीं उतरां शशी उलयता.

“आमी पोसूंक घेवया?”

शशीचीं उतरां आयता.

विद्यान खोशेन शशीक घट्ट मारली आनी रडपाक लागली. शशील्या दोळ्यांतल्यान खोशेची पोल्यार देंवलीं. दोगांय मोगान जाल्लीं. दोगांयलीं घरा लायलीं. दोनूय घरचे संबंद आशिल्लीं. दोनूय घरांत आशिल्ल्या कारणान कोणेंच तालमनाक विरोध केलो ना. वेल्यान लग्न व्हडा दबाज्यान लावन दोगांय जाणां सुखान संवतार करतालीं. आत आठ वर्सां लग्न जाल्लीं पूण तांगेर भुरगें जायनाशिल्लें. म्हणून तांच्यांनीं बऱ्यांत बऱ्या दोतोरक दाखयलें, दोतोरा दोगांकूय तपासलीं. तांचे टेस्ट

आनी दोतोरान सांगलें कीं शशी

दोश आसा म्हणून. भुरगें जावपाक कठीण. दोगांय बरीं शिकिल्लीं. तशेंच दोगांयचीय घराणीं सुसंस्कृत आशिल्ले. कोणेंच एका मेकांक दोश दिलो ना. दोगांय देवाचेर भावार्थ, विश्वास दवरले. रावलीं की केन्ना ना केन्ना तरी देव तांची काकूट येतली म्हणून. सदां देवाकडेन एक भुरगें मागतालीं आनी आज तांचे मागणेक देव पाविल्लो. शशीन म्हणलें फाल्यांच ताका आयतना कायदेशीर आमचो चलो करुया. दुसऱ्या दिसा सकाळीं उठून ही खबर पयलीं ताच्या आपल्या आवय बापायक सांगली.

दोगांय खूश जालीं. विद्यान आपल्या घरा वचून ही खबर आपल्या घरच्यांक सांगली. दोगांयल्या घरच्यांचे संमतीन विद्यान आनी शशीन गोपीक आपलो कायदेशीर चलो केलो. सगळीं जाणां गोपीक वयर, वयर करतालीं. ताची अपुरबाय करतालीं. शशीन ताका शाळेंत घालो. गोपी शिकूंक हुशार आशिल्लो. कित्यांतूय तो पयलो येतालो. दोन वर्सां अशींच गेलीं. एक दीस विद्या रांदचे कुडींत धुंवळ येवन पडलें तें गोपीन पळयलें. ‘आई पडली, आई पडली’ म्हणत तो रांदचे कुडींत धांवत विद्या म्हऱ्यांत गेलो. ताचो बोवाळ आयकून शशीय रांदचे कुडींत धांवलो. शशीन विद्याक उखलून हाडलें आनी खाटीर घालें. गोपीन विद्याल्या घरच्यांक आपयलीं. शशीन दोतोरक फोन करून आपयलो. दोतोर येनाफुडें दोतोरान विद्याक तपासलें. शशीन म्हळें, “दोतोर काळजी करपा सारकें कांय ना न्ही?”

दोतोरान म्हळें, “ना कशें? आतां ताची तुमी चड काळजी घेवंक जाय. अभिनंदन विद्या आनी तुमकांय. एक बरी खबर आसा.”

सगलीं खोशी जालीं. शशीचे आवयन म्हणलें आमचो गोपी आमकां खरोच शूभ. गोपीन आमच्या घरांत पांय दवरितसावन आमचें खरेंच सगलें बरें जालां. शशीचो धंदोय पयलींच्याहून बरो चलता. ताणें आपलो धंदो आनीक दोन ट्रक घेवन वाडयलो. आमकां भोंवडावपाक एक बरी नवी गाडी घेतली आनी आतां ही विद्याची बरी खबर

आयकूंक मेळ्ळ्या अशें म्हणून तिणें पयलीं गोपीचें तोंड गोड केलें. विद्यान गोपीक आपल्या म्हऱ्यांत आपयलो. ताचो हात आपल्या हातांत धरून ताका म्हळें, “म्हाका सोडून तूं खंयच वचूं नाका आं गोपी.” त्या उतरांक गोपीन म्हळें, “ना गे आई आतां आनी तुका सोडून हांव खंय वतलों गे?”

गोपी तिका कसलोच त्रास करिनाशिल्लो. णव म्हयने मेरेन गोपीन आपले ते परीन तिका मदत केली. णव्वो म्हयनो सोंपलो आनी जुस्त धा दिसांनीं विद्याच्या पोटांत जावपाक लागलें. शशीन आनी वेळ केलो ना. सोमती गाडी हाडली आनी विद्याक हॉस्पिटलांत व्हेलें. हॉस्पिटलांत भितर काडिनाफुडें विद्यान दोन सोबीत सुंदर भुरग्यांक जल्म दिलो. विद्याच्या म्हऱ्यांत शशीची आवय आशिल्ली. शशीन ही खबर घरा फोन करून आपल्या बापायक सांगली. शशीचो बापूय विद्याच्या आवय बापायक आनी गोपीक घेवन हॉस्पिटलांत आयलो. सगलीं विद्याच्या म्हऱ्यांत ताची खबर घेवपाक गेलीं. गोपीय गेलो. “आई कशी आसा?” गोपीन म्हळें.

विद्यान हांसून, “आसा बरें!” म्हळें.

गोपीन दोनूय भुरग्यांक पळयलीं आनी कुशीक वचून तो ओगी रावलो आनी चितूंक लागलो. आतां आईक तिचे स्वताचे दोग जाण चले जालें आतां आई तांचो मोग चड करतली आनी म्हाका विसरतली. आतां म्हजें कितें? गोपी कुशीक रावून कितें चिंतता तें विद्याक

कळ्ळें.

ताणें शशीक सांगलें, “गोपीक म्हज्या म्हऱ्यांत घेवन यो.”

शशीन गोपीक उखलून धरलो आनी विद्या म्हऱ्यांत हाडलो. विद्यान गोपीक विचारलें, “गोपी तुजें कितें जालें? कितें चिंतता तूं?”

“कांय ना गे आई.” गोपीन म्हळें.

“तूं ओगी कित्याक तर? हें पळय गोपी तूं कितें चिंतता तें म्हाका खबर आसा. गोपी पळे तूं म्हजो व्हडलो चलो आनी ह्या दोगांयचो तूं व्हडलो भाव. तुज्या मदीं आनी तांच्या मदीं हांव केन्नाच फरक करचें ना. जसो तूं म्हजो तशे ते. तूं म्हजो पयलो मागीर ते. हांव आयच्यान तांकां तुजे सुवादीन करतां. आयच्यान तुवें तांकां पळोवपाचें. तांचे बराबर खेळपाचें. ते शाळेंत वचूंक लागतकच अभ्यासाचेंय तूंच पळयतलो. तूंच घेतलो तांचो अभ्यास.”

विद्याचीं हीं उतरां आयकून गोपीन म्हळें, “हांव चुकलों आई.” आनी विद्याक ताणें घट्ट वेंग मारून रडपाक लागलो. विद्या गोपीक घट्ट धरून सांसपीत रावलें. रूमाच्या दारा भायर रावून हें सगळें शशी ओगी रावन पळेत रावलो.

– शिवा भेंडे
इग्रामळ – केपें.

एकांकी

कुमुद बायक

खोर्ली, तिसवाडी-गोंय. मो.: 9921825200

बाप्पालें पुडवें

पात्रां

दादा

दादाची बायल-ताईबाय

चलो-जितेश

चली-नेहा

कामगार-शाणू

शेजान्न-शाली

सोयरीगत हाडपी-रामनाथ

न्हवऱ्याची आवय

न्हवऱ्याचो बापूय

न्हवऱ्याची आजी

(दादा एकलोच हॉलांत चिंतत बसला ताची बायल ताईबाय हॉलांत येता.)

ताईबाय : (भितर येता) कितें जालें गा? तुमी कसले चिंतेंत बसल्यात?

दादा : चिंतना जाल्यार आनी कितें करूं? कोण सांगता थंय थंय वचून आयलों.

ताईबाय : जालें काम?

दादा : काम जाल्यार हांव असो चिंतेंत बसतां?

शाली : (शेजारी शाली भितर येता) आगे ताईबाय खंय गेली ही! तूं रामनाथागेर वचून आयली?

ताईबाय : वतलें आनी खंय? घरांतलीं कामांच सोपनांत. काल तर असो बोवाळ, भायरूच सरपाक मेळ्ळें ना.

दादा : कितें आसा रामनाथागेर? आत्ताच म्हाका मेळिल्लो तो मागीर येता म्हणटालो आमगेर.

ताईबाय : तशें जाल्यार बरें जालें गो शाली.

दादा : कितें आसा आमगेर? कित्याक येतलो तो?

ताईबाय : आगा, तुमकां सांगपाचें विसरलेंच हांव. आमगेल्या नेहाक रामनाथान सोयरीगत हाडल्या खंय!

दादा : खरेंच? जावं सायबा, हें तुवें म्हाका पयलींच कित्याक सांगूंक ना. हांव वांगडाच रामनाथाक घेवन येवपाचों. जाल्यार पुरो सायबा! त्या खुटयेकडेन विडो दवरून येवं गो?

ताईबाय : पयलीं सोयरीगत जावनी म्हणटां हांव. मागीर वचून दवरूं अंदू आमगेल्या बायक कशेयबाशेन लग्न करपाकूच जाय.

शाली : दादा, तुमी बायक अंदूच लग्न करतले म्हूण सांगून बी घेवं कांय कितें?

ताईबाय : आगो, शाली अशें सांगून कित्याक घेवपाक जाय? चल लगनां वय जालें म्हणटकच करपाक जाय म्हण नकळो?

जितेश : (ताईबायलो चलो येता) मां नेहा आयलें गे?

ताईबाय : ना मरे येवंक तें आजून, कितलो वेळ रे ताका, कोणागेरूय जाल्यार बेगीन आयलें म्हण ना. गेल्ले फावट हुस्को.

दादा : आगो आतां ताका एकट्याक धाडपाक जायना. चली म्हूण म्हणटां हांव.

ताईबाय : एकट्याक धाडपाक जायना म्हूण तुमकां तोंडान सांगून कितें जालां? दर फावट कोण वतलो बरोबर? ना जाल्यार काम बी स हांवें वच्चें पडलें.

दादा : हय तेंवूय खरें गो तुजें.

ताईबाय : एक मात सांगपाक विसरलें हांव, तुमी न्हय सोयसरीगती बाप्पालें पुडवें न्हेसात हां ss.

शाली : आगे ताईबाय, बाप्पालें पुडवें शें कित्याक? तुमचेकडेन ना तर?

जितेश : पुडवें कित्याक? पुजा बी आसा काय कितें गे आमगेर?

ताईबाय : आरे पुजा न्हय रे, आमगेल्या नेहाक रामनाथान सोयरीक हाडल्या.

जितेश : मागीर पुडवें कित्याक न्हेसपाक जाय? मागीर लग्ना दिसा दादा कितें न्हेसतलो तर?

शाली : हय हय सारकें तुगेलें, हांवूय तेंच म्हणपाक करतालें. इतल्यान म्हाका याद जाली, आतां लोक शिवोणी न्हेसतात न्हय.

जितेश : (शिवोणी घालून दाखयता) शालीमावशे शिवोणी अशी घालतात, न्हेसनात. जाणा मुगे?

शाली : घालतात तसली शिवोणी न्हय रे! लग्नात व्हडले व्हडले लोक न्हेसतात तसली. शकुंतलाच्या चल्यान लग्नाक शिवोणीच घातिल्ली.

दादा : (हांसत) आगो, शाली ताका शिवोणी म्हणनात, शेरवाणी... शेरवाणी म्हणटात ताका.

जितेश : शाली मावशे हांवूय बायच्या लग्नाक शिवोणीच घालतलों.

नेहा : (इतल्यान नेहा भायर येता) जितेश म्हज्या लग्नाक तूं कितें घालतलो?

जितेश : शिवोणी घालतलों गो! शकुंतलाच्या चल्यान घातिल्ली तसली. ना जाल्यार शाली मावशेक विचार.

नेहा : बरो आसा मरे तूं तकलेन? लग्नाक म्हण कोण शिवोणी घालतात? मार खातलो मरे तूं लग्नाक आयिल्ल्या चल्यांकडल्यान.

जितेश : (मोठ्यान हांसत) शिवोणी न्हय गो. शेरवाणी, शालीमावशी ताका शिवोणी म्हणटा. (आयकून नेहा हांसता)

ताईबाय : जितेश आतां फकाणां पुरो. मात्सो ओगी बस. हांव कितें उलयतालें तें थंयच उरलें. मर्देच नाका आशिल्लीं फकाणां करतलो!

(दादाक म्हणटा) हांव कितें म्हणटालें तुमी ते दिसा बाप्पालें पुडवें न्हेसून रावात हां. सामकें लकी तें पुडवें.

जितेश : सोर्त काय कितें गे ती?

नेहा : मां कोणाक सोर्त लागल्या गे? बरें जालें, म्हाका कितें कितें जाय तें आतांच सांगतां. तुमकां याद बी उरना जाल्यार, राव... राव बरोवनूच दितां. (पेन सोदता) हांगाच वदोळ पेन आशिल्लें मुगे, पेन खंय?

शाणू : (भायर येता) बाय तूं कितें सोदता?

नेहा : शाणू बेगीन पेन दी. मांक सोर्त लागल्या खंय!

शाणू : कितें सोर्त लागल्या? (शाणू मुगटत सांगता) तशें जाल्यार बाय म्हाका पगार वाडोवपाचो हां.

ताईबाय : सोर्त कोणाक लागुना रे. हरशीं हाका काम सांगीत जाल्यार आयकूंक येना. नाका आशिल्लें मात बरें आयकता.

जितेश : सारकें गे मां तुजें, शाणूक काम सांगल्यार आयकूंक येना.

नेहा : सोर्त लागुना जाल्यार कसलो फायदो जालो तर तुमकां?

दादा : आगो बाप्पालें पुडवें न्हेसले म्हणटकच तुजे आवयक खंय फायदोच फायदो जाता. तिचें खंय कसलेंय काम जाता. म्हळ्यार सोर्त लागिल्ले भशेन जाता.

शाली : आवयस, कसलो फायदो गे ताईबाय? हांव आनी हें आयजूच आयकतां.

ताईबाय : आगो आमचे हे पयर पुडवें न्हेसून नुस्तें हाडपाक गेल्ले. कितलें फडफडीत नुस्तें मेळ्ळें म्हण सांगू? जेवण जेविल्ल्याभशेन दिसलें. आतां खंय मेळटा इतलें ताजें नुस्तें. आमगेलें हें पुडवें न्हेसून गेल्ले म्हण मेळ्ळें न्हय?

जितेश : मागीर नुस्तें हाडपाक म्हाका कित्याक धाडटा? दादाकूच धाड मुगे तें पुडवें न्हेसून.

नेहा : तशें जाल्यार जितेश तूच पुडवें न्हेसून नुस्तें हाडूंक वच मरे!

ताईबाय : नाका... नाका पुडवें सदीं सदीं न्हेसल्यार रोखडेंच पिंजतलें म्हणून ताका हांव गरज आसा तेन्नाच न्हेस म्हणटां. तागेल्या बाप्पालें पुडवें तें! जाणा मरे?

शाणू : सारकें गे तुजें, जाण्ट्यांचीं पुडवीं तीं!

जितेश : हय हय सारकें रे शाणू, आदलीं मनशांय घट्ट आनी तांचीं पुडवींय घट्ट.

ताईबाय : तुमकां फकाणां दिसतात. पयरचीच गजाल, पयर तुजो दादा गिरणीचेर गंव दळपाक गेल्लो. कितें सांगूं, ते गिरणीवाल्यान सगळ्यांत पयलीं खंय आमगेले गंव दळून दिले. ना जाल्यार विचार तुज्या दादाक.

जितेश : हय रे दादा, ही सांगता ती खरी खबर, गंव दळपाक वतना तुवें पुडवें न्हेशिल्लें खंय!

दादा : (दादा हळूच पूण लोकांक आयकुपा सारकें सांगता) आरे हांव एकलोच आशिल्लों थंय मागीर म्हजेच गंव दळचे पडले ना? हिका आनी कितें सांगू? म्हज्या बाप्पाल्या पुडव्याची ती अडव्हटायज करता न्हय रे!

ताईबाय : उलयात... उलयात, तुमचें सदचेंच तें. शाली, रामनाथ खंय पावलो मात्सो भायर वचून पळय गो. (शाली रामनाथाक पळोवंक वता आनी येता.)

शाली : आगे ताईबाय रामनाथ पावलो हांगा?

दादा : ना गो आजून पावूंक ना. खंय पावलो तर तो?

रामनाथ : (रामनाथ भितर सरता) आरे, सगळीं एकठांय जावन कितें करतात?

दादा : यो रामनाथबाब, बस हांगा (ताका बसपाक खुर्ची दिता. रामनाथ खुर्चेर बसता.)

शाली : आरे रामनाथ तुका उशीर कित्याक जालो? तुका हांव सगळ्याक सोदून आयलें.

ताईबाय : तुजीच वाट पळयतालीं आमी. शाणू... ए शाणू खंय गेलो हो?

शाणू : कितें जालें गे ताईबाय?

ताईबाय : आरे कोण आयला पळय, बेगीन च्या घेवन यो.

रामनाथ : नाका... नाका च्या घेवनूच भायर सरलां हांव.

ताईबाय : तशें जाल्यार नाका रे हाडूंक च्या, एक सांग रे रामनाथबाब सोयरिगतीचें कितें जालें?

रामनाथ : तेंच सांगपाक आयलां हांव. तीं सांजे येतात खंय! आतांच रकाद धाडला ताणीं. हें आयकून हांव तसोच आयलों. दादा आनी खंय वचत म्हणलें!

दादा : कितें? सांजे येतलीं खंय! तरी बरें तूं सांगपाक येवन, ना जाल्यार मात्सो भायर सरपाचों हांव. चलात तर सगळीं तयारेक लागात. (सगळीं वतात फकत दादा, रामनाथ आनी ताईबाय रावतात.)

ताईबाय : रामनाथबाब तूं आनी वचों नाका, जेवपाक आमगेरूच राव आनी शाली तुंवय जेवपाक राव गो. आमच्या बायक मात्शें न्हेसोवपाक जाय न्हय गो!

शाली : ना गे ताईबाय, जेवपाक रावना भुरगीं आसात न्हय घराकडेन!

रामनाथ : हय गे ताईबाय, हांवूय जेवन रोखडोच येतां. **(रामनाथ आनी शाली दोगांय वतात. दादा आनी ताईबाय हॉलांत गजाली करतात.)**

दादा : जाणां मुगो, रामनाथ म्हणटालो एकलोच चलो खंय तो, सामको अपुरबायेन वाडिल्लो म्हण. कसलींच वेसनां ना खंय ताका.

ताईबाय : आमचें बाय एकलेंच न्हय. आमीय ताका अपुरबायेन वाडयलां. आमच्या बायक कसलीं वेसना आसात?

दादा : हय गो, हांवें खंय ना म्हणलां. भुरग्यांक कसोय वाडोवं, अपुरबायेन वाडोवं ना जाल्यार लाडान वाडोवं आमच्या बायक पळयल्यार पुरो म्हणटां हांव.

(हळू पूण लोकांक आयकुपासारकें म्हणटा) हिचेकडेन म्हूण कितें बरेभाशेन उलोवपाचें आसा? हिका रोखडेंच फिरर जाता.

ताईबाय : कितें म्हणटात तुमी?

दादा : काय ना... काय ना.. देवाक पांय पडया म्हणटां.

ताईबाय/दादा : **(दोगांय देवाच्या फोटवाक पांय पडटात)** बरे भा जावनी देवा.

ताईबाय : शाणू खंय गेलो रे हो.

शाणू : कितें जालें ताईबाय?

ताईबाय : आरे, वयल्या वासुल्या दुकानाचेर वच आनी अर्द किलो बु लाडू आनी कापां घेवन यो.

जितेश : **(भायर येवन)** आगे मां, शाणूक खंय धाडटा?

शाणू : लाडू आनी कापां हाडपाक वतां रे हांव.

जितेश : तशें जाल्यार पुडवेंच न्हेसून वच रे तूं. लाडू आनी कापां बरीं मेळटलीं. न्हय गे मां?

ताईबाय : नाका नाका फ्रेस बी कांय नाका, मेळटा तसलें हाड.

शाली : ताईबाय रामनाथान म्हाका धाडलां. न्हवऱ्या घरचीं लोक येत खंय!

ताईबाय : हय येतात खंय? तशें जाल्यार शाली भितर चल गो, बा साडी न्हेसोवपाक लाग.

शाली : बरें बरें तूं बेश्टीच आबूज जावं नाका गे, हांव ताका जुस्त न्हेस **(शाली भितर वता)**

शाणू : **(लाडवांचें बॉक्स घेवन भितर येता)** हाडले गे ताईबाय हा लाडू, मेजार दवरतां. खावनी तांकां जाय तितले. **(शाणू लाडवांचें बॉक्स आनी कापां कागदांत बांदून हाडटा आनी तशेंच मेजार दवरता.)**

ताईबाय : आरे... आरे शाणू अशें हाडून म्हण मेजार दवरतात? पूण इत बेगीन कशें रे तुवें लाडू आनी कापां हाडलीं.

शाणू : आगे ताईबाय हें सगळें शालीमावशी येतनाच घेवन आयिल्ले तिणें कशें हाडलें तें तिकाच विचार.

ताईबाय : आसूं तें हाडूं, मेळ्ळें नी एकदांचें. आतां व्हर आनी ते शालीमावशेकडे दी.

शाणू : पर्थून व्हरून तिचेकडेन दिवं. राग येतलो मुगे तिका, परत दिले म्हणून.

ताईबाय : आरे पर्थून दी म्हणना. शालीमावशी सोयऱ्यांक हाडून दितली म्हणून तिचेकडेन व्हरून दी म्हणटां.

शाणू : आं.... अशें, हें पयलेंच सांग मगे.

दादा : (पुडवें न्हेसून भितर येता) कसलो बोवाळ गो?

ताईबाय : इतलो वेळ तुमी खंय आशिल्ले? बेगीन भितर चलात. न्हवऱ्याघरचीं येतात खंय! भितर वच आनी बाप्पालें पुडवें न्हेस.

दादा : आगो तूं बेश्टेंच आबूज जावं नाका. म्हाका मात्शें पळय.

ताईबाय : (लजेत... लजेत) शे... हें आनी कितें, म्हजें आनी हें वय आतां तुमका पळोवपाचें.

दादा : आगो लजेता कित्याक? हांव पुडवें न्हेसून तयार आसां म्हण पळय म्हणटां. सगळो बोवाळ करतली आनी म्हाकाय आबूज करून उडयतली.

ताईबाय : मागीर म्हाका सांगात न्हय पुडवें न्हेसलां म्हण. पळय म्हणटकच म्हाका दिसलें...

दादा : आसूं पुरो.... पुरो कितें दिसलें तें आनी सांगू नाका.

(इतल्यान चल्याचो बापूय, आवय, आजी आनी चलो भितर येतात.)

रामनाथ : ताईबाय आयलीं गे सगळीं.

ताईबाय : येयात येयात.

(रामनाथ तांकां सगळ्यांक सोफाचेर बसयता. चल्यान तोंडांत बोट घातलां आनी दावें बोट ओडीत येता)

दादा : (पुडवें सारकें करता) आयलीं सगळीं, बरीं आसात न्हय?

ताईबाय : बरें केलें तुमी पुडवें न्हेसून रावले ते. आतां आमकां हुस्को ना.

जितेश, शालीक सांग आयलीं म्हण तीं.

शाणू : (भायर येता) ताईबाय च्या, लाडू आनी कापां हाडूं आतां?

(शाणू वचपाक करता)

ताईबाय : राव रे शाणू, च्या तूं हाडूं नाका बायकडेन च्याचो ट्रे दी आनी लाडू शालीमावशेकडेन दी.

शाणू : बरें बरें, आयज म्हजें काम बाय करता तर (म्हणीत वता)

जितेश : (जितेश भायर येता) मां आयली गे सगळीं? एक सांग गे मां, हो तो मामेर वोडटा तो कोण?

आजी : म्हजो नातू तो, एकलोच नातू म्हजो. अपुरबायेचो. (ताच्या पोल्याक हात लायता)

दादा : (न्हवऱ्याचे आवयक बोट दाखोवन) तुमी कोण?

न्हवऱ्याची आवय : हांव न्हवऱ्याची आवय, हो बापूय ताचो, ही आजी ताची म्हळ्यार म्हजी मांय आनी उजवें बोट ओडटा तो म्हजो पूत म्हळ्यार न्हवरो.

(हें आयकून न्हवरो आज्ञेच्या पदरा कुशीक लिपता)

जितेश : म्हणजे मामेर ओडटा तो न्हवरो?

आजी : मामेर न्हय रे तो, उजवें बोट तें.

रामनाथ : बोट तोंडांत कित्याक घालता रे? काडपाक जायना? उजवें बोट आनी खंय! म्होंव आशिल्ल्या भशेन!

न्हवऱ्याची आवय : बोट काडूं नाका, आसुनी रडटलो तो.

शाणू : राव.... राव खिळखिळो हाडटां. मागीर रडचो ना तो.

दादा : आरे रामनाथ कसली सोयरीगत हाडल्या रे!

रामनाथ : आरे म्हाका खंय खबर आसा हो बोट तोंडांत घालता म्हण!

ताईबाय : आवय आवय कसलें सवंग गे बायेऽऽ. आरे, शाणू, शालीमावशेक सांग बायक भायर हाडूं नाका म्हण. हें सवंग पळयत जाल्यार तें आनी केन्नाच लग्न जावचें ना रे सायबा.

जितेश : आगे आज्ञे, ताच्या बोटाक इल्लें किरायतें लाय.

शाणू : जितेश, किरायतें फाटल्यान आसा. हाडूं?

आजी : नाका... नाका, किरायतें कित्याक? ताणीं तुमच्या तोंडांत बोट घातलां? आपल्याच तोंडांत बोट घातलां न्हय. मागीर तुमकां कसलो त्रास?

न्हवऱ्याचो बापूय : (बायलेक सांगता) जालें आतां या न्हय?

ताईबाय : हय हय चलात तुमी. मागीर कळयतात तुमकां.

आजी : चली दाखोवंकूच ना, आनी मागीर कितें कळयतात?

जितेश : आमी पळयलें म्हणटकच जालें. चलयेक पळावपाची गरज ना.

न्हवऱ्याची आवय : आमगेल्या पुताक पळोवंक जाय. न्हवरो न्हय तो?

आजी : ना रे बाबा, तुका व्हंकल पळोवंक जाय न्हय? (न्हवरो आज्ञेच्या पदरा भितर लिपता)

शाणू : मामेर सोडटगेर सांग. मागीर चली दाखयतात. न्हय रे जितेश?

जितेश : उजवें बोट तें ओडूनी ताका.

दादा : (दात ओठ चिड्डीत) बेगीन चलात एकदांचीं. बाय भायर येवपाचें जालें.

शाली : (एकलेंच भायर येता) कितलो वेळ गे तुमकां, बायक भायर हाडूं?

जितेश : शालीमावशे बायक भायर हाडूं नाका. तुवंय भितर चल. न्हवरो मामेर ओडटा. च्या बी कांय नाका तांकां, च्या हाडत जाल्यार तो मामेर सोडटलो.

शाली : आवय आवय कसलीं गे बाये अवचिना! (न्हवऱ्यालीं सगळीं भायर सरून वतात)

ताईबाय : बरें जालें सायबा, तुमी पुडवें न्हेसून.

जितेश : दादा तुज्या पुडव्यान आमची इज्जत राखली रे बाबा.

शाणू : दादान तें पुडवे न्हेसलें म्हण बरें जालें. नाजाल्यार म्हाका मामेर घेवन बाय बरोबर वच्चें पडटलें आशिल्लें रे बाबा.

शाली : कळ्ळें गे ताईबाय पुडवें न्हेसून कसलो फायदो जाला तो. लकी गे तुमच्या बाप्पालें पुडवें.

(सगळीं हांसतात - पड्डो पडटा.)

भांगराळे खीण

लग्न जावन आमी रोखडींच भोंवपाक गेलीं. हरशीं लग्नापयलीं हांव अभ्यासा निमतान, कामानिमित्तान, ऑफिसांतल्यान केरळ, कन्याकुमारी, कोची, तिरुवनंतपुरी तशेंच आसाम, गुवाहाटी, कोलकोता, म्हैसूर भोंवून आयलें. लग्ना उपरांत आमी हिमाचल प्रदेश गेल्लीं. कुलू मनाली पळोवन आयलीं.

कोणाकूय नवीन सुवात पळोवपाची भोव उमेद. म्हाकाय चड खोशी जाल्ली. घोवान लग्नापयलीं सगळ्यो तिकेटी बी बूक करून दवरिल्ल्यो. लग्नाच्या चवथ्या दिसा आमी गेल्लीं. नवीन सुवात तीय बी बर्फाळ म्हूण मन उमेदी आसलेंच पूण ताचेपरसूय चड आमी विमानान वचपाचीं आसलीं आनी पयलेच फावट विमानात बसतलीं ह्याच विचारान जीव खोशयेन वयर सकयल जातालो.

आमची दनपारची दोन वरांचेर अँयर इंडियाची फ्लायट आशिल्ली. सांगपाचें म्हळ्यार पयलीं किंगफिशरची फ्लायटची तिकेट काडिल्ली, पूण उपरांत तांचो संप जाल्ल्या कारणान ती कॅन्सल करची पडली. पूण नशिबांतूच आसलें ताका

कोण कितें करतलो! म्हणून तर वयचे आठ दीस पयलीं कळावानूच आमकां तिकेट मेळ्ळी. आमची पुणे ते दिल्ली मेरेन फ्लायट आशिल्ली. विमानतळाचेरूय पयलेच फावट हांव पाविल्लें. घोव हाचे पयलीं देराक, मांवाक विमानान ते भोंवूंक गेल्ले तेन्ना हाडपाक-पावोवपाक गेल्लो. पूण हांव केन्ना पावूंक नासलें. म्हजो दादीय विमानांत बसून दिल्लीक गेल्लो.

विमानतळार पावनाफुडें विमानांचेर नदर गेली. मनांत भुरगेपणांतली याद उचकली. मळबांतल्यान विमानाचो आवाज आयलो की शेपटी तुटसर आसा थंयच्यान धांवत आंगणांत येवप आनी मळबांतल्या विमानाकडे पळोवन “हें इमान गेलें, हें इमान गेलें” अशें म्हणून खोशयेन उडक्यो मारप. आयज प्रत्यक्षांत विमानांत बसपाचो योग आयलो.

विमानांत कितलींशींच सिटां, खावपा-पिवपाची वेवस्था पळोवपी गोऱ्योपान चलयो, चलेय बी, विमान मळबांत उडच्यापयलीं दिल्ल्यो सुचना हें सगळें नवीन आसलें. वतना आमचें २७/२८ सीट आसलें. हांव जनेला वाटेनूच बशिल्लें.

तळ्यांतलें नुस्तें आपल्या पोटांत घेवन जाता आनी एके सुवातेवेल्यान खिणभर नाच्च जाता, तशेंच विमान सगळ्या प्रवाशां आपल्या पोटांत भरतालें.

भितर सरनाफुडें दर एकलो आपली बाब बॅगां, पर्स हॅन्डबॅगां कॅरियरांत (सामान दवरपा जागा) दवरतालो कारण व्हडलीं बॅगां तपासप ह्या आदींच लगेजांत गेल्लीं.

सगळे प्रवासी बसल्या उपरांत विमान मोड आवाज करून उडपाक लागलें. तेन्ना मात म्हण पोटांत भियेवन गुळो आयलो. घोवाच्या हात घट्ट धरून हांव थोडो वेळ दोळे धांपूनूच बस जसजशें विमान वयर वचूंक नाका तेन्ना मात बरें दिसलें. दोळे उगडून पळयलें तेन्ना आम मळबांत पाविल्लीं.

विमान आपलीं पाखां हालयत मळबा उडटालें. हांवें खिणभराक सकयल नदर मारत तेन्ना घरां, रस्ते, झाडां, वाहनां सगळें एक मुंयावरी चलता अशें दिसतालें.

कुपां पळोवन बरें दिसलें. धवीं आनी काळी कुपां लागच्यान पळोवपाक एक वेगळीच खोश

ती खोशी हावें अणभवली. कुपांक फाटीं उडयत आमचें विमान धांवतालें. विमान सांजवेळार चार वरांचेर दिल्ली (इंदिरा गांधी) विमानतळाचेर पावलें. पावचे पयलीं पोटांत पर्थून गुळो हाडपी एक खीण अणभवलो. एकदम आपलीं पाखां फुलयत घर कशी जमनीचेर येता तशेंच तें आवाज करत आयलें.

उदकांत नुस्तें कशें आपलें तोंड उगड धांप करता तशेंच विमानान आपलीं तोंडां उगडलीं आनी दिल्लीक वचपी सगळ्या प्रवाशांक, आपल्या पोटांत भरून हाडिल्ल्यांक देंवयले. हरशीं दिल्लीक वचपाक तासन-तास लागतात. तेंच विमानान तीन तासांनी पावलीं, तेंय एका वेगळ्या अणभवान. विमानांत चडटना हांवें वाऱ्याचें रुप पळयल्लें तशेंच देंवतनाय वारो सामको पिशावरी आवाज करीत आंगाक आफडून वतालो. विमानांत बशिल्ल्याची खोशी कितली जाली म्हूण सांगूं! पूण तें कांय हांव उतरांनी मांडूंक शकना, पूण सासणाखातीर काळजांत उरपी तो एक खीण.

दिल्लीच्यान मनाली वचपाक बस ५ वरांचेर आसली. त्या दिसा आमी उपाशींच उरलीं. सकाळीं घरांतल्यान भायर सरतना फोव खाल्ले तितलेच. आमकां भुकूय तशी लागिल्ली, पूण कितें करतलीं आमकां लागीं खावपा सारकें कांय मेळ्ळेंच ना.

दिल्लीच्यान पांच वरांचेर (सांजवेळार) सुटिल्ली गाडी दुसऱ्या दिसा सकाळीं आठ वरांचेर मनाली पावली. थंयच्यान ज्या हॉटेलांत आमची रावपाची सोय केल्ली तांचो मनीस गाडी घेवन आयलो आनी आमकां घेवन गेलो.

घोवान एकदम मस्त हॉटेल बूक केल्लें. आवयस! म्हणपा सारकें आनी तें हॉटेल पळयनाफुडें ताची गवायूय म्हाका मेळिल्ली. मनाली म्हळ्यार वर्साचे बाराय म्हयने शीं. ऊब मेळचेखातीर बांदकाम लेगीत लाकडाचें. थंय पंख्याची गरज लेगीत ना. सामान दवरून पयल्या पयलीं नदर गेली ती गॅलरींत. आमचें हॉटेल अशें आशिल्लें, जाच्या चारूय वटेन व्हडले बर्फाचे दोंगर. आवयस! पळोवन मन प्रसन्न जालें. सगळीकडेन आपोलाचीं झाडां. कितलोसोच वेळ

आमी दोगांय सैमाच्या त्या वेगळ्या रुपाक पळयत रावलीं. चित्रांत टिवींत पळयल्ले दोंगर, बर्फ त्या दिसा आमी स्वताचे नदरेन पळयताना एक वेगळीच उमेद जाली.

त्या दिसा आमी खंयच भोंवपाक गेलीं ना. सुशेग घेतलो. दुसऱ्या दिसा थंयचीं देवळां पळोवपाचीं आसलीं. सांगिल्ल्या वेळार हॉटेलवाल्यांचोच मनीस गाडयेंत आमकां भोंवडायतालो. सगळ्यांपरस 'रोतांग' ही सुवात मनाक चड मानवली. आमी म्हणटात सगळीकडेन मातीच माती तशें रोतांगाक बर्फूच बर्फ. त्या बर्फांत आमी मन भरऽसर खेळ्ळीं. थंय वचचे पयलीं आमी उबेचे कपडे आनी खास बर्फांत घालपाखातीर बूट घेतले.

थंय आमी याकाचेर बसलीं, घोडचारूय बसलीं. वयल्यान सकयल मेरेन बर्फांत घसरगुंडी केली. आठ दीस आमी खूब मजा केली. घरासावन सुमार दोन हजार पयस अंतराचेर आमी आसलीं. थंयचीं घरां ल्हान पूण दिसपाक सोबीत आनी नाजुकूय. तांची बांदावळूय वेगळी. म्हाका ती भोव आवडली. रस्तेय एकदम अशीर, पूण थंयच्या लोकांक ते अशीर रस्ते सदचेच जाल्यात. चलपाक आनी गाडयो चलोवपाकूय.

पूण दीस आसूं, रात आसूं शीं लागतालेंच. टायल्साचेर पांय दवरपाक लेगीत मन फाटीं ओडटालें. चोवीस तास हून उदक. दीस भर भोंवप, थकप, हून उदक न्हावप, पोटभर खावप - जेवप आनी घुस्पटी मारून न्हिदप, अशें आमचे आठ दीस चलिल्ले.

मनाक शांतताय आनी समाधान म्हाका तेन्ना मेळटालें जेन्ना म्हजें मन थिरावल्ले नदरेन त्या बर्फाच्या दोंगराकडेन आनी तातुंतल्यान येवपी धुंवराकडेन पळयतालें. टि. वीं.त, सिनेमांनी बर्फ

पळयल्लो, ह्या सुवातिविशीं खूबशें आयकल्लें. पूण प्रत्यक्षांत पळोवंक पावतलें हें सपनांत लेगीत चितूंक नासलें. म्हज्या आवय-बापायच्या पुण्याक लागून आनी घोवाक लागून हांव विमानांत बसूंक पावलें. आनी तांकांच लागून म्हाका हें सूख मेळ्ळें.

दोंगराचेर ल्हान-ल्हान घरां, हळूच जनेलाच्या खाचींतल्यान तकली भायर काडून बिटीबिटी दोळ्यांनी पळोवपी भुरगीं, तांचो भेस, तरेकवार जेवणाच्यो पध्दती, रुची, परंपरा, रिती-रिवाज खूब वेगळेंपण जाणवलें.

आठ दीस त्या थंडसाणेच्या वातावरणांत राविल्ल्यान घरा येन दिसनासलें. येतना मनालीच्यान सांजवेळार पांच वरांचेर बस आसली. मन उदासूय आसलें. आनीक थोडे दीस रावनशें दिसतालें. दुसऱ्या दिसा आमी सकाळीं ५.३० वरांचेर दिल्ली पावलीं. त्या दिसा आमची फ्लायट दनपारां दोन वरांचेर आसली.

देवान मनशाक दिल्ली एक वेगळी भेट म्हळ्यार 'जीण'. ती मजेंत कशी घालोवची हें आपल्याच हातांत आसता. ती मजेंत जियेवपाची एक तरा म्हळ्यार भोंवडी. खोशी, थाकाय आनी समाधान दिवपी साधन म्हळ्यारूच भोंवडी.

सैमाच्या सांगातान मनीस हांसता, खेळटा. एकटोच धोलता आपलीं दुखां विसरता आनी सैमाच्या गोपांत रावन ताचे सोबितकायेक पारखिता. एकटेपणांतूय रावन सूख, उमेद कशी मेळोवं येता हाचो थाव मनीस सैमाक पळोवन घेवपाक लागता.

सांगपाचो मुद्दो म्हळ्यार म्हाकाय अशीच थंयच्या सैमान भुरळ घातली. थंयचीं पाचवींचार झाडां, उंच आनी व्हड रूख थंडसाण आनी बर्फ ह्या सगळ्यांत म्हजें मन भरसलें.

जिणेंत अणभविल्ल्या ह्या खिणांक जपत रावचें अशें दिसता आनी केन्नाय उगडास आयलो की मनाकाळजाचीं दारां उक्तीं करून त्या खिणांनी भरिल्लें एकेक पान उक्तीं करचें आनी अणभविल्लें पर्थून नदरेखाला घालचें अशेंच म्हाका दिसता.

म्हजें घर

म्हजो देव रापला

म्हजो देव रापला
तूं तो बरो घास
चकचकीत कर

धू
उमळूं नाका...
पूस
सुकोवं नाका....
उप्रांत दोनूय हातांनीं ताका धर
दोळेभर पळय
वळख
वळखलो जाल्यार
मनांतल्या मनांत हात जोड
ताचें नामस्मरण कर
आनी एका बऱ्याश्या जाग्यार दवर ताका
तुज्या घराची सोबा जातली
देवाऱ्यांत मात दवरूं नाका
देवळाचेंय चितूंक नाका....

- आनी घडये वळखलो ना जाल्यार?
कांय नज!
तो तुका पयलींसावन वळखता
आनी म्हाकाय बी!

- आर. रामनाथ

एम-ओ-६,
गोवा हाऊजींग बोर्ड,
कुर्ती - फोंडा, गोंय.
मो.: ९८५०४५८७६३

म्हजें घर, म्हजो हुस्को काडटा
म्हणटा कशें
स वरांचेर जेन्ना तूं बाय
लॉक काडून दार उगडटा
भितर येवन पंखो लायता
हातांतलें सामान कुशीक दवरून
हुश्र करून सोफ्याचेर बसता
तेन्ना हांवूय सुस्कार सोडटां!
सकाळीं णवांक बंद जाल्लें दार
सांजेचीं स वरां मेरेन तुजो संवसार राखता
आनी थोड्या वेळान
बाब येतलो, घरकार येतलो
तुमचे सगळ्यांचे हाशे, उलोवप आयकुपाक
कान सामके आशेतात
पूण तुमच्या कोणाच्याच हें मतींत ना
बायच्या चिंतनांत सांजेचें रांदप
बाब बसता टिन्हीचो रिमोट घेवन
घरकार पेपरांतलीं कुवाडीं सोडयता
जेवतना लेगीत
मुखावेलो टिन्हीचो राकेस
तुमचें उलोवप, हाशे सगळेंच गिळटा
आनी म्हज्या वण्टींचो कोनशान कोनसो
निरशेवन मोनोच जावन वता
वाट पळयता

वाट पळयता बाल्कनींतलो झोपाळो
कोणतरी ताचे वांगडा धोलतलो म्हूण
कोनशाक पडिल्लो कॅरम वाट पळयता
बापूय पूत केन्ना खेळटले म्हूण!
वाट पळयता गुळगुळीत तेरांस
घरकाराच्या शंबर पावलांची
पूण सगळींच जाणां टिन्ही मुखार
पळयतात फकत सिरियलींतलो कज्जेव
आयकून म्हजे कान सामके किटल्यात
आशेल्यात आयकूंक
तुमचीं मायेमोगाचीं उतरां
पूण वेळ कोणाक आसा
न्हीद ये मेरेन
बाब बसता कम्प्युटर घेवन
बाय करता फाल्यांची तयारी
घरकार टिन्हीचेर न्यूज पळयता
आनी
ह्या मोन्यांच्या उतरांची आस बाळगून
म्हज्यो वण्टी तुमकां वेंगेंत घेतना
भितरल्यान सोडिल्लो हुस्कार
तुमच्या बंद कानामनार पडच ना.

- सुषमा उदय तिलक

जेसी नगर, फोंडे - गोंय
मो. : ९८२३०५५७५

आमी आतां मुक्त जाले

फुडाराची जीण

आयलें तूं जिणेंत म्हजे
मुदयेंतलें थीक जावन
काळजांत म्हज्या घर बांदलें
फुलावयलें पाकुलें जावन
आंगा खांदार नंदलें म्हज्या
सासणाचें म्हजेंच जावन
पयस तुवें वचचें न्हय
काळजाक म्हज्या ल्हाशें लावन
मनांतल्यान म्हाका देखिल्लो तुवें
दोळे तुजे तृप्त जावन
फूलत गेलीं सपनां तुजीं
नितळ उदका झर जावन
आतां आनी पळयना अंत
तुजोच गो मोगी जावंक
फुडाराचें जिवीत सारुया
दोगांय आमी एक जावन

- शुभा बरड

- अशोक आर. शिलकार

मुक्त जाले मुक्त जाले
आमी आतां मुक्त जाले

कापाजदाद ना रे कोणाक
प्रस्न आमकां करपाची
वाकडें आमी केल्यार कितेंय
गोलाक आमच्या धरपाची
वाल्मिकीचे लेगीत हांगा
कशे परत वाल्ले जाले

मुक्त जाले मुक्त जाले
आमी आतां मुक्त जाले

दोंगर रानां सोंपलीं विकून
न्हंयो आतां विकुया
घालता तितलो घालूं बोवाळ
पयशे मोडून जिखुया
आमकां साथ दिवपी गडी
पयशांच्या पावसांत न्हाले

मुक्त जाले मुक्त जाले
आमी आतां मुक्त जाले

सोरो आनी रोंट घालून
इलेक्शनां जिखुया
गरज आमकां चमत्कारांची
ताका लागून धांवुया
देवळ्यो बांदून दिवया चार
करूंक तांकां जात्रा काले

मुक्त जाले मुक्त जाले
आमी आतां मुक्त जाले

ही कोंबडी भांगरा तातयांची गा
चड तेंप ना रावपाची
संद तिका दिवंची न्हय गा
आडोश्या धांवपाची
चला फाटल्यान धांवया तिच्या
घेवन कोयते सुरयो भाले

मुक्त जाले मुक्त जाले
आमी आतां मुक्त जाले

- रमेश साजू घाडी

साळगांव - गोंय.

तेफळां

शर्मिला वि. प्रभू

ॐसाई, फोर पिलर सोसायटीसामकार, आगाळीं - फातोर्डा.फोन : 0832 - 2740640

पावस घोग्यांनी पडलो काय म्हज्या घरादारांतली बाय उप्पाट भरता. खऱ्यानीच म्हाका कोण खोशी जाता म्हण सांगू तुमकां! म्हज्या मनाचें एक सपन आसलें. म्हज्या घरादारांत एक तुळशी पेड आनी घराकुशीक एक बाय आसची. आमी जेन्ना नवें घर बांदपाक घेतलें तेन्ना म्हज्या घोवाक हांवें भितभीत हो विचार कळीत केलो. ताका कारणय म्हळ्यार तशेंच आसा. म्हज्या घोवाक चडशे म्हजे जगावेगळे विचार आवडनांत. पूण हे खेपेक मात म्हजो विचार ताका आवडलो जावंचे! देखून ताणें म्हळें, 'इतलेंच मगो, करुया तुज्या मना सारकें.' आनी खऱ्यानीच ताणें म्हज्या घरासामकारा सोबीत तुळशीवृंदावन आनी बाय बांदली. खऱ्यानीच ताणें तें उतर खरें केलें. पावस पडलो मागीर बाय उप्पाट भरली तशें म्हजें मनय खोशयेन उप्पाट भरलें. हे बायचें आनी म्हजें सासणाचें नातें आसा.

रिवण सारखिल्या कुळागरांच्या, भाटां-शेतांच्या गांवांत हांव ल्हानाचें व्हड जालें. आयचो तो धुल्लान, मिनांच्या राकेसान माडयिल्लो तो गांव आनी म्हज्या भुरगेपणांतलें रुषिवन हातूंत

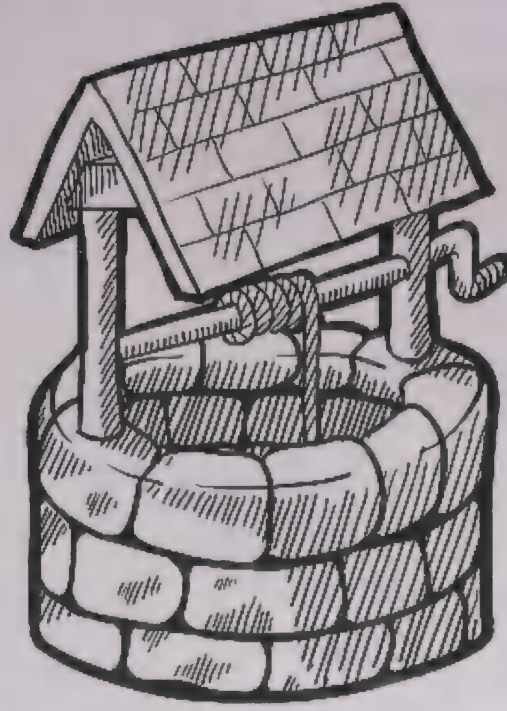
जमीन-आस्मानांचो फरक आसा. म्हज्या भुरगेपणांत वाड्यार कोणागेरच नळ नासले. भाटां-कुळागरांच्या थंडसाणेक कुशावतीचें उदक, दोंगरा माथ्यार बाराय म्हयने व्हांवपी झरे आनी वाड्यावयल्या लोकांक थंड उदक पिवपाक दिवपी वाड्यावयली बाय. ही बाय बरीच खोल. प्रत्येकान आपलो राजु-गाडी कळसुली व्हरून बायचें उदक काडप. दियार सांजवेळचो म्हजे आवयचो उदक भरपाचो प्रोग्राम चलतालो. कळशान उदक ओडपाचें काम हांव फटाफट करतालें. उदक व्हावोवन व्हरपाचें बेजारांचें काम मात म्हज्यान जायनासलें. वाड्यावेलीं कांय बायलां जांचीं घरां पाण्ट्या लागसार आसतालीं तीं कपडे धुवपाक, आयदनां घासपाक पाण्ट्यार वतालीं. पूण पावसा तेंपार मात तांकां बायचेंच उदक खावचें पडटालें. कित्याक तर पावसांत न्हंयचें उदक खोदोळ जातालें. खूब तेंप मेरेन आमी ते बायचेंच उदक खाल्लें. हांव आठवेक-णव्वेक पावता म्हळ्यार वाड्यार सार्वजनीक नळ आयलो. आतां आमचें उदक ओडपाचे कश्ट सोंपले म्हण आमी सगळीं खोशी जालीं. आमी सगळीं नळाचें उदक वापरूंक लागलीं. कांय तेप

बरो गेलो. सुमार दिसांनी हळुहळू नळाक लागडीं जावंक लागलीं. प्रत्येकाक उदक पोरने भरूंक जाय आसलें. कोण नळाकच लांबशें पोरने लावन लागसार आशिल्ल्या घराकडल्या भायर उदक भरूंक लागलो तर कोण नळा म्हण आशिल्लीं आपलीं घरां नळाक पायप लावून धुवूंक लागलो. झगड्या-झगड्यांनी एक कोणेतरी नळच निखळायलो. पट्ट करून प्राय कनेक्शन घेवप आमकां तरी शक्य नासलें देखून कांय तेप पर्थून बायचें उदक ओडचेंच पडलें. बायच्या म्हज्यांत तेंकून एक फातर आसलो. कपडे, चादरां धोडावपाक सामकी बरी पडटा. फातरीक तेंकून एक शिमिटाची ल्हानशी टाका बांदिल्ली. ताका एक बुराक आसलो. पावसा जावं गिमांत तो बुराक पॅक करून टाकी भर मेळटाली. मागीर तातूंत कपडे जाय तशे धुव मेळटाले.

सुटये दिसांनीं हांव म्हज्या मामागेर वता. म्हज्या मामागेर मागीलदारांत बाय आसली. आमच्या बायवरी न्हय. मामाचे बायक दो हाताचेर उदक. घरांतच फाटलेवटेन आडस आशिल्ल्यान बायचें उदकय थंड. मामाची ब

पळोवन म्हाका आमचे बांयची नसाय जाताली. पावसांत तर मामाले बांयचें तांबयो बुडोवन उदक काडूंक मेळटालें. मागीर मनांतल्या मनांत हांव आमचे बांयचेर फडफडटालें.

आमचे बांयक पळयतकच झन्या न्हंयांच्या गांवांत सुकपी बांयो आसतात काय हो प्रस्न म्हाका पडटालो. एके वटेन कुळागराक पोसपी झन्याचें उदक पाटांतसून बांध-बांधून व्हांवतालें तर कुशावतीचें पात्र तर केन्नाच आटनासलें. आमच्या वाड्यावयली बांय मात गिमाच्या दिसांनी पुरायपणान आटताली. ओणव घेवन बांयंत पळयल्यार ही बांय काय हो पाताळ हो प्रस्न पडटालो? एकेवटेन एक-दोन झरावाचो शिरकाव जावपी फोंडकुलां तयार जातालीं आनी त्या फोंडकुलांचे धडेर कांसवां पेंवतना दिसतालीं. बांयच्या तळामेरेन बांयत देवंक मागीर कितलीं सपणां आसात तें मेजूंक मेळटालें. त्या पाताळाच्या खोलायेच्या बांयत आयजमेरेन केन्नाच कोणूच देंवलो ना. उदक सुकतकच मात

कोणा-कोणाले कळशे-घागरी बांयत पडल्यात तें मेजूंक मेळटालें.

एक एकदां कोंबे-कोंबयो बांयत उडी घेतालीं तेन्ना मात एका खोटल्याक दोरी बांदून तो खोटलो

भितर एक जडसो फातोर दवरून बांयत सोडटाली. अशे तरेन कोंबो किंवा कोंबयेक बांयतल्यान भायर काडटालीं. वर्सावळीची दिवाळी आयली काय म्हजी आई दिवाळे आदल्या दिसाक भाण, तांबयो, कोळसो घासून चकचकीत करताली. दिवाळे आदल्या दिसा तिची भाणान उदक भरपाची कार्यावळ आसताली. सुमार साडेपांचांक ती आदीं बांयची पुजा करताली. मागीर सोबीत रोजां, काट्टावालींनी, चुन्या तिब्यांनी सजयिल्लो कळसो बांयत सोडून अशेच तरेन सजयिल्ल्या भाणांत उदक भरताली.

आयज सबंद वाडोच न्हय, गांवभर लोक नळाचेंच उदक वापरतात. बांयकडेन खिणभर पळोवपाक सुध्दां कोणाक वेळ ना. ती बांय मात आयजय तशीच आसा सगळ्या यादींचें गाठोडे आपल्या पोशांत घेवन.

बिम्ब प्रकाशनाचीं नवीं पुस्तकां

तॉलस्तॉय	: रवीन्द्र केळेकार	मोल : १२० रुपया	रान आंवाळे
बाकी विशेश	: दिलीप बोरकार	मोल : १०० रुपया	: नरसिंह प्रभू गांवकार
जाय काय जूय? (दुसरी आवृत्ती)	: दत्ता दामोदर नायक	मोल : १०० रुपया	मोल : १०० रुपया
आत्मभान (कादंबरी)	: सुजाता सिंगबाळ	मोल : २०० रुपया	चेतन आनी परी
स्वीकार (कथा संग्रह)	: सुजाता सिंगबाळ	मोल : १२० रुपया	: अलका सिनाय
काणी एका सुण्याची (बाल साहित्य)	: सुधा खरंगटे	मोल : १०० रुपया	असोळडेकार मोल : ५०
बोरकारी	: दिलीप बोरकार	मोल : २०० रुपया	रुपया
Shreyarthee	: Dilip Borkar	Rs. 200	
मेथये पावलां (कविता)	: दिलीप बोरकार	मोल : १०० रुपया	
कुळागरांतलो सर्गानंद (ललित)	: नं. ध. बोरकार	मोल : १२० रुपया	
एक आंकवार डायरी (कादंबरी)	: दिलीप बोरकार	मोल : १०० रुपया	
क्रिशम (प्रवासवर्णन)	: दिलीप बोरकार	मोल : २०० रुपया	
मेटींग (कथा संग्रह)	: दिलीप बोरकार	मोल : १५० रुपया	
तीर - सुवादीक (ललित)	: दिलीप बोरकार	मोल : २०० रुपया	
पिसो लाडको आनी शाणो पाडको	: दिलीप बोरकार	मोल : १०० रुपया	
पिन्टूची काळभोंवडी	: दिलीप बोरकार	मोल : १०० रुपया	
सतीचे वाण	: दिलीप बोरकार	मोल : २५० रुपया	

पुस्तकां खातीर संपर्क
करात : फोन :
२४३८३५५
ऑर्डर नोट
केल्यार आनी
पुस्तकां तयारी
माध्यमांत
१३% वायल्यान वायत.

आयज हांव गोंय मनरिजवण संस्थेचो
वेवस्थापक म्हूण वावुरतना म्हाका
भाऊसायब बांदोडकारांची याद प्रकर्शान
जाणवता. गोंयांत इप्फीचें आयोजन
जातलें हाची कल्पना ताणीं केल्ली काय
खबर ना. त्या काळार तांचे तकलेंत हो
विचार आयलोय नासत. पूण गोंयचे
तरनाटे वेगवेगळ्या मळार फुडें सरचे,
ताणीं कलेच्या मळारूय नामना जोडची
अशी तांची इत्सा आशिल्ली. तेच पासत
ताणीं फुडाराची नदर बाळगून गोंय कला
अकादमीचें सपन बाळगिलें. तांचे
हयातींत तें पुराय जावंक पावलेंना तरी ते
संकल्पनेच्या मुळांत तांचोच विचार आसा
आनी आयज त्या विचारांचो स्वरूब जावन
ताका फळां धरल्यांत. भोजन सभाजांतले
कितले तरी तरनाटे कलाकार म्हूण
मुखार आयल्यात आनी आंतरराष्ट्रीय
चित्रपट महोत्सवाचें कायम केंद्र जाल्ल्या
गोंयांत वेगवेगळ्या विशयांवेले चित्रपट
तयार करून ह्या महोत्सवांत वाटकार
जाल्ले दिसतात.

आमी घडले, तुमीय घडात

- श्रीपाद गणेश नायक

मनीस घडपाची प्रक्रिया ही संस्कारांचे शिदोरेचेर आनी शिक्षणा
आदाराचेर चलत आयिल्ली आसा म्हणपाचो अणभव हांवें म्हज्या जिवीत
घेतला आनी तो बरोवन बिम्बाच्या वाचप्यांमुखार दवरचो अशें दिसत
पुर्तुगेज राजवटींतली आर्थीक स्थिती आनी आतांची आर्थीक स्थिती
हाचेर विचार केल्यार सर्वसामान्य मनीस त्या काळार स्वस्तायेक ला
सुखी आशिल्लो खरो पूण त्या काळचें बंदेपण, गुलामगिरी तांकां सो
सारकी नाशिल्ली.

१९६१त आमी पुर्तुगेजांचे गुलामगिरींतल्यान मुक्त जाले आनी स्व
भारताचे नागरीक जावन राष्ट्रीय प्रवाहांत आसपावले.

पुर्तुगेज काळार गोंयांत मोजकेच लोक पुर्तुगेज शिक्षण घेवंक पाव
सर्वसामान्य मनीस शिक्षणा पासून वंचीतूच उरलो. आमच्या सारके साम
लोक ते काळार शिक्षणा पासून वंचीत उरपाचें मुखेल कारण म्हळ्य
पुर्तुगेज शिक्षण दिवपी शाळो गांवा पासून खूब पयस आशिल्ल्यो, येरादारी
वेवस्ता नाशिल्ली. शारांत रावन शिक्षण घेवप आवाक्या भायलें आशिल
पूण आमच्या सारख्यानी हे परिस्थितीचेर जैत जोडून आपली मोख पु
केली ती इत्सा शक्तीच्या नेटार.

गोंयचे पयले मुखेलमंत्री दयानंद बांदोडकार

गोंय मुक्ती उपरांत गोंयांक पयले मुख्यमंत्री लाबले ते युगपुरुस, द्रष्टे आनी सर्वसामान्यांविशीं तळमळ आशिल्ले भाऊसायब बांदोडकार. ताणें सगळ्यांक पयलीं सर्वसामान्यां पासत शिक्षणाचीं कवडां उक्तीं केलीं. खेड्यापाड्यांनी शिक्षणाची गंगा पावयली आनी सर्वसामान्य मनीस सुशिक्षीत जावंक पावलो. म्हजे सारके भोवजन समाजांतले विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उच्च शिक्षण घेवन वेगवेगळ्या मळांचेर यश जोडूंक पावले. तांचे पासत रोजगाराच्यो संधी उपलब्ध जाल्यो.

त्या काळार म्हजो बापूय सर्गेस्त गणेश नायक मांद्रेकार (ओशेल-शिवोली) हे सुशिक्षीत, सुसंस्कृत, श्रद्धाळू, परोपकारी, दानशूर बी म्हूण लोकप्रिय आशिल्ले. तांचो स्वताचो लघुउद्योग आशिल्लो. ताका लागून आमच्या पोटा पाण्याचो प्रस्न नाशिल्लो. त्या भायर तो कुशळ गायक-नट, तबलावादकय आशिल्लो. आपलो उद्योगधंदो सांबाळून सदांच सामाजीक वावरांतूय वांटो घेतालो. तो शिवोले वाठारांत पापू मांद्रेकार म्हूण फामाद आशिल्लो. म्हजी आई श्रीमती जयवंती गणेश मांद्रेकार त्या काळार सुशिक्षीत आनी सुसंस्कृत बायलांमदीं आसपावताली. ती शिक्षिका म्हूण सरकारी शाळेंत शिकयताली.

सांगपाचें तात्पर्य म्हळ्यार, म्हाका आवय-बापूय सुशिक्षीत, सुसंस्कृत लाबले. आई शिक्षिका आशिल्ल्यान तिजें म्हाका योग्य मार्गदर्शन मेळ्ळें. आमी तिगांय भावंडां उच्च शिक्षण घेवंक पावलीं. म्हजो फाटलो भाव बँकींग मळार वयल्या हुद्य मेरेन पावलो. धाकटो भाव बापायचो लघुउद्योग यशस्वीपणान सांबाळटा आनी हांव अथक प्रयत्नानी आनी म्हेनतीन सरकारी सेवेंत रुजू जाल्या उपरांत सरकारच्या विंगविंगड खात्यांत म्हत्वाच्या

अश्या उंचेल्या पदांचेर काम करून घाल्ली जबाबदारी यशस्वीपणान पुराय करूंक पावलों. म्हजे कार्यकुशलतायेक लागून सरकारी खात्यांतल्या अत्यंत म्हत्वाच्या अश्या लेखा संचालनालयाच्या लेखा संचालकाच्या पदामेरेन मजल माल्ली. ह्या खात्याच्या (डायरेक्टर ऑफ अकांट्स) संचालकपदामेरेन पावपाची संद म्हाका फाव जाली. ती जापसालदारकी हांवें यशस्वीपणान पुराय केलां म्हणपाचें समाधान म्हाका आसा.

हें सगळें घडून येवपाक म्हज्या सुशिक्षीत आनी सुसंस्कृत आवयबापायक श्रय वताच पूण तेच वांगडा हें सगळें घडूंक पावलें तें भाऊसायब बांदोडकारां सारख्या द्रष्ट्या म्हापुरसान सर्व सामान्य लोकां पासत शिक्षणाचीं दारां उक्तीं केलीं म्हणूनच हें हांव विसरूंक शकना. ती संद लाबिल्ल्यानूच आमचे सारखे शिक्षण घेवन वयल्या पदांचेर पावले. बांदोडकारां सारखो द्रष्टो मुखेलमंत्री त्या काळार लाबूंक नाशिल्लो जाल्यार आयज भौजन समाजांतले तरनाटे जे वेगवेगळ्या मळार वयल्या पदांचेर पावल्यात, सरकारी सेवेंत उच्च पदांचेर आसात, तांकां ह्यो मानाच्यो संदी उपलब्ध जावंक पावच्यो नाशिल्ल्यो.

भाऊसायबांक लागून गोंयचो कायापालट जालो. कित्याक तर ताणीं आमकां सुशिक्षीत करपा खातीर साधन सुविधायो उपलब्ध केल्यो, रोजगाराच्यो संधी निर्माण केल्यो, आनी कर्तृत्वाक दिकाय दिली.

आयज हांव गोंय मनरिजवण संस्थेचो वेवस्थापक म्हूण वावुरतना म्हाका भाऊसायब बांदोडकारांची याद प्रकर्शान जाणवता. गोंयांत इप्फीचें आयोजन जातलें हाची कल्पना ताणीं केल्ली काय खबर ना. त्या काळार तांचे तकलेंत हो विचार आयलोय नासत. पूण गोंयचे तरनाटे वेगवेगळ्या मळार फुडें सरचे, ताणीं कलेच्या मळारूय नामना जोडची अशी तांची इत्सा आशिल्ली. तेच पासत ताणीं फुडाराची नदर बाळगून गोंय कला अकादमीचें सपन बाळगिलें. तांचे हयातींत तें पुराय जावंक पावलेंना तरी ते संकल्पनेच्या मुळांत तांचोच विचार आसा आनी आयज त्या विचारांचो रूख जावन ताका फळां धरल्यांत. भौजन समाजांतले कितले तरी तरनाटे कलाकार म्हूण मुखार आयल्यात आनी आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवाचें कायम केंद्र जाल्ल्या गोंयांत वेगवेगळ्या विशयांवेले चित्रपट तयार करून ह्या महोत्सवांत वांटेकार जाल्ले दिसतात.

चित्रपट महोत्सवाच्या रुपान जो माहोल हांव पळयतां तेन्ना म्हाका खऱ्यानीच सांगून दिसता आयच्या तरनाट्यांक, जेन्ना अनुकूल परिस्थिती नाशिल्ली तेन्ना आमचे सारके ते काळार धडपडत मुखार सरपाचो प्रयत्न करताले. आयज तुमचे मुखार सगळ्यो संदी उपलब्ध आसात. तांचो लाब घेवन तुमी स्वताक घडोवप खूब गरजेचें आसा.

(श्रीपाद गणेश नायक हे गोंय सरकारच्या लेखा संचालनालयाचे संचालक म्हूण निवृत्त जाले उपरांत सद्या गोंय मनरिजवण संस्थेचे वेवस्थापक म्हूण कार्यभार सांबाळटात.)

Building Bright Futures

M/s H. L. Nathurmali

3rd Floor, Rizvi Chambers,
Caetano Albuquerque Road,
Panaji-Goa

बिम्ब २०१२ पुरस्कार जाहीर

सुरेश गुंडू आमोणकार हांकां ज्ञानपीठकार रवीन्द्र केळेकार पुरस्कार,
प्रकाश पाडगांवकार हांकां लोककवी पुरस्कार
आर. रामनाथ, कृ. म. सुखठणकार आनी सुधा खरंगटे हेय मानेली!

बिम्ब प्रकाशन संस्थेन २०११ वर्सा सावन गोंयच्या नामनेच्या साहित्यिकांच्या नांवान पुरस्कार दिवंक आरंभ केल्लो. २०१२चे पुरस्कार गोंयच्या चोखंदळ वाचक, समिक्षक आनी साहित्यिकांनी नामांकन केल्ले प्रमाण जाहीर जाल्यात.

कोंकणी भाशेक पयलेच खेप ज्ञानपीठ पुरस्कार मेळोवपी नामनेचे साहित्यिक रवीन्द्र केळेकार हांचे स्मृतीक अर्पण केल्लो पुरस्कार नामनेचे शिक्षणतज्ञ, साहित्यिक, समाजसेवक, पद्मश्री सुरेश गुंडू आमोणकार हांकां फावो जाला. रु. २५ हजार रोख, शाल, श्रीफळ आनी यादस्तीक चिन्न अशें ह्या पुरस्काराचें स्वरूप आसा.

गोंयचे लोककवी म्हूण जांकां वळखतात त्या डॉ. मनोहरराय सरदेसाय हांच्या नांवान दवरिल्लो 'लोककवी पुरस्कार' नामनेचे कवी प्रकाश दा. पाडगांवकार हांकां फावो जाला. रु. १० हजार रोख, शाल, श्रीफळ आनी यादस्तीक चिन्न असो हो पुरस्कार आसा.

डॉ. र. वि. पंडित हांचे यादीक ओंपिल्लो 'काव्य चेतना' पुरस्कार कवी आर. रामनाथ हांकां, शंकर भांडारी विनोदी साहित्य पुरस्कार कृष्ण मधुकर सुखठणकार हांकां जाल्यार कवयित्री विजयाबाय सरमळकार बाल साहित्य पुरस्कार सुधा खरंगटे हांकां फावो जाल्यात. रु. ५ हजार रोख, शाल, श्रीफळ आनी यादस्तीक चिन्न अशें ह्या पुरस्काराचें स्वरूप आसा.

बिम्ब परिवाराचे हे पुरस्कारआयतार ता. २३ डिसेंबर २०१२ ह्या दिसा सांजेच्या ६ वरांचेर धर्मलक्ष्मी, आगशी, गोंय हांगा जैतीवंतांक भेटयतले.

**ज्ञानपीठकार रवीन्द्र केळेकार
यादस्तीक पुरस्कार**
(रोख रु. २५,०००/- शाल, श्रीफळ)

मानेली

पद्मश्री सुरेश गुंडू आमोणकार

केंद्रीय साहित्य अकादमीचे अणकाराचो पुरस्कार आनी पद्म परिवारांतलो पद्मश्री किताब फावो जाल्ले सुरेश गुंडू आमोणकार हे फाटलीं साडेचार दसकां साहित्य

निर्मिती, समाज सेवा, शिक्षणीक वावर, तशेंच अणकाराचो वावर हातूंत कार्यरत आसात.

ताणीं मूळ पाली भाशेंतलें धम्मपद कोंकणींत हाडलां. श्रीमद् भगवद्गीता संस्कृतांतल्यान कोंकणींत हाडल्या. तमीळ वेद म्हूण जाका वळखतात तें कुरळ, १३व्या शेकड्यांतली ९०३३ ओवयांची ज्ञानेश्वरी प्राकृत मराठींतल्यान कोंकणींत, जातक कथा, ज्ञेन कथा, गुरू ग्रंथ साहिबांतलो गुरू नानकाचो 'जापुजी साहिब' बायबलांतलें जोंनाचें शुभवर्तमान ह्या सारखो प्रचंड वावर ताणीं कोंकणींत हाडला.

सुरेश आमोणकार हांकां आतां मेरेन व्हड व्हड मान सन्मान फावो जाल्यात. केंद्रीय साहित्य अकादमीच्या अणकाराच्या पुरस्कारा वांगडाच पुणेचो गुरू-कुल प्रतिष्ठान पुरस्कार, गोंय सरकारचो शिक्षक पुरस्कार, गोंय मुख्याध्यापक संस्थेचो पुरस्कार, म्हापसा गणेशोत्सव नागरीक पुरस्कार, कोंकणी कला केद्राचो सर्गेंस्त श्याम काकोडकार पुरस्कार, १६व्या अखिल भारतीय साहित्य संमेलनांत भौमान, द गोवा हिन्दू असोशिएशनचो भोवमान, डॉ. टी. एम्. ए. पै फाऊंडेशन पुरस्कार, गोवा टु-डेचो मॅन ऑफ द इअर पुरस्कार, 'लोकमत', 'तरूण भारत' दिसाळ्याचे 'जीवन गौरव पुरस्कार', व्हिन्हा गोवाचो 'गोवन अचिन्हर्स' पुरस्कार, कोंकणी भाशा मंडळाचो कोंकणी सेवा पुरस्कार आदींचो हातूंत आसपाव आसा.

**डॉ. मनोहरराय सरदेसाय यादस्तीक
लोककवी पुरस्कार**

(रु. १०,०००/- शाल, श्रीफळ आनी मानचिन्न)

मानेली

प्रकाश दामोदर पाडगांवकार

'हांव मनीस अश्वत्थामो' ह्या काव्यसंग्रहाक १९८६ वर्साचो केंद्रीय साहित्य अकादमीचो पुरस्कार लाभिल्ले

प्रकाश पाडगांवकार फाटलीं साबार वर्सां सातत्यान काव्यलेखन करीत आयल्यात. तांचे उजवाडाचीं पावलां, वास्कोयन, हांव मनीस अश्वत्थामो, कविता : काळ रेल्वेच्यो, मन हारशांच्यो, पावसा पाण्यांच्यो, सर्ग घडपाक धर्तरेचो, व्हांवती न्हंय काळाची, ब्रह्मांड - योगीं चिरंतनाचो हे कवितासंग्रह उजवाडाक आयल्यात.

तांकां साहित्य अकादमी पुरस्कारा वांगडाच डॉ. टी. एम्. ए. पै फाऊंडेशनाचो उत्कृष्ट साहित्याचो पुरस्कार, दोन खेप कोंकणी भाशा मंडळाचो पुरस्कार, कला अकादमी गोंयचो दोन खेप पुरस्कार, गोंय सरकारचो 'राज्य सन्मान' अशे साबार सन्मान फावो जाल्यात. ताणीं वेगवेगळ्या राज्यांत राष्ट्रीय स्तरावेल्या काव्य संमेलनानी वांटो घेतला. ते १६व्या अखिल भारतीय कोंकणी साहित्य परिशदेचे येवकार अध्यक्ष आशिल्ले.

कोंकणी लेखक संघाचे अध्यक्ष, कोंकणी भाशा मंडळाच्या वावुरपी समितीचे वांगडी, श्री अरबिंदो सोसायटीचे वांगडी, आकाशवाणी पणजी केंद्राच्या सल्लागार मंडळाचे वांगडी, गोवा कोंकणी अकादमीच्या सर्वसादारण मंडळाचो वांगडी म्हूण ताणीं वावर केल्लो आसा.

**विजयाबाय सरमळकार यादस्तीक
बालसाहित्य पुरस्कार**

(रोख रु. ५०००/-, शाल, श्रीफळ आनी मानचिन्न)

मानेली

सुधा खरंगटे

'काणी सुण्याची' पुस्तकाखातीर २०१२ वर्सा केंद्रीय साहित्य अकादमीचो बालसाहित्याखातीर

पुरस्कार प्राप्त जाल्ली सुधा गोविंद खरंगटे कुळारचें नांव सुधा दामोदर प्रभू चोडणे सुधाबायन बिए मेरेनचें शिक्षण घेतलां. राष्ट्रभाशा पंडित ही परिक्षाय ताणीं दिशिल्लेंत शिकोवपा खातीरची प्रमाणपत्र पदवी दिवन हायस्कुलांत ६ वर्सां शिक्षिका म्हणून विद्यादानाचें काम केलां. उप्रांत सुमार ३० घराब्याचो पुस्तक विक्री वेवसायांत योगदान दिव अशे तरेन प्रदीर्घ काळ पुस्तकांच्या सांगाती राविल्ल्या सुधाबायन शिव आनी कांसय काणयो सैमाच्यो आनी मनशाच्यो, हांवें वेंचिल्ले तरी कितें?, रंग टॅग, एक दोन तीन चार, कोंकणी एका सुण्याची अशीं तांचीं भुरग्यां खातीर पुस्तकां उजवाडाक आयल्यांत. तांचीं सोनू पडलें बायल हें एलीस इन वंडरलॅन्ड ह्या पुस्तकाचो कोंकणी अणकार तशेंच एक कथा संग्रह उजवाडणे मार्गार आसा.

तांकां गोवा कोंकणी अकादमीचो २०११ वर्सा कोंकणी साहित्य आनी सेवा पुरस्कारूय लाबलो.

शंकर भांडारी यादस्तीक
विनोदी साहित्य पुरस्कार

(रु. ५,०००/-, शाल, श्रीफळ आनी मानचिन्न)

मानेली

कृष्ण मधुकर सुखठणकार

सुनापरान्त दिसाळ्यांतल्यान आनी हेर नेमाळ्यांतल्यान सातत्यान विनोदी साहित्य बरोवन वाचकांच्या पोटांत हांसोवन हांसोवन मुड्डी घालपी कृष्ण सुखठणकार हिंदुस्तान पेट्रोलियम कॉर्पोरेशनान नोकरी करतात.

कॉलेजींत शिकता आसतना वण्टीपत्रकाचेर बरोवपाच्या निमतान ताणीं लेखनाक आरंभ केलो आनी ताच्या

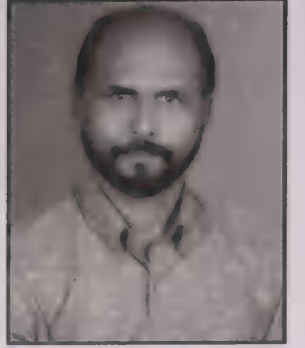
कळनासतना चिमटे काडपाचे शैलीक लागून ते वाचकांमदीं रोखडेच लोकप्रिय जाले. तांकां वेगवेगळ्या साहित्य सर्तींत इनामां फावो जाल्यांत. पूण वाचकांचो प्रतिसाद होच सगळ्यांत व्हड पुरस्कार अशें ते मानतात.

पद्मश्री डॉ. र. वि. पंडित यादस्तीक
काव्य चेतना पुरस्कार

(रु. ५,०००/-, शाल, श्रीफळ आनी मानचिन्न)

मानेली

आर. रामनाथ

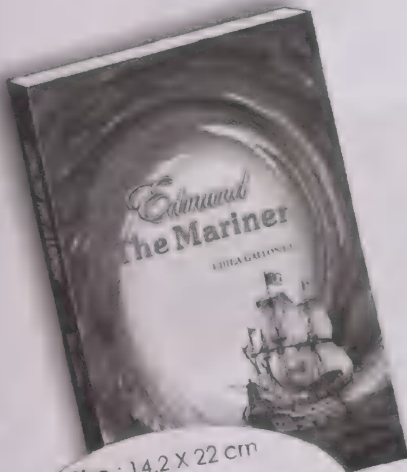

‘मळब रंगमाची’ ह्या कविता संग्रहाक कलाअकादमीचो साहित्य पुरस्कार, ‘दरवाजे : बुटके आनी उंच’ कविता संग्रहाक गोमंत विद्या निकेतनचो साहित्य पुरस्कार, सोहिरोबानाथ आंबिये साहित्य पुरस्कार अश्या साबार पुरस्कारांनी सन्मानीत जाल्ले आर. रामनाथ हे सातत्यान काव्य लेखन करीत आसात. तांच्यो कांय मराठी कथा प्रसिध्द जाल्ल्यो आसात. आकाशवाणी पणजी केंद्रावेल्यान खूबशीं कोंकणी गीतां आनी कवितांची वितरावणी जाल्या. रवीन्द्र केळेकार हांच्या ‘तुळशी’ ह्या कोंकणी नवलिकेचें गोंय दुरदर्शनच्या ‘तुळशी’ ह्या कोंकणी मालिकेचें दुरदर्शन रुपांतर, पटकथा लेखन, संवाद लेखन केलां.

कोंकणी आनी मराठी अशे दोन कविता संग्रह प्रसिध्द जावपाचे वाटेर आसात.

आकाशवाणीच्या राष्ट्रीय सर्वभाशा कविसंमेलना खातीर तांची निवड जाल्या.

Edmund
The Mariner

Size : 14.2 X 22 cm
Pages : 220
ISBN : 978-81-7810-697-7
Price : ₹ 150/-

A Heart Warming Love Story

Set in the 16th century is this spellbinding tale of a young English lad who took to sea and become an adventurer. He finally lands in Goa where he meets his beloved Inez.

Goa at this point of time lies in the dark and foreboding shadow of the dreadful Inquisition. All around evil and atrocities are taking place under the looming cloud of suspicion.

The trials and travails in the life of the people living in Goa is beautifully described and interwoven in it is the heart-warming love story of Edmund and Inez.

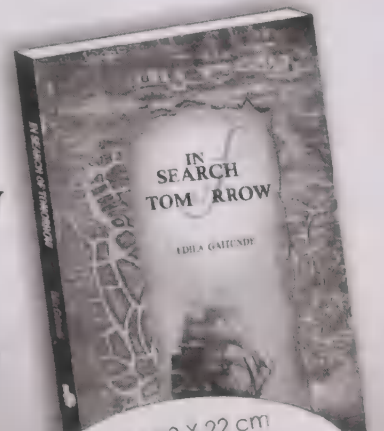
A Nationalist Struggle

This is the story of Edila Gaitonde, her life, her coming to India, the initial struggle to come to terms with an alien culture and later the inevitable clash of interests with the Portuguese

authorities of Goa as the Gaitondes slowly and steadily entered the vortex of the nationalist struggle against the Salazar regime.

IN
SEARCH
TOM RROW

Size : 14.2 X 22 cm
Pages : 188
ISBN : 978-81-7810-586-4
Price : ₹ 150/-

Publisher :
RAJHAUNS VITARAN

1-Meenakshi Bldg., Dr. Wolfango da Silva Marg, Panaji 403 001 Ph. : 2220320 / 2232177
E-mail: rajhaunsvitaran@dataone.in www.rajhauns.com

‘खंदक’ चें दबाज्यान प्रकाशन

‘लोकमत’चे संपादक राजू नायक हांच्या गोंयच्या खाणींच्या प्रस्नाचेर आदारिल्लें ‘खंदक’ ह्या पुस्तकाचें प्रकाशन हालींच पणजे जालें. पुस्तक प्रकाशन म्हणटकच तें एक थारिल्ल्या साच्यांत जाता. मुखेल सोयरो पुस्तकाची तोखणाय करतात पूण हो थारावीक सांचो मोडून एके नवेच रितीन ह्या पुस्तकाचें प्रकाशन जालें. पुस्तक प्रकाशना निमतान खाण प्रस्नाचेर एका चर्चा घडोवन हाडिल्ली. तातूंत खाणविरोधी चळवळीचे वावुरपी नीलेश गांवकार, राजेंद्र काकोडकार, कायदेपंडित क्लिओफात कुतिन्हो, खाण विरोधी फुडारी रमेश गावस, खाण मालक हरिश मेलवानी, पर्यावरणवादी आनी खाण विरोधी चळवळीचो फुडारी डॉ. क्लॉड आल्वारिस हे वांटेकार जाल्ले. प्रुडंट मिडिया हे वृत्तवाहिनीचे संपादक प्रमोद आचार्य हाणें चर्चेचें सुत्रसंचालन केलें.

कविता सर्तींत अंतरा भिडे पयलें

कोंकणी भाशा मंडळावतीन आयोजीत केल्ल्या बाकीबाब बोस्मृती कविता सर्तींत अंतरा भिडे हिका पयलें पारितोशीक फावो जालें. सुहास अर्वेकार हाका दुसरें जाल्यार नंदन हेडगे-देसाय हाका तिसरें पयलें जालें. आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवा निमतान गोंयांत आयिल्ल्या थ्रॉफ हांचे हस्तुकी जैतिवंतांक पारितोशिकां भेटयलीं. कला अकादमी जाल्ल्या ह्या कार्यावळीक कला अकादमीचे अध्यक्ष विष्णू वाघ, उपाध्यक्ष राजा खेडेकार, सदस्य सचिव श्रीकांत भट, कोंकणी भाशा मंडळाचे अध्यक्ष चेतन आचार्य, सचिव अन्वेषा सिंगबाळ हांची हाजेरी आशिल्ली. कामत आनी साईश पाणंदीकार सर्तीचें परिक्षक आशिल्ले.

अंतरा भिडेक पुरस्कार भेटयतना जॅकी थ्रॉफ वांगडा कला अकादमीचे अध्यक्ष विष्णू वाघ, उपाध्यक्ष राजा खेडेकार, सदस्य सचिव श्रीकांत भट, कोंकणी भाशा मंडळाचे अध्यक्ष चेतन आचार्य आनी सचिव अन्वेषा सिंगबाळ

वखदांचो अयोग्य वापर - १

वखदांचो मनशांक खूब उपेग आनी फायदो जाता, पूण जर वखदां अयोग्य तरेन वापरलीं जाल्यार ताचे खूब वायटूय परिणाम जावंक शकतात. खूब फावटीं लोकांक खबर पसून नासता की ते वखदां अयोग्य रितीन वापरतात म्हूण! वखदांचो अयोग्य वापर अनेक कारणांक लागून जांव येता :

१. नॉन-कॉम्प्लायन्स - म्हळ्यार दुयेंती दोतोरान सांगिल्लीं वखदां वा उपचार वा सल्ल्याचें योग्य पालन करिना. हाका खूबशीं कारणां आसूं येता:

* आर्थिक कारणां : दुयेंतीक उपचार परवडना - हाका लागून वखदां विकतीं घेवपाक कळाव जांव येता वा थोड्याच वखदांचो वापर जांव येता वा दुयेंती वखदां अजिबात विकतींच घेना.

* वखदां घेवपाक विसरता वा वेळार घेना.

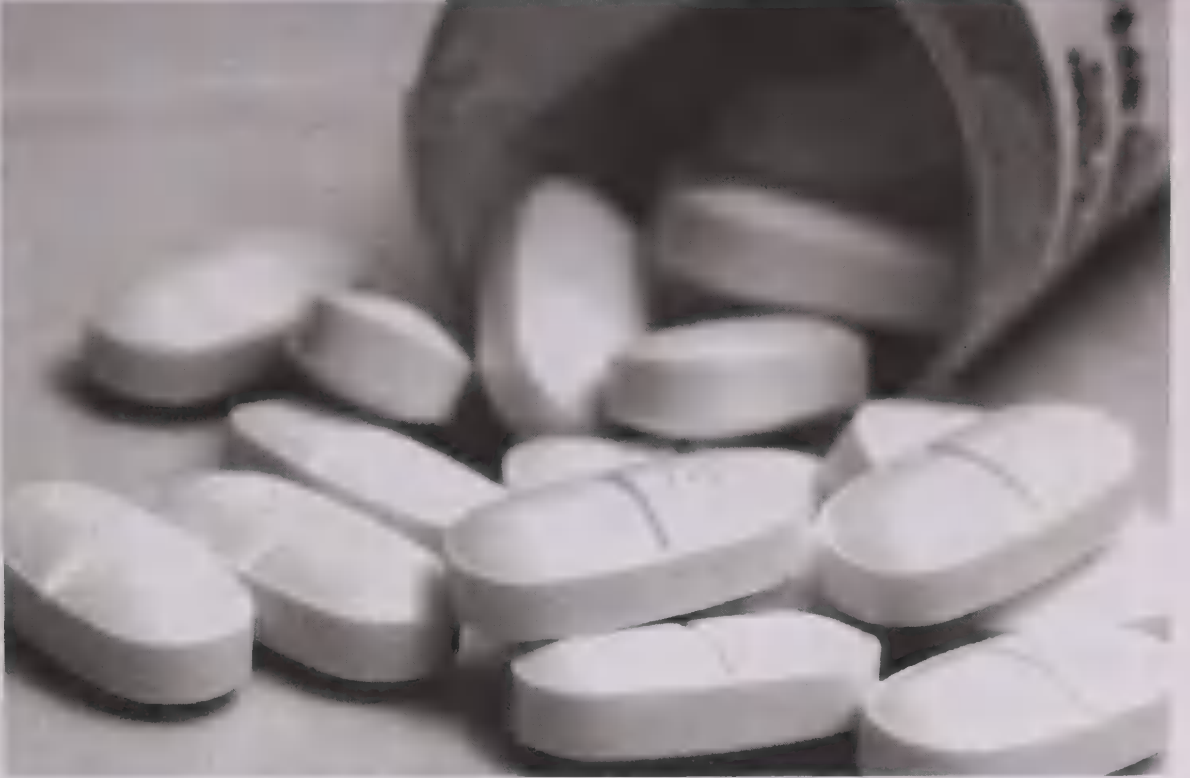
* कशीं आनी केन्ना वखदां घेवपाचीं हें समजूंक ना - उदा: गरम उदकान वाफ घेवपाचें कॅप्सूल गिळप, गुळी चुकीच्या वेळार घेवप, १ गुळी घेवच्या बदलाक २ गुळयो घेवप इत्यादी.

* वखद वा वखद घेवपाचें साधन कशें घेवप वा वापरप हें दुयेंतीक कळूंक ना, ना जाल्यार वापरप कठीण जाता. उदा: इन्सुलीन इनेक्सांव घेवप, दम्याचो 'इन्हेलर' योग्य तरेन वापरप.

* वखदां घेवपाचें प्रमाण गुंतागुंतीचें आसप : एकाच फावटी खूब वखदां दिल्लीं आसत आनी वेगवेगळ्या वेळार.

* दुयेंतीक दोतोरान दिल्याप्रमाण वखदां घेवपाची इत्सा नासप, वा दिल्लीं वखदां घेवपूच ना - हें खूबशा कारणां खातीर जावंक शकता. दुयेंतीक दोतोराचेर विस्वास नासप, वखदांच्या 'साइड इफेक्ट'चो भंय आसप इत्यादी.

२. इमप्रॉपर सॅल्फ-मॅडिकेशन - आपल्याआपूण वखदां घेवप, पूण अयोग्य तरेन.

- दुयेंती स्वतः निर्णय घेवन वखदां घेता पूण तो अयोग्य वखदां घेता वा चुकीच्या निदानाक, वा चुकीचो डोस घेता इत्यादी. हाका मुखेल कारण म्हळ्यार अज्ञान वा जायरात पळोवन वा दुसऱ्यान सुचोवणी केली म्हूण वखदां घेवप.

दोतोराकडेन वच्चेपरस लोकांक आपुणूच वखदां घेवप सोपें दिसता - कारण तांकां दिसता की दोतोराकडेन वचप म्हळ्यार खूब वेळ फुकट वता, थोड्यांक दोतोराची फी परवडना, थोड्यांक ती दिवप मोलाची दिसना. खूब लोकांक दिसता की तसल्याच दुयेंसाक दोतोरान फाटल्या फावटी दिल्लीं वखदांच ह्या फावटी वापरप योग्य आसतलें. तीं वखदां केन्ना घराकडेन पडिल्लीं आसता ना जाल्यार तीं फार्मासीन वचून सोपेपणी विकतीं मेळटात.

उदा:

* वायरल इन्फेक्सावांक अँटीबायोटिक्स वापरप

* साद्या दुखीचेर तीव्र पेनकिलर वापरप

* साद्या अॅलर्जी, खांकेखातीर स्टॅरॉयड्स वापरप

* गरजेशिवाय विटामिन आनी टॉनिकां घेवप

अशा अयोग्य वापरान दुयेंतीक इजा जावंक शकता - केन्ना-केन्ना तें रोखडेंच कळून येता आनी खूब फावटी कांय तेंपान कळटा आनी कांय फावटी खूब तेंपान कळटा. पालकानी पासून जर आपल्याआपूण भुरग्याक वखदां दिवपाचें थारायलें जाल्यारूय भुरग्यांक ताचो धोको आसता. ही योग्य प्रथा न्हय. आनी भारतांत ही परिस्थिती खूबूच गंभीर आसा. तशेंच पावतेशिवाय न दिवपी वखदांय पावतेशिवाय सहज मेळटा म्हूण आनीकूय चड भिरांत.

चलता.....

- राज वैद्य

इंडियनफार्मास्युटिकल असोसिएशन
ईमेल : ipacpd@gmail.com

बिम्ब डिसेंबर १२

आडवे

- संतोष शिवराम हळण
बांदिवडे-
फोंडा-गोवा ४०३

१. पयलो म्हयनो
४. आपलो, स्वताचो
६. हुशार, फिशाल
८. सरदार वल्लभ भाई xxx
९. भारतांतलें एक राज्य
११. खेळांतलें अपेस, हार (मराठी), जय च्या विरुध्द
१३. सुर्याच्या किरणांचो उजवाड
१४. ल्हान चणक
१५. xxx संभाल के - ए हिंदी टी. व्ही. माळ
१७. भौस
१९. थरथरप
२२. लडो, पेट
२३. भावाची बायल
२४. फाटीं फुडें जावप, अस्थिरपण दाखोवप
२६. इत्सा भागिल्ल्याची खोशी
२७. रागान तिडकप, निबरान उलोवप

१	२		३		४			५
			६		७			
८						९	१०	
			११			१२		१३
१४						१५	१६	
					१७			१८
१९		२०		२१				२२
							२३	
	२४				२५			
२६					२७			

उबे

२. भुरगेंपण, ल्हानपण
३. चाल, पध्दत, तरा
४. आयच्या दिसा
५. गोंयांतलें एक मराठी दिसाळें
७. आंकडे एकठांय करपाचो हिशेब, मेळोवणी
१०. xxx भादो-रेखाचो पयलो हिंदी सिनेमा
११. 'आलतड' च्या विरुध्द
१२. यज्ञकर्म करपी, मुखेली
१४. लिकलिकप, उजवाड भायर सरप
१६. न्हिदपाचो पलंग वा खाट
१८. चकचकप, लकलकप
२०. कथेंतली घडणूक
२१. वारो (मराठी)
२२. खत, दाग
२३. मेरा xxx महान, इंडिया
२४. उतर, उतरां पुंजो, पृथ्वी (इंग्लीश)
२५. देणे-घेण्याविशींचो विस्वास

CAFE CENTRAL
Bakers & Confectioners

Opp. Corporation of City of Panaji
PANAJI - GOA

भांगराचें मोल उणें जावंचे बदला तें दिसांसकी वाडतच आसा. भांगराक उजो पेटला अशें म्हणटा आसतनाच दरेक मनीस भांगराची मोलावणी करीतूच आसता. भांगराचें आनी मनीसजातीचें नातें आदीमकाळाचें. भांगरान धार्मिक, सांस्कृतीक जिणेंत आपली सुवात सुगूर केल्या तशी आयुर्वेदांतूय केल्या. भांगर आवडना असो मनीस हे धतरेर सापडप कठीण. भांगराची जितली दर मळबाक तेंकता तितलें भांगर चडांतचड प्रिय जायत वता. देखूनच भांगराची उपमा सगळ्या उत्कृश्ट गजालींक दितात. आमचे गोंयकार तरनाटे आपले जिणेचें भांगर करूंक शिक्षण घेवन देश-विदेशांत वतात. पूण उच्च शिक्षण घेवन हेर खंयचोय वेवसाय करूंक तेरांर वचपाचें सोडून आपल्या पुर्वजांच्या पारंपारीक भांगराच्या वेवसायाचें संवर्धन करून त्या वेवसायाक खाशेली उंचाय दिवपी आमच्या गोंयांत जे कोण तरनाटे वावुरतात तातूंत मडगांवचे विक्रम वेलेंकार आनी प्रितम वेलेंकार ह्या दोगां भावांचें नांव मुखेलपणान घेवंचें पडटलें. आपल्या पारंपारीक वेवसायाक उर्जा दिवन गोंयच्या आर्थीक मळार योगदान दिवपी उल्हास ज्युवेलर्सच्या दोन खांब्यांची. भांगराच्या वेवसायांत आपल्या फुडाराचें भांगर करपी दोन भांगरा सारख्या तरनाट्यांची ही तोखणाय....

- कामिनी किणी

एक्सक्लुझीव डायमंड शोरूमाचें
उक्तावण करतना उल्हास आनी
मिता वेल्लेकार,
विक्रम आनी प्रितम वेल्लेकार
तशेंच आर्किटेक्ट सिध्दा सरदेसाय.

मडगांवच्या नव्या मार्केटांत हालींच 'उल्हास ज्युवेलर्स' ह्या भांगर, हिरे, माणकां, मोतयां मळावेल्या गोंयच्या नामनेच्या आस्थापनान हिऱ्यांच्या जडावांच्या वस्तींचो खाशेलो शोरूम 'ब्रॅन्ड उल्हास' उगडला. जांकां हिऱ्यांचो सोस आसा तांकां हिऱ्यांचे जवाहीर खंय घेवंचे असो प्रस्न पडटालो. हिऱ्यांची खरेदी म्हळ्यार खर्चीक गजाल. ते पासत जाय आसता विस्वासपात्र दुकान. म्हारगेले खरेदी वेळार आपली फसवणूक जावंची न्हय आनी आपणें फारीक केल्ल्या मोलाचें रास्त समाधान लाबचें हीच दरेक गिरायकाची अपेक्षा आसता. हीच अपेक्षापूर्ती जाता ती उल्हास ज्युवेलर्स ह्या एक्सक्लुझीव डायमंड ज्युवेलरी शोरूमांत.

डायमंड खरेदी करूंक वतना डायमंडांची योग्य वळख सगळ्याच गिरायकांक आसताच अशी ना. तांच्या ह्या अज्ञानाक लागून कसलेय खडे डायमंड म्हूण गळ्याक बांदपाचे प्रकारूय ह्या जगांत घडटात. पूण उल्हास ज्युवेलर्सच्या ह्या शोरूमाक भेट दिल्या उप्रांत हांगा ती शक्यताय दिसना. कारण जाचे संकल्पनेंतल्यान हो शोरूम मूर्तरूपांत

प्रितम वेल्लेकार

आसात. शारांनीच न्हय तर गांवांगांवांनी ताणीं हातपांय पसरूंक आरंभ केला आनी खुटी मारून मठी घट करपाच्या तांच्या वावराक यशूय मेळटा. अश्या वेळार विक्रम वेल्लेकार आनी ताका तेंको दिवपी प्रितम वेल्लेकार आपलो असो प्रशस्त शोरूम उबो करता हें तांचें धाडसूच तोखणाय करपा सारकें अशें दिसलें.

**इंटरनॅशनल लॅबोरेटरीजकडल्यान डायमंड ग्रेडींग प्रमाणपत्र
स्वीकारतना विक्रम वेलेंकार**

फाटल्या ८५ वर्सांचे श्रम आनी हावेस... ह्या उद्योगांतली विक्रम आनी प्रितमाची ही चवथी पिळगी.

सुर्वेक 'जुवालारिया मॉर्देन' ह्या नांवान नामना पाविल्लें ह्या आस्थापनाचें नांव उपांत 'उल्हास ज्युवेलर्स' जालें. उल्हास वेलेंकार हाणीं काळाची दिका वळखून एक वेगळें विश्व निर्माण केलें. आपल्या कुटुंबाच्या पारंपारीक वेवसायाक अर्विल्लें रूप दिवन गिरायकाक बऱ्यांतली बरी सेवा दिवपी आस्थापन म्हणपाची नामना जोडली.

'उल्हास ज्युवेलर्स'चीं सुत्रां १५ वर्सां आदीं विक्रम वेलेंकार हाणें जेन्ना आपल्या हातांत घेतलीं तेन्नाचें चित्र तितलें खास अशें नाशिल्लें. १५ वर्सां फाटलीच गजाल. आपल्याक फक्त १ लाख रूपयांचें रीण दियात म्हूण एके बँकेकडेन गेल्ल्या वेलेंकाराक ते बँकेन रित्या हातांनी परतिल्लो. आनी आयज फक्त पंदरा-सोळा वर्सांच्या काळा उपांत गोंयच्यो नामनेच्यो बँको आपले बँकेचें रीण घेयात म्हूण ह्याच आस्थापनाच्या पांयां पडटात. कसो साधलो हो विक्रम?

विक्रम वेलेंकाराकडेन जेन्ना हो प्रस्न काडलो तेन्ना विक्रमान सांगलें - म्हजें शिक्षण पदवी मेरेन जाल्लें. बिकॉम जाल्लों हांव. आयज पदवी घेतिल्ले तरनाटे आपलो पारंपारीक वेवसाय सोडून दुसरो वेवसाय वो नोकरी धरतात. पूण हांवें आमच्या पारंपारीक वेवसायांतूच म्हजो फुडार घडोवपाचें थारायलें. आमचो हो फॅमिली बिझनेस आशिल्ल्यान ताचें मुळावण तयार आशिल्लें. गरज आशिल्ली ती काळाची दिका पारखून पावलां मारपाची. हांवें तेंच केलें...!

विक्रमाकडेन ज्युवेलरी वेवसायाखातीर लागपी खंयचेंच गिन्यान नाशिल्लें. विक्रम मुंबय गेलो. झवेरी बाजार हांगच्या नामनेच्या 'युनिव्हर्सल डायमंड ग्रेडींग' हे संस्थेकडल्यान डायमंड ग्रेडींगचो कोर्स पुराय केलो. मुंबयच्या व्हडल्या व्हडल्या कंपन्यानी कशे तरेन काम चलता ताचो अणभव घेतलो. गोंयांत येवन वेवसायांत लक्ष घालें. 'आपल्याक खूब अडचणी आयल्यो तरी प्रचंड मेहनत, दर्जेदार उत्पादनां आनी सर्वोत्तम सेवा हाच्या मालवजार उल्हास

*मडगांवच्या नव्या मार्केटांत
हालींच 'उल्हास ज्युवेलर्स' ह्या
भांगर, हिरे, माणकां, मोतयां
मलावेच्या गोंयच्या नामनेच्या
आस्थापनान हिऱ्यांच्या
जडावांच्या वस्तींचो खाशेलो
शोरूम 'ब्रॅंड उल्हास' उगडला.
जांकां हिऱ्यांचो शोर आसा तांकां
हिऱ्यांचे जवाहीर स्वयं घेवंचे
अशो प्रस्न पडटालो. हिऱ्यांची
स्वरेदी म्हळ्यार स्वर्चीक गजाल.
ते पासत जाय आसता
विश्वासपात्र दुकान. म्हास्गोले
स्वरेदी वेळार आपली फसवणूक
जावंची न्हय आनी आपणें
फारीक केल्ल्या मोलाचें शस्त
समाधान लाबचें हीच दरेक
गिरायकाची अपेक्षा आसता. हीच
अपेक्षापूर्ती जाता ती उल्हास
ज्युवेलर्स ह्या एवरावतुडीव
डायमंड ज्युवेलरी शोरमांत.*

जेन्ना विक्रमाकडेन हे संबंदी भासाभास जाली तेन्ना हें फक्त धाडसूच न्हय तर ह्या मळार एक दोळे दिपकावपी विक्रम करपाचो हावेस बाळगिल्ल्या विक्रम वेलेंकाराची ती मोख आसा म्हणपाचें कळून येता.

विक्रम वेलेंकार आनी ताचो भाव प्रितम ज्या मळार विक्रम घडोवन हाडूंक पळयता तो वेवसाय ताणीं आतांच सुरू करूंक ना. ताका आठ दसकांची बुन्याद आसा. आयज जी कितें उल्हास ज्युवेलर्सची इमारत दोळ्यांमुखार दिश्टी पडटा ताचे उबारणेंत तीन पिळग्यांचो इतिहास आनी पुर्वजांचो घाम आसा.

गोंयचे मुक्ती आदीं पुर्तुगेज काळार १९२७ वर्सा शंकर शेट वेलेंकार हाणीं मडगांवांत त्या काळार ह्या वेवसायाचो आरंभ केल्लो. विक्रम वेलेंकाराचो हो पणजो. तांचेकडल्यान पंढरीनाथ वेलेंकार जो विक्रमाचो आजो आनी उपांत उल्हास वेलेंकार हांचे कडेन असो प्रवास करीत हो वेवसाय आतां उल्हासबाबांचे दोन सुपूत्र विक्रम आनी प्रितम हांचेकडेन आयला. १९२७ सालांत लायिल्ल्या त्या रोपाचो आयज एक व्हड रूख जाल्लो दिसता आनी ताच्या मुळांत आसात ते

उल्हास ज्युवेलर्सच्या ग्रॅन्ड ओपनींगच्या वेळार बॉलिवूड अभिनेत्री
अमृता राव वांगडा विक्रम आनी प्रितम वेर्लेकार.

ज्युवेलर्स हें एक ब्रॅण्डनेम घडोवपाक म्हाका यश आयलें.' विक्रम अभिमानान सांगता.

विक्रमाची ज्युवेलरी वेवसायांतली ही चवथी पिळगी. देखून बाजारांत तांचें नांव जाल्लें. ताचोच फायदो विक्रमान करून घेतलो. ताका हे वेळार एक गजाल जाणवली म्हळ्यार गोंयचे सुवर्णकार कसलीच रिस्क घेवंक सोदीनांत. तांची कामाची पध्दत, गती सद्याच्या स्पर्धात्मक युगांत तग धरपा सारकी ना. तातूंत बदल घडोवन हाडलो जाल्यारूच फुडार परजळीत आसा म्हणपाचें चिंतून ताणें वावराक वेंग माल्ली. ताका प्रितमाचो सांगात आनी जाण्टेल्यांचो आशिर्वाद लाबलो आनी थोड्याच काळा भितर आपलें सपन पुराय केलें.

आपल्या ह्या यशा फाटलें कारण सांगतना विक्रम सांगता - आमी सगळ्यांत पयलीं विचार केलो तो गिरायकांचो. गिरायकांची मानसिकता समजून घेवन आमचे कार्यपध्दतींत पुरायेन बदल केलो. गोंयचीं सगळींच सराफी दुकानां दनपारच्या वेळार सर्रासपणान बंद आसतात. आमी सगळ्यांत आदीं दुकानां पुराय दीस उकतीं दवरपाचें थारायलें. ISO 9001-2000 प्रमाणपत्र लाबिल्लें उल्हास ज्युवेलर्स हें एकलेंच स्टोअर.

कर्मचाऱ्यांक प्रशिक्षीत करपा वांगडाच गिरायकांकडेन आशिल्ले संबंध चड घट करपाकडेन आमी भर दिलो. गिरायकांक जें जाय आनी जशें जाय तशेंच दिवपाचो आमचो सदांच प्रयत्न आसता. कसल्याच कारणाक लागून गिरायक दुखावचें न्हय हाची जतनाय आमी घेतात.

विक्रम सांगता तातूंत तथ्य आशिल्लें. भोवतेक प्रस्थापीत उद्योजक हे थोडे गुर्मीत आसतात. पूण उल्हास वेर्लेकार जावं, जावं विक्रम वो ताचो भाव प्रितम जावं, तांचे भितर एक खानदानी नमळाय ते उलयता आसतना भावताली. गिरायकांक आपलेशे करपाक ही नमळाय भोवच गरजेची. तातूंत उल्हास ज्युवेलर्सच्या स्टोअरांत मेळपी सगळ्यो वस्ती हॉलमार्क आशिल्ल्यो. त्यो भारत सरकारच्या ब्युरो ऑफ इंडियन स्टॅन्डर्ड्स (बीआयएस) प्रमाणीत केल्ल्यो. आयजीआय प्रमाणीत डायमंडच्यो वस्ती हें उल्हास ज्युवेलर्सचें आनीक एक खाशेलेंपण आशिल्लें.

उल्हास ज्युवेलर्स हें आयज गोंयचें बाजारपेठेंतलें एक ठळक नांव. ताणीं ह्या मळार जम बसयल्लो आसलो तरी विक्रम आनी प्रितमचें आनीक एक सपन आशिल्लें. मडगांवांत एक

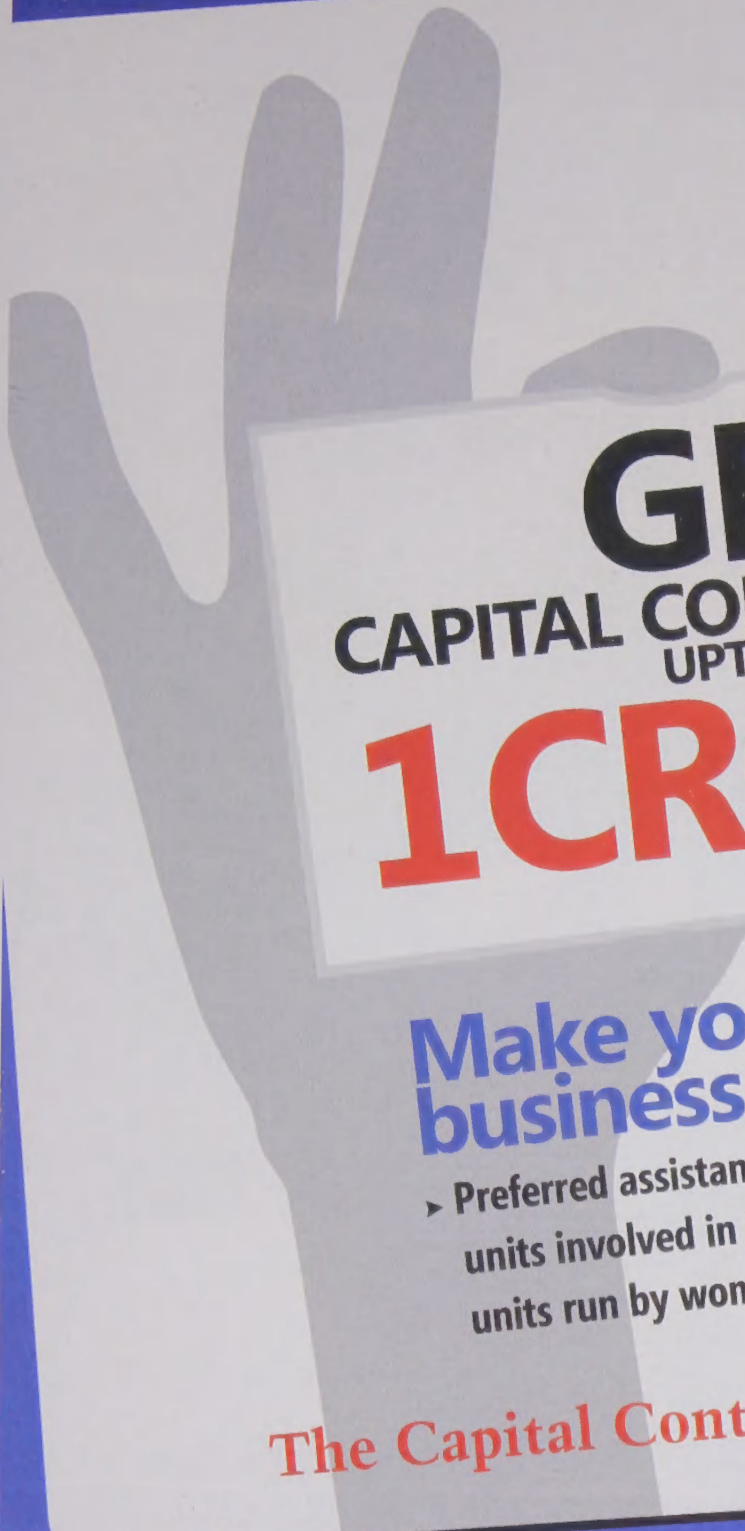
युनीक प्रकारचें, जें आनीक खंयच मांपड असलें ग्राऊंड प्लस २ पध्दतीचें फुडें डायमंडच्याच वस्तीचें भव्य अशें दालन करपाचें. अशें एक दालन जें मडगांवचें लॅण्ड थारतलें. तशेंच ग्राऊंड प्लस ३ पध्दत ज्युवेलरीचें अत्याधुनीक अशें दालनय करपाचें. ज्या दालनांत गिरायकांच्यो आपो निवडी समजून घेवन सगळ्या तरांच्यो वस्ती उपलब्ध जातल्यो. ताणीं बाळगिल्लें हें सपन आयज पुराय जायत आयलां.

विक्रम वेर्लेकार हे द जेम्स अँड ज्युवेलर्स एक्सपोर्ट प्रमोशन काउन्सिल, जी आय ए वर्ल्ड गोल्ड काउन्सिल ह्या संस्थांचे वांगडा म्हणून आपलें योगदान दीत आसा.

तुजीं सपनां पुराय जालीं काय आनी आसात? अशें सहज विचारलें तेन्ना विक्रम नमळायेन हांसलो. जेन्ना उक्तें मळब आमच्या आनी उडपा खातीर पाखां आसतात तेन्ना उडपा खातीर जाय. सपनां हीं नवीं नवीं तयार जातात. रियल इस्टेट आनी हेर एक उद्योग सुरू करपाची प्रक्रिया सद्या चलता. रोखडेंच ताका मूर्त येतलें - विक्रमा भितर दिसतालो प्रचंड आत्मविश्वास.

सद्या उल्हास ज्युवेलर्सचो एक फांटो पण शांतातय ताणें उगडला. उल्हास ज्युवेलर्स कड मेळपी सगळे दागिने प्रमाणित केल्ले आसात. ISO 9001-2000 हें प्रमाणपत्र लाबिल्लें उल्हास ज्युवेलर्स हें एकलेंच स्टोअर. मडगांवांत हजार चौखण मिटर सुवातेंत हो भव्य शोस म्हळ्यार सगळ्या स्तरांच्या गिरायकांच्यो गरज पुराय करपी स्टोअर. प्रोफेशनल मॅनेजमेंट आनी ह्यूमन रिसोर्स पध्दतीन काम चलपी अशें एका आस्थापन म्हळ्यार उल्हास ज्युवेलर्स - ब्रॅण्ड उल्हास. विक्रम आनी प्रितम हांची देख घेव आपलो पारंपारीक वेवसाय मुखार व्हरून तांकां भांगर करपाची इत्सा गोंयच्या तरनाट्यांमदीं उदेवची होच हे तोखणाय फाटलो हावेस सगळ्यांनीच असल्या वावराची तोखणाय करूं लाग्यात जाय!

GET
CAPITAL CONTRIBUTION
UPTO RS.
1 CRORE!

**Make your
business BIGGER!**

- Preferred assistance to Micro and Small enterprises, units involved in R & D, technical oriented units and units run by women entrepreneurs

The Capital Contribution Scheme

For application forms and more information: www.goaditc.gov.in

OR Contact: Mrs. Bertha Gracias, Mr. Satish Gaonkar OR
Mr. Tushar Sawant AT 0832 2222241

The Facilitation Counter, First Floor, Udyog Bhavan, Panaji, Goa.

GOVERNMENT OF GOA

**Directorate of Industries,
Trade & Commerce**

PARTNERING INDUSTRIAL GROWTH

Milroc Kadamba, Old Goa is conceptualised to be a premium 2 BHK residential apartment community, designed with understated luxury in mind.

Unique Features:

Landscaped gardens | Ample covered & open Car Parking spaces | CCTV Cameras at Gate & key locations | Club & Spa | Lift facility | Piped Gas system & Lightning arresters | Rain Water harvesting & Recharging of Ground Water Table | Underground Cables | Solar Water Heating Panels | Seismic-resistant Structural Design | Sewage Treatment Plant and Vermicomposting

Actual Apartment pix

Wishing you all a Merry Christmas

501, Milroc Lar Menezes, Panaji, Goa +91 832 6647080/2230536 sales@milroc.com www.milroc.com

EXQUISITE 2-BEDROOM
APARTMENTS AT
GOA

HIGHLAND
Vistas
Porvorim - Goa

CONSTRUCTION
WORK IN FULL
SWING.

The advertisement features a photograph of a modern, multi-story apartment building with a light-colored facade and dark window frames. The building is surrounded by lush greenery and trees. The text is arranged in a clean, professional layout, with the project name and location prominently displayed. A blue starburst graphic in the top right corner highlights the construction status.